

Utlendingsdirektoratet
Norwegian Directorate
of Immigration

Årsrapport 2020

Utlendingsdirektoratet

Innholdsfortegnelse

1	Leders beretning.....	3
2	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	5
2.1	Organisasjon og ledelse	6
2.2	Hovedtall.....	6
2.3	Nøkkeltall	7
2.4	Bevilgning etter post.....	8
3	Aktiviteter og resultater 2020	9
3.1	Grad av måloppnåelse på resultatkrav 2020.....	9
3.2	Et år med færre søknader enn vanlig	10
3.3	Hvordan covid-19 innvirket på UDIs saksbehandling	13
3.4	Nedgang i antall asylsøkere, men fortsatt utfordringer	21
3.5	Enslige, mindreårige asylsøkere	27
3.6	Identitetsavklaringsprogram for irakiske borgere.....	29
3.7	Retur	29
3.8	Et mottakssystem i utvikling.....	32
3.9	Tilbakekall av tillatelser	36
3.10	Utvisningssaker	43
3.11	Nytt regelverk åpnet for dobbelt statsborgerskap.....	43
3.12	UDI i digital transformasjon.....	46
3.13	Internasjonal deltakelse og samarbeid.....	48
3.14	Implementering av nye system for grense- og territorialkontroll (EES og ETIAS)	49
4	Styring og kontroll i virksomheten	51
4.1	Nærmere omtale av vesentlige forhold ved styring og kontroll	51
4.2	Fellesføringer	56
5	Fremtidsutsikter	57
6	Årsregnskap	59
6.1	Ledelseskomentar årsregnskapet 2020.....	59
6.2	Årsregnskap	61
	Oversikt over omtale av rapporteringskravene.....	77
	Tabell- og figuroversikt	82
	Vedleggsliste.....	84

1 Leders beretning

Pandemien har satt sitt preg på flere deler av UDIs oppgaver og den har i betydelig grad påvirket innvandringen til Norge gjennom 2020. UDI har også raskt måttet tilpasse seg en situasjon der de aller fleste ansatte fra midten av mars har jobbet hjemmefra. Ut fra omstendighetene har arbeidsoppgavene blitt løst på en tilfredsstillende måte. Enkelte oppgaver ble sterkere påvirket enn andre.

De fleste planlagte kommisjonsreiser for å ta ut overføringsflyktninger ble avlyst. I stedet måtte nye samarbeidsrutiner med UNHCR etableres, og intervjuer av flyktninger måtte foretas digitalt. Selv om dette innebærer sparte reisekostnader, er det likevel en mindre effektiv måte å ta ut flyktninger på. Lokale nedstenginger og krevende arbeidsforhold for UNHCR i regionene, bidro til utfordringene. Likevel klarte vi 80 prosent av kvoten på 3 000.

Også vanlige asylintervjuer måtte legges om og gjennomføres digitalt. Dette kom relativt raskt på plass. Ny asylflyt på Nasjonalt ankomstsenter er etablert, men har støtt på enkelte innføringsproblemer, inkludert tidvise stengninger av ankomstsenteret som følge av smitte og generell ivaretagelse av smittevern.

Vi har måttet utvide kapasiteten i mottakssystemet til tross for at antallet asylsøkere er redusert. Smittevern hensyn har gjort det nødvendig å spre beboerne mer, og samtidig etablere beredskap rundt alle mottak for håndtering av isolasjon og karantene. Dette har også falt sammen med et arbeid for å få på plass et nytt mottakssystem med etablering av egne basismottak med lengre kontrakter. I løpet av året har vi også innført et helt nytt IKT-verktøy for håndtering av mottak og beboere, inkludert logistikk og økonomi. Systemet har slitt med noen barnesykdommer, men er nå i ferd med å fungere etter formålet. Samlet har utfordringene på mottaksfeltet derfor vært ekstra store i 2020.

Iverksettelsen av innreiserestriksjonene til Norge skapte store utfordringer for UDI og resten av utlendingsforvaltningen. Det førte også til et betydelig antall henvendelser fra brukere, og spesielt brukere som normalt ikke tar kontakt med UDI. I løpet av ukene og månedene som fulgte etter 12. mars ble innreisebestemmelsene endret svært mange ganger, noe som forsterket utfordringene.

Antallet innkomne søknader falt i et flertall av sakstypene. I tillegg ble førstelinjen både hjemme og ute enten helt stengt eller hadde vesentlig redusert kapasitet. Dette påvirket deler av UDIs saksbehandling som er avhengig av god kommunikasjon og saksflyt mot førstelinjen. Blant annet stopper deler av saksbehandlingen opp når saker ikke kommer inn fra førstelinjen. Det bidro blant annet til å øke saksbehandlingstidene i en del saker, selv om antallet saker gikk ned.

En sakstype som imidlertid har økt kraftig er søknader om statsborgerskap, der vi så langt har sett rundt en tredobling. Det skyldes at det fra 1. januar 2020 ble mulig for alle å få dobbelt statsborgerskap. En stor andel av søkerne venter fortsatt på time hos politiet, og bare en mindre del av økningen har foreløpig kommet inn til UDI. Men basert på registrerte søknader på nett ser det ut til å være rundt en tredobling i forhold til normalt nivå. Det er fortsatt mange som potensielt kan søke som ennå ikke har gjort det. Vi må derfor regne med at antallet søknader om statsborgerskap vil holde seg ekstra høyt en tid fremover, og mange av disse

må påregne lang ventetid. UDI innførte høsten 2020 en løsning for automatisering av deler av denne porteføljen. Foreløpig er automatiseringsgraden lav, men det er en høyt prioritert oppgave å få økt antall saker som kan automatiseres helt eller delvis. Det jobbes også med å øke kapasiteten på andre måter. Det er også et stort behov for økt kapasitet hos politiet til å håndtere personlig fremmøte i forbindelse med søknadsbehandlingen.

UDI gjennomførte i 2020 en brukerundersøkelse. Den viser gjennomgående en tydelig forbedring sammenlignet med forrige undersøkelse i 2017. For eksempel sier 82 prosent at de har tillit til at UDI behandler søknader på en korrekt og forsvarlig måte, opp seks prosent fra 2017. Forbedringen er størst innen familieinnvandring (opp 9%). Mer enn åtte av ti er også fornøyd med kontakten de har hatt med UDI. Unntaket her er søkere om statsborgerskap noe som antas å skyldes økt ventetid, i første omgang hos politiet, men også at dette kan være en gruppe som har høyere forventninger til forvaltningen.

En sakstype som har økt betydelig i omfang de senere årene er tilbakekall, og da spesielt saker som skyldes mistanke om misbruk av regelverket. Dette er ekstra ressurskrevende saker. UDI har styrket kapasiteten til behandling av slike saker, og har i tillegg jobbet systematisk med å forbedre rutiner og saksflyt med sikte på raskere avklaringer og mer effektiv håndtering. Dette påvirker også en del andre saker som er avhengige av at sak om tilbakekall blir konkludert. Styrkingen av tilbakekallssakene vil fortsette ytterligere i tiden som kommer.

Digitalisering og innovasjon er et satsingsområde for UDI. I tillegg til innføring av nye løsninger og forbedringer av disse, satte UDI i 2020 i gang et større arbeid med en konseptvalgutredning som tar for seg hvordan en flerårig satsing på IKT-utvikling kan bidra til å løse UDIs samfunnsoppdrag bedre, både med hensyn til effektivitet og kvalitet. Styrket utlendingskontroll, mer brukervennlige tjenester og automatisering er viktige elementer i dette arbeidet.

I starten av 2020 kom vi i gang med et stort prosjekt for organisasjonsutvikling. Formålet er å skape en organisasjon som kan levere mer brukervennlige og effektive tjenester, med særlig vekt på arbeidsprosessene og å få ned ventetidene for brukerne. Dette handler ikke bare om organisering, men også om hvordan vi jobber, leder og styrer. Pandemien og det at vi i lange perioder ikke har kunnet møtes fysisk har vært en ekstra utfordring i denne prosessen. Vi har likevel valgt å gjennomføre den, men ved bruk av noe mer tid enn opprinnelig planlagt. Beslutninger og gjennomføring skjer i flere faser, med hovedtyngde våren 2021.

1. mars 2021 samles UDIs virksomhet i Oslo i nye lokaler på Helsfyr. Dette har krevd mye forberedelser og planlegging helt siden 2019, men særlig gjennom 2020. Det nye bygget gir stor fleksibilitet og åpner mange muligheter til å jobbe på nye måter. Pandemien vil styre hvor raskt vi kan ta bygget i bruk fullt ut.

Oslo, 23. februar 2021

Frode Forfang
direktør

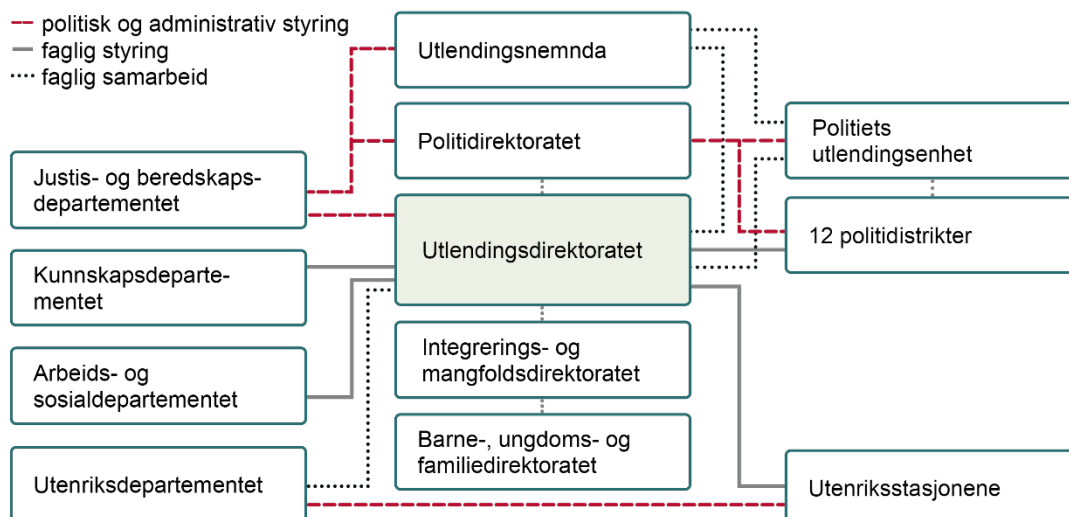
2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Utlendingsdirektoratet (UDI) er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Kunnskapsdepartementet og Arbeids- og sosialdepartementet deltar også i den faglige styringen av UDI.

Siden opprettelsen av i UDI i 1988 har samfunnsoppdraget vært å gjennomføre regjeringens innvandrings- og flyktningpolitikk. UDIs hovedoppgave er å behandle søknader etter utlendings- og statsborgerloven og være fagorgan på utlendingsfeltet.

UDI er den sentrale etaten i utlendingsforvaltningen, men vi samhandler tett med de andre etatene som også er en del av den, eller som vi er avhengige av å samarbeide med for å kunne levere effektive tjenester. Politiet, utenriksstasjonene, Utlendingsnemnda, NAV, Skatteetaten, kommunene, driftsoperatører for asylmottakene og frivillige organisasjoner er blant de vi må samarbeide godt med for å lykkes med oppdraget vårt. At brukerne våre skal møte en enhetlig offentlig forvaltning er et viktig strategisk mål for UDI.

Figur 1: UDI sett i sammenheng med de andre aktørene i utlendingsforvaltningen

UDI behandler mange ulike søknader om opphold i Norge. Det er søknader om besøksvisum, familieinnvandring, oppholdstillatelser for å arbeide og studere, statsborgerskap, permanent oppholdstillatelse og reisedokumenter. Videre behandler vi søknader om beskyttelse fra både asylsøkere og overføringsflyktninger. Vi fatter også vedtak om bortvisning og utvisning, og vi tilbakekaller tillatelser når det er grunnlag for det. Vi har også ansvar for at alle asylsøkere får tilbud om et sted å bo mens søknadene deres blir behandlet, og vi bidrar til å finne gode returløsninger for dem som må reise tilbake til hjemlandet sitt. UDI forvalter og videreutvikler mange IT-løsninger som også blir brukt av de andre virksomhetene i utlendingsforvaltningen.

Oppsummert er UDIs oppdrag å

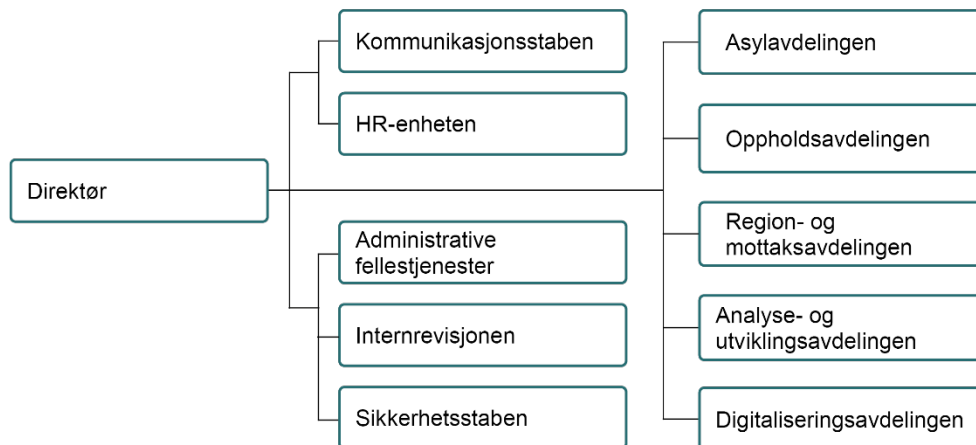
- legge til rette for lovlig innvandring
- gi beskyttelse til dem som fyller kravene
- gi tilbud om innkvartering til asylsøkere
- ha omsorgen for enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år
- hindre misbruk av innvandringsregelverket

- bidra til raske returer av personer uten lovlig opphold
- gi faglige innspill til utviklingen av politikken
- ha ansvaret for utlendingsforvaltningens felles IKT-systemer, og datautveksling med andre offentlige instanser
- ivareta forpliktelsene vi har til EU/Schengen

2.1 Organisasjon og ledelse

UDI har hovedkontor i Oslo og i tillegg regionskontorer i Narvik, Trondheim, Bergen, Kristiansand og på Gjøvik. Fra 2020 er det også driftsoppgaver på Nasjonalt ankomstsenter på Råde.

Figur 2: UDIs organisasjonskart

2.2 Hovedtall

Tabellen viser utvalgte nøkkeltall og produksjonstall i UDI de siste tre årene. Antall behandlede saker og klager inkluderer innvilgelser, avslag, henleggelse og omgjøringer i UDI. Tallene i tabellen er oppdaterte og inkluderer etterregistreringer.¹

Tabell 1: Utvalgte nøkkeltall i UDI, 2018–2020

Nøkkeltall	2018	2019	2020
Asylsøknader	2 655	2 305	1 386
Enslige mindreårige asylsøkere	191	159	89
Antall mottak ved utgangen av hvert år	30	23	22
Gjennomsnittlig antall beboere i mottak	4 179	3 173	2 328
Antall reist med assistert retur	242	213	125

¹ Tallene i denne rapporten er hentet ut fra en dynamisk database, og endringer og etterregistreringer vil dermed påvirke tallene. Tallene kan derfor avvike fra tidligere års innrapporterte tall. Dette gjelder for samtlige tall i alle rapportens kapitler.

Tabell 2: Antall behandlede saker og klager

Antall behandlede saker og klager	2018	2019	2020
Asylsaker	4 000	3 693	2 327
Overføringsflyktninger	2 747	3 942	3 099
Tilbakekall	2 284	2 731	3 020
Statsborgerskapssaker	12 588	15 608	21 578
Oppholds- og andre saker	63 485	70 497	51 870
Totalt	85 104	96 471	81 894

Tabell 3: Antall restanser

Antall restanser	2018	2019	2020
Asylsaker	1 717	1 092	689
Tilbakekall	4 087	4 013	3 589
Statsborgerskapssaker	12 541	15 860	21 699
Oppholds- og andre saker	24 605	21 372	23 307
Totalt	42 950	42 337	49 284

2.3 Nøkkeltall

I 2020 hadde UDI 862 årsverk inkludert midlertidig ansatte og ekstrahjelp. Fravær og permisjoner er inkludert.

Tallene i tabell 4 er hentet fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyrings (DFØ) og er definert med bakgrunn i Statens personalhåndbok. Tall for 2018 og 2019 avviker derfor noe fra tidligere beregninger da sykefravær nå er trukket ut.

Tabell 4: Nøkkeltall fra årsregnskapet 2018–2020

Nøkkeltall fra årsregnskapet	2018	2019	2020
Antall årsverk*	789	834	862
Samlet tildeling Post 01 Driftsutgifter (mill. kroner)	1 010	1 045	1 038
Utnyttelsesgrad Post 01	99 %	99 %	97 %
Utnyttelsesgrad Post 01–29	97 %	98 %	95 %
Samlet tildeling post 01–75 (mill. kroner)	2 370	2 387	2 269
Driftsutgifter post 01 (mill. kroner)	1 009	1 036	1 010
Lønnsandel av driftsutgifter på post 01	66 %	66 %	71 %
Lønnsutgifter per årsverk (kroner)*	848 144	825 706	827 629

*Antall utførte årsverk er definert i Statens personalhåndbok *PM-2019-13: Definisjon av utførte årsverk*.

2.4 Bevilgning etter post

UDIs samlede bevilgning (post 01-75) i 2020 utgjorde 2 269 millioner kroner. Vi viser til kapittel 6 og vedlegget «Regnskapsrapporten» for nærmere forklaringer og vurderinger av vesentlige forhold ved årsregnskapet.

Tabellen nedenfor omfatter midlene som er stilt til disposisjon for UDI gjennom tildelingsbrevet 2020 med etterfølgende tillegg. Bevilgninger som er disponert og regnskapsført av departementet er ikke tatt med.

Tabell 5: Totaloversikt kap. 490 Utlendingsdirektoratet². Tall i tusen kroner.

Kapittel.post	Tildeling 2020	Regnskap 31.12.20	Regnskap i prosent av tildeling	Mer/mindre-utgift
490.01 Driftsutgifter	1 037 565	1 010 141	97,4 %	-27 424
490.21 Spesielle driftsutg. asylmottak	597 874	545 697	91,3 %	-52 177
490.22 Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse	9 345	7 657	81,9 %	-1 688
490.23 Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling og migrasjon	6 387	3 640	57,0 %	-2 747
490.30 Ombygginger, ankomstsenter for asylregistrering og mottak	132 533	116 927	88,2 %	-15 606
490.45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	141 500	87 392	61,8 %	-54 108
490.60 Tilskudd til vertskommuner for asylmottak	157 232	152 254	96,8 %	-4 978
490.70 Stønader til beboere i asylmottak	63 529	68 885	108,4 %	5 356
490.71 Tilskudd til aktivitetstiltak for barn i asylmottak, og veiledning for au pairer	8 217	8 035	97,8 %	-182
490.72 Internasjonalt migrasjonsarbeid, og assistert retur og reintegrering i hjemlandet	30 814	23 145	75,1 %	-7 669
490.73 Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., støttetiltak	17 693	12 251	69,2 %	-5 442
490.74 Internasjonale forpliktelser, kontingenter, mv.	36 672	37 482	102,2 %	810
490.75 Reiseutgifter for flyktninger	29 798	10 973	36,8 %	-18 825
Totalt	2 269 159	2 084 478	91,9 %	184 681

² Kapittel 490 post 01 hadde i tillegg en merinntekt i 2020 på 1 372 kroner.

3 Aktiviteter og resultater 2020

UDI har et bredt spekter av oppgaver. Vi er et fagdirektorat som skal gi råd til utvikling av politikken på utlendingsfeltet, samtidig som vi i 2020 behandlet nesten 82 000 saker og klager fordelt på ulike sakstyper av ulik kompleksitet. I tillegg har vi sørget vi for innkvartering av asylsøkere, og jobbet med retur av personer som har fått avslag på oppholdstillatelse.

Resultatkravene og styringsparameterne i UDIs tildelingsbrev gir bare deler av bildet på hvordan vi jobber for å løse samfunnsoppdraget vårt og oppfylle de overordnede målene fra tildelingsbrevet. I punkt 3.1 viser vi hvilke resultater vi har fått på resultatkravene for 2020, mens vi i resten av kapitlet har valgt å trekke frem ulike temaer som vi mener har vært spesielt viktige i vårt arbeid i 2020. Nærmere omtale av resultatkravene, øvrige rapporteringskrav og hvordan vi har jobbet for å nå målene fra tildelingsbrevet, er innarbeidet under de ulike temaene. En oversikt over hvor i rapporten punktene fra tildelingsbrevet er svart ut, er samlet i en tabell på side 77.

3.1 Grad av måloppnåelse på resultatkrav 2020

UDI har gjennom tildelingsbrevet fått mål, styringsparametere og oppdrag for 2020. Tabellen under viser graden av måloppnåelse på styringsparameterne.

Mål: Få asylsøkere uten beskyttelsesbehov

Styringsparameter	Resultatkrav/ambisjonsnivå	Resultat 2020
«Påklagde avslagssaker beskyttelse» (asyl): Samlet saksbehandlingstid fra asylsøknaden fremmes i politiet til klagesaken er ferdigbehandlet i Utlendingsnemnda (UNE)	Samlet saksbehandlingstid for Politiet, UDI og UNE i påklagde avslagssaker beskyttelse skal ikke overstige 8 måneder for 80 prosent av sakene. Omgjøringsanmodninger fremmet til UNE omfattes ikke.	Resultatet ble 46 prosent.
Realisere ny asylprosess	1. UDI skal realisere ny asylprosess (PUMA) på Ankomstsenter Østfold med sikte på at 70 prosent av nye asylsøknader behandles innen 21 dager fra sommeren 2020. 2. UDI skal behandle asylsøknader som ikke inngår i ny asylprosess innen rimelig tid.	Resultatet ble 27 prosent. Median ³ restansealder: 145 dager i 2020 mot 138 dager i 2019 Median saksbehandlingstid: 210 dager i 2020 mot 280 dager i 2019.

³ Median er verdien til tallet som deler et utvalg i to deler slik at hver del har like mange elementer.

Mål: Rask retur av personer uten lovlig opphold

Styringsparameter	Resultatkrav/ambisjonsnivå	Resultat 2020
Andelen utreisepliktige som reiser med assistert retur	En høyest mulig andel av utreisepliktige skal reise med assistert retur raskest mulig etter utreisefrist. Resultatene i 2019 er en målestokk.	14 prosent i 2020 mot 9 prosent i 2019.

Mål: Få personer med opphold med feil identitet eller på feil grunnlag

Styringsparameter	Resultatkrav/ambisjonsnivå	Resultat 2020
Vedtak i tilbakekallssaker med flukt i bunn	UDI skal fatte 40 prosent flere vedtak etter § 63 med flukt i bunn i 2020 enn i 2019.	Måltallet var 560 saker, og vi fattet vedtak i 524 saker.

Mål: Personer med oppholdssak får avklart saken sin raskt

Styringsparameter	Resultatkrav/ambisjonsnivå	Resultat 2020
Saksbehandlingstid i familieinnvandringsaker	Familieinnvandringsaker skal behandles så raskt som mulig, og raskere enn i 2019.	Median saksbehandlingstid på 106 dager var lik i 2020 som i 2019. Median restansealder gikk ned fra 153 dager i 2019 til 136 dager i 2020.
Saksbehandlingstid i arbeidssaker faglært	1. Arbeidssaker faglært skal behandles så raskt som mulig, og minst like raskt som i 2019. 2. Sesongsaker skal behandles i rimelig tid før arbeidsstart.	Median saksbehandlingstid var 29 dager i 2020, mot 18 dager i 2019. Median restansealder var 37 dager i 2020, mot 18 dager i 2019.

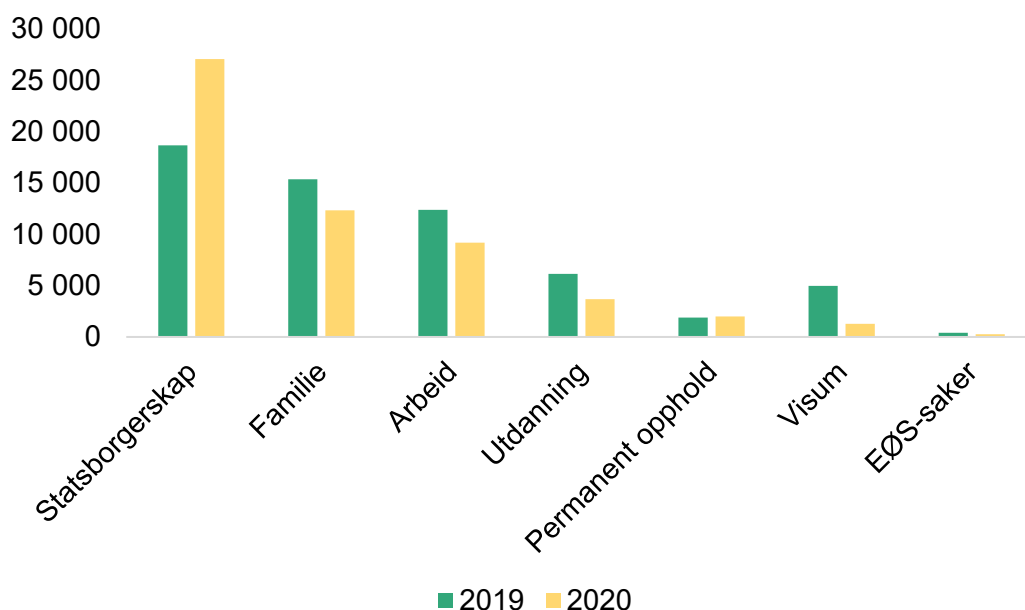
3.2 Et år med færre søknader enn vanlig

I et år preget av covid-19, har det vært en ujevn saksinngang som har ført til at flere typer søknader hadde en klar nedgang i 2020 sammenlignet med 2019. UDI mottok blant annet 74 prosent færre søknader om visum og 21 prosent færre søknader om arbeidstillatelse.

Totalt mottok UDI likevel kun 7 prosent færre søknader sammenlignet med 2019. Det skyldes en sterk økning i antall statsborgerskapssaker etter at det nå er mulig å beholde tidligere statsborgerskap ved innvilgelse av norsk statsborgerskap. UDI

mottok rundt 27 400 søknader⁴ om statsborgerskap inkludert klager. Dette er en økning på 45 prosent sammenlignet med 2019.

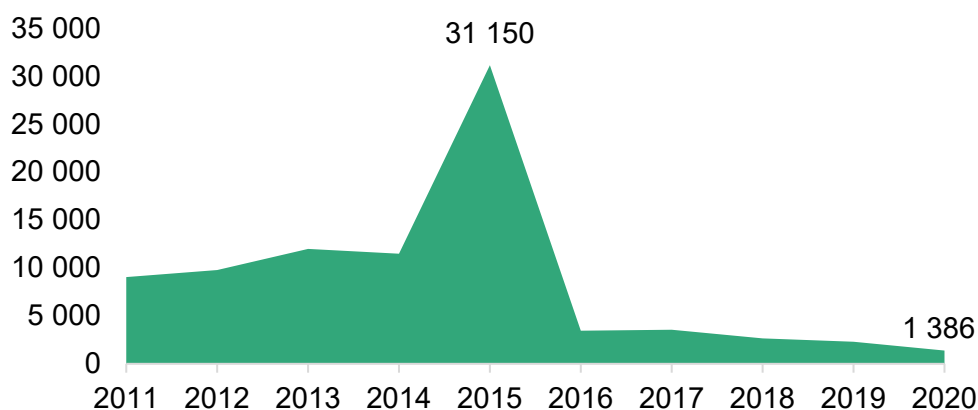
Figur 3: Antall førstegangssøknader innkommet til UDI om statsborgerskap, arbeid, familie, utdanning, visum, permanent opphold og EØS sammenlignet med 2019

Antallet innkomne søknader om fornyet oppholdstillatelse, har imidlertid ikke endret seg i særlig grad fra 2019, og ligger på rundt 25 100 søknader.

I 2020 mottok Norge 1 386 asylsøkere. Dette er en nedgang på 40 prosent fra 2019. Etter at det ble innført strenge reiserestriksjoner på grunn av covid-19 i mars 2020, gikk antall søkere vesentlig ned sammenlignet med månedene før. Antallet søkere steg etter at grensene ble åpnet i sommer, men sank igjen på slutten av året. Resultatet forsterket ytterligere trenden med lave asylankomster som har vedvart siden 2016.

Figur 4: Antall asylsøkere til Norge 2011-2020

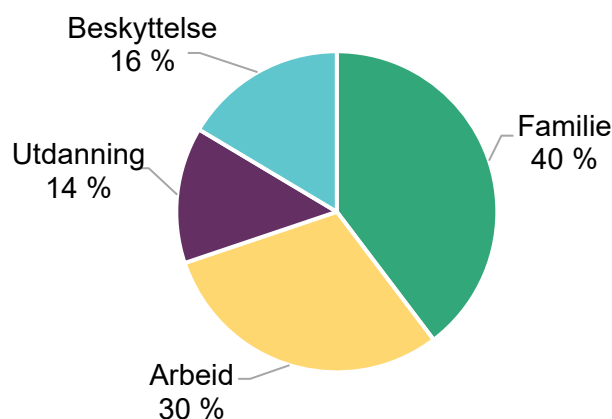

Ser vi på fordelingen av innvilgede førstegangstillatelser innenfor de ulike sakstypene, er imidlertid ikke forskjellene så store sammenlignet med 2019. Den største forskjellen, er at utdanning har gått ned tre prosentpoeng, mens familie har

⁴ I punkt 3.11 blir det vist til at over 54 600 søknader om statsborgerskap ble på nett i 2020. Dette tallet inkluderer søknader som ligger hos politiet og per 31.12.20 ikke var oversendt UDI.

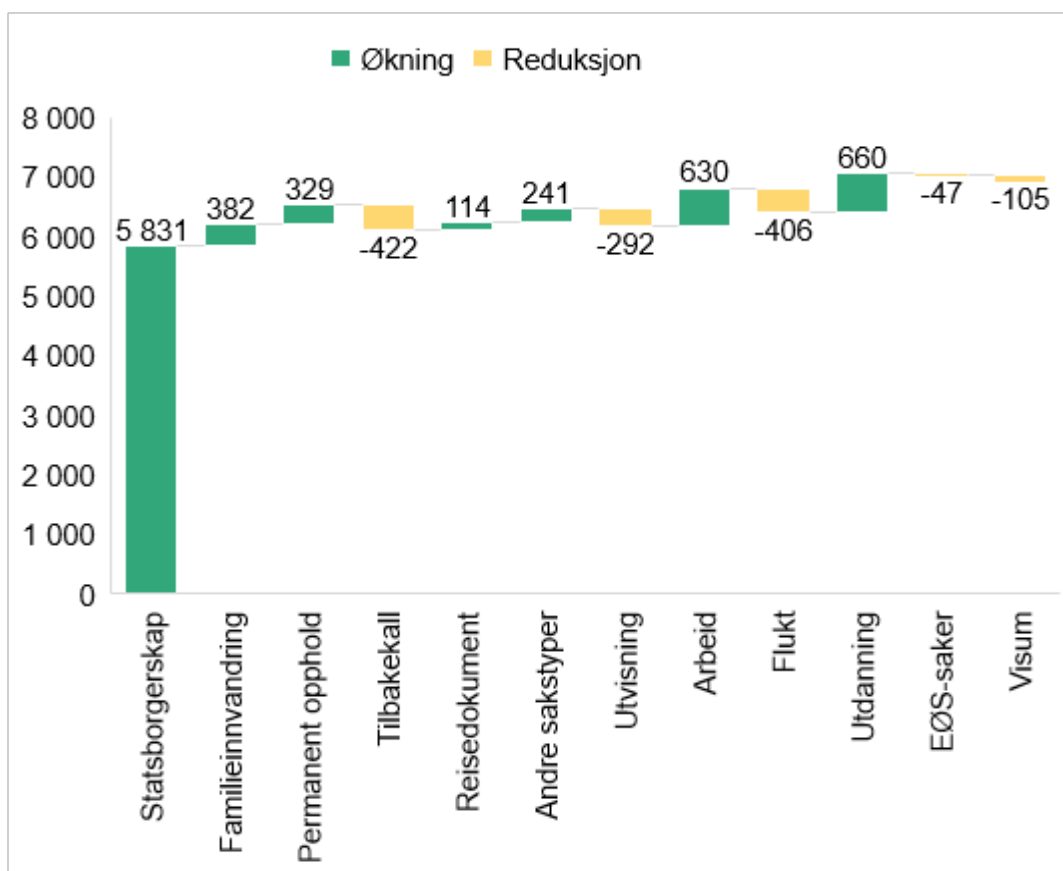
økt med fire prosentpoeng. Andelen beskyttelse er imidlertid den samme som i 2019, og utgjør bare 16 prosent av innvilgede førstegangstillatelser.

Figur 5: Førstegangsinvilgede oppholdstillatelser i 2020

Covid-19 gjorde at strømmen av saker inn til UDI ble svært ujevnt fordelt utover året. Tidvis klarte vi derfor å jobbe ned restansene av gamle saker. Året sett under ett, har vi likevel ikke klart å jobbe ned restansene betydelig, både fordi saksinngangen økte igjen mot slutten av året, og fordi det har vært mer ressurskrevende å behandle en sak under covid-19, enn under et normalår. Årsakene til dette er nærmere omtalt under punkt 3.3.

Figur 6: Endringer i restanser 2020 per saksgruppe

3.3 Hvordan covid-19 innvirket på UDIs saksbehandling

Ett av de viktigste målene UDI jobber mot, er å utvikle mer brukervennlige tjenester. Vi vil at søkeren lett forstår hvordan han skal søke på riktig måte. Vi skal også svare raskt på søknadene og henvendelsene som kommer inn. Mange av målsettingene i tildelingsbrevet støtter opp under brukervennlighet og at hele utlendingsforvaltningen under ett skal bidra til en god brukeropplevelse, uavhengig av hvilket forvaltningsorgan brukeren er i kontakt med underveis i prosessen. Denne målsettingen ble satt på en hard prøve da landegrensene stengte. Reglene endret seg så raskt at det var vanskelig å få på plass en god praksis, krav til mottakene gjorde at vi ikke lenger hadde tilstrekkelige plasser, og vi kunne ikke lenger møte asylsøkerne som skulle intervjues personlig.

For brukerne våre var dette en stor påkjenning. Det virket direkte inn på livene deres, på nær familie som ikke fikk komme til Norge, på arbeidstakere og arbeidsgivere som var avhengig av arbeidskraft og på alle som hadde en søknad til behandling der det var behov for utredning eller kontakt med en utenriksstasjon eller politiet, som var stengt ned.

De fleste i UDI hadde ikke bærbar PC i mars. De var heller ikke vant til å jobbe andre steder enn på kontoret, og det ble derfor en krevende situasjon for oss. Vi klarte imidlertid å få driften i gang på kort tid, og har fått gode tilbakemeldinger fra brukerne våre på at de opplevde kontakten med UDI i 2020 som god.

3.3.1 Asylintervjuer

De strenge smitteverntiltakene som ble innført i mars gjorde at det ikke lenger var mulig å gjennomføre asylintervjuene med fysiske møter. Mens mange europeiske land i 2020 så seg nødt til å sette asylintervjuene på vent, hadde vi allerede erfaring med å gjennomføre fjernintervjuer i forbindelse med de høye ankomstene i 2015. Etter 2016 evaluerte vi fjernintervjupraksisen, og utviklet retningslinjer for slike intervju. Vi ble derfor bedt om å bistå med opplæring av andre europeiske land, gjennom EASO⁵. Vi ble også invitert med som fjernintervju-eksperter i flere fora.

Evalueringen etter 2016 viser at fjernintervjuene fungerte godt, men at de fleste saksbehandlerne foretrakk oppmøteintervju der det var mulig. Det er vanskeligere å etablere kontakt når vi mister muligheten til å lese den ikke-verbale kommunikasjonen, og det kan også være mer utfordrende for den som intervjuer å bli engasjert i historien til personen som forteller.

Samtidig viser evalueringen at mye også er positivt ved fjernintervju. De fleste søkerne satte pris på å slippe å reise fra mottaket for å bli intervjuet. Noen fortalte også at det var enklere å snakke om sensitive opplevelser i en slik ramme. Å få til gode fjernintervjuer handler derfor om hvordan vi skal klare å kompensere for utfordringene slike intervjuer har, å vite hvilke type saker som egner seg best, og ha kunnskap om hvilken teknologi og hvilke fasiliteter som må være på plass.

Selv om kompetansen var på plass, hadde vi likevel noen kapasitetsutfordringer med å ha nok intervjufasiliteter på mottakene. Under normale omstendigheter skal intervjuene gjennomføres på Nasjonalt ankomstsenter, og de som får innvilget asyl flyttes videre til et mottak. Med smittevernstiltakene som fulgte av covid-19 ble antallet plasser på ankomstsenteret betydelig redusert, og karantenetiden for de nyankomne gjorde det vanskelig å bli ferdig med alle prosesstegene som var nødvendige å gjennomføre før intervjuene kunne starte. Vi var derfor avhengige av at mottakene som tok imot de nyankomne asylsøkerne hadde mange nok rom som egnet seg for intervjuer, samt teknisk utstyr på plass. Utfordringene med intervjurom på mottakene ble dessuten forsterket av at vi i begrenset grad flyttet

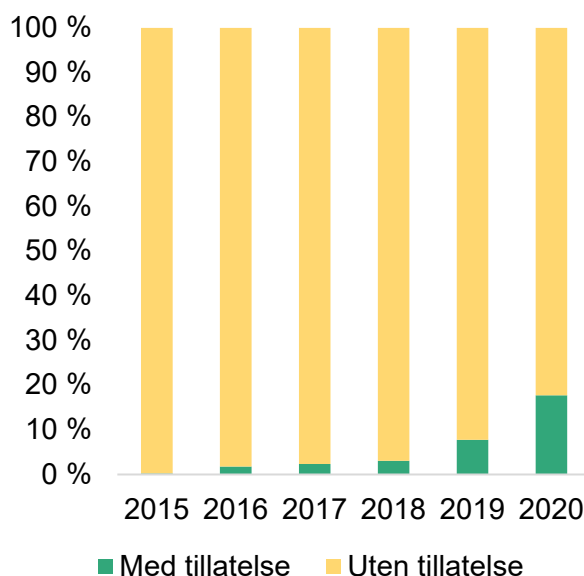
⁵ European Asylum Support Office

personer mellom mottak under pandemien, i tillegg til at få personer forlot mottakene slik at gjennomstrømningen ble lav. På noen mottak var derfor alle beboerne intervjuet og intervjurommene stod ledige, mens de nyankomne på andre mottak måtte vente på at intervjurommet ble ledig. Vi klarte likevel å gjennomføre rundt 30 asylintervjuer i uka.

I tillegg har vi gjennomført intervjuer av kvoteflyktninger uten å møte dem fysisk. Dette er omtalt nærmere under punkt 3.4.2.

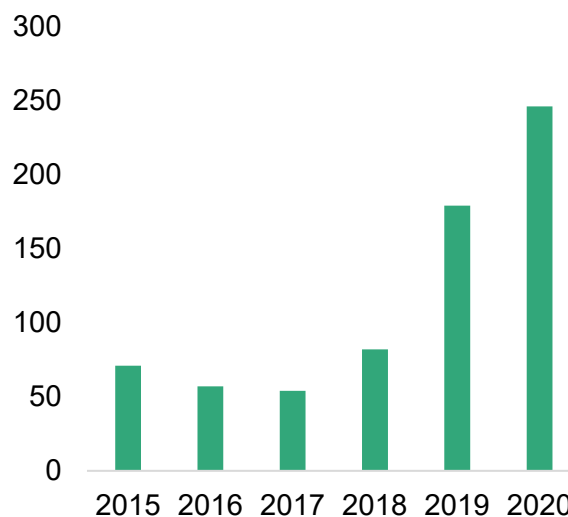
Figur 7: Andel asylsøkere med og uten tillatelse på søknadstidspunktet 2015-2020

En medvirkende årsak til at det har tatt lenger tid enn normalt å få gjennomført intervjuene, er også at vi har hatt en høyere andel personer som allerede har en oppholdstillatelse i Norge i 2020, som søker om beskyttelse. De bor privat spredt rundt i landet, og det tar lenger tid å finne løsninger for å gjennomføre intervju med dem, enn av de som bor på mottak. 18 prosent av de som søkte om beskyttelse i 2020 hadde allerede en oppholdstillatelse i Norge.

Figur 8: Antall asylsøkere til Norge i 2015-2020 med tillatelse i Norge på søknadstidspunktet

Når vi ser på antallet med oppholdstillatelse som har søkt om beskyttelse, er også dette langt høyere enn det har vært tidligere. Denne gruppens oppholdsgrunnlag på søknadstidspunktet varierer noe, med de aller fleste har opprinnelig kommet til Norge i familiegjennforening (90 prosent). Mange av disse er foreldre og søsken som har kommet til Norge i familiegjennforening med en enslig, mindreårig flyktning i Norge. Det er grunn til å tro at mange som har søkt anfører

reelle beskyttelsesbehov, ettersom de fleste er fra Syria og Eritrea og innvilgelsesprosenten i disse sakene er svært høy. Vi antar at en del i denne gruppen søker beskyttelse i Norge for å få en selvstendig tillatelse og bedre rettigheter. Enkelte søkere har opplyst at de søker beskyttelse for å få reisedokument. Andre søker beskyttelse fordi de av ulike årsaker ikke oppfyller kravet om å bo sammen når de har en tillatelse på grunnlag av familiegjennforening med en enslig mindreårig. Av de 142 i denne gruppen som fikk vedtak i 2020, fikk 86 prosent flyktningstatus.

I tillegg til de allerede nevnte faktorene, ser vi at hvert fjernintervju i sum tar mer tid å gjennomføre enn når vi kan sitte sammen med tolk og søker. Det er mer administrasjon for å få på plass intervjuene, samtidig som intervjuene oppleves som litt tyngre da mange av sakene fortsatt er gamle og krevende. Som følge av situasjonen med å måtte jobbe hjemme, er det også mer utfordrende for oss å ta raske avklaringer og diskutere saker, enn når vi kan sitte sammen.

3.3.2 Forsinkelser i bistand fra politiet og utenriksstasjonene

UDI er også avhengig av andre ledd i utlendingsforvaltningens arbeid for at vi skal kunne utføre arbeidet vårt. Både utenriksstasjonene og politiet er såkalt førstelinje for utlendingssaker. De fatter vedtak, forbereder og utreder saker for UDI, og underretter i noen tilfeller søkeren om utfallet av saksbehandlingen. I tillegg har vi søknadssentre⁶ som tar imot søknader om visum og opphold på vegne av utenriksstasjonene. Politiet mottar søknader fra søkere som befinner seg i Norge.

Da smittevernstiltakene ble innført i hele verden våren 2020, ble mange søknadssentre enten stengt, eller de reduserte åpningstidene og tjenestene sine. Det samme gjaldt politiets publikumskontakt. I tillegg ble det vanskeligere for utenriksstasjonene å gjennomføre utredninger og intervjuer i land som var helt eller delvis nedstengt i forbindelse med pandemien. For UDI ble dette en stor utfordring fordi mange av sakene våre avhenger av politiets og utenriksstasjonenes arbeid for at vi skal kunne fatte vedtak. Uten mulighet for å gjennomføre nødvendige ID-vurderinger, intervjuer og verifiseringer, ble mange saker satt på vent. Dette gjorde at saker som allerede var gamle, ble enda eldre, og det gikk igjen utover saksbehandlingstiden i en rekke sakstyper.

I noen sakstyper forsøkte vi å kompensere for redusert kapasitet i førstelinjen ved å utføre noen av oppgavene på egenhånd. For en stor andel av søknadene om opphold, fikk vi på plass en midlertidig løsning. Søkerne kunne laste opp dokumenter direkte via nettsidene våre, i stedet for å vente på timeavtale hos politiet. Det var en god løsning for brukerne våre, men medførte ekstraarbeid for UDI, fordi vi måtte registrere alle de innkomne dokumentene manuelt. I tillegg viste det seg at den innsendte dokumentasjonen var mangelfull i en del av sakene, og vi måtte innhente mer informasjon før vi kunne avgjøre saken.

Etter 1. juli økte antallet innkomne søknader om opphold, men vi er tilbake til et normalt nivå etter at utenriksstasjonenes søknadssentre og politiet delvis har åpnet for å ta imot søknader.

3.3.3 Mer ressurskrevende saker

Selv om antallet søknader gikk ned sammenlignet med tidligere år, har vi klart å jobbe ned restansene i begrenset grad. Det henger sammen med at mange sakstyper ble mer ressurskrevende å behandle. Det gjaldt ikke bare gjennomføringen av asylintervjuene, men også mer ordinære saker som arbeid og familie. Vi har måttet bruke tid på å oppdatere oss på alle regelverksendringene, tolke lovgivers hensikt og deretter etablere praksis. Mange av endringene gjorde også at sakene økte i kompleksitet og i større grad måtte vurderes skjønnsmessig. Fordi vi ikke hadde etablert praksis, var det behov for at flere vurderte samme sak. Kombinasjonen av høy grad av skjønnsmessige vurderinger, uklarhet i lovgivers hensikt og mangelen på praksis, påvirket effektiviteten. Å sitte hjemme og jobbe hver for seg gjorde dette arbeidet enda mer tungvint. I tillegg måtte vi innvilge nye innreisestillatelser i saker som i utgangspunktet var ferdig behandlet, men der

⁶ Utenriksstasjonene har tjenesteutsatt oppgaven med å motta søknader om visum og oppholdstillatelse til eksterne søknadssentre.

personene ikke hadde hatt anledning til å reise inn til Norge innen fristen som var gitt.

3.3.4 Stort behov for veiledning og informasjon

Da grensene stengte 12. mars, fikk UDI ansvaret for å håndtere innreisebestemmelsene i Norge. Regelverket skiftet hyppig og på kort varsel. Det var til tider svært mange regelverksendringer i uka, noe som gjorde det vanskelig å oppdatere hva som var gjeldende praksis. UDI måtte lage retningslinjer for dem som skulle utøve regelverket i praksis, både for politiet, herunder grensekontrollen, og utenriksstasjonene. I tillegg måtte vi bistå departementets arbeid med regelverksutforming. Med endringer i regelverket fulgte også usikkerhet rundt hvordan reglene skulle tolkes i praksis, både internt i UDI og blant brukerne våre. Det nye regelverket var uklart, særlig knyttet til unntak, og terskelen for å gjøre unntak. Vår oppgave med å veilede publikum på spørsmål om hvilke konsekvenser regelverket innebar, betød mye for den det gjaldt. Regelverket kunne innebære adskillelse av familier, avbrudd i studier og arbeidskontrakter som ikke kunne følges opp på grunn av stengte grenser. Det var spesielt krevende å finne ut hvor grensen gikk med hensyn til «særlige grunner for innreise» og spørsmålet var ofte om det forelå spesielle velferdshensyn.

Det var derfor avgjørende å ha en veiledningstjeneste som kunne gi brukerne våre svar på spørsmålene de hadde. Veiledningstjenesten skulle levere også når UDIs ansatte jobbet hjemme med de utfordringer det bød på av dårlig nettverk, andre i husholdningen som også jobbet hjemmefra, mangel på et skjermet arbeidsrom eller oppfølging av barn som var hjemme fra skole og barnehage. Løsningen ble å oppmuntre brukerne til å sende oss spørsmål og henvendelser via e-post. Samtidig reduserte vi åpningstiden på veiledningstelefonen. UDI.no ble en viktig informasjonskanal, særlig til å si noe om hva vi ikke kunne svare på, og hva som faktisk var avklart. I sum ga dette brukerne muligheten til å nå oss og få svar også utenfor ordinære åpningstider, samtidig som UDIs ansatte fikk et større handlingsrom til å jobbe til de tidene som var mulig innenfor de rammene som ble gitt av bo- og familiesituasjonen.

Selv om antallet henvendelser til veiledningstjenesten ikke er så mye høyere enn før covid-19, er det endringer i hva slags type henvendelser som kommer. Nye brukergrupper tok kontakt med veiledningstjenesten, og henvendelser knyttet til EØS-regelverket økte betraktelig. Fra mars til august skyltes dette i hovedsak covid-19, men fra september og ut året har også brexit i stor grad ført til flere henvendelser. I tillegg har vi i gjennomsnitt brukt mer tid per henvendelse fordi mange av dem har krevd oppfølging i form av undersøkelser, å ringe tilbake til brukeren, koordinering med førstelinjen, behandling av saken og lignende. En del spørsmål har vi heller ikke klart å svare på, rett og slett fordi det har vært så mange uklarheter at vi ikke har kunnet gi klare svar. Oppsummert har veiledningen i 2020 vært krevende for oss, og vi har strukket oss langt for å kunne hjelpe brukerne våre.

3.3.5 Brukerundersøkelsen 2020

Vi gjennomførte en brukerundersøkelse for å få svar på hvordan brukerne opplever tjenestene våre. Vi var spente på hvordan det ville slå ut i et såpass krevende år for både brukerne våre og for oss. Det var derfor ekstra hyggelig at årets undersøkelse viser at brukerne har en økende tillit til UDI.

82 prosent sier at de har tillit til at UDI behandler søknader på en korrekt og forsvarlig måte, mot 76 prosent i 2017. Vi ser en økning i tillit i alle sakstyper, bortsett fra statsborgerskap og søknad om reisedokument. Vi ser også at tilfredsheten med UDI er stabil i et ustabil år: mer enn åtte av ti er fornøyde med

kontakten de har hatt med oss. Unntaket her er statsborgersøkere, der tilfredsheten har sunket markant. Mulige årsaker er omtalt under punkt 3.11.2.

Rundt åtte av ti respondenter er generelt fornøyde med informasjonen de har fått i søknadsprosessen. Det er et godt resultat, særlig med tanke på hvor uforutsigbare de siste månedene har vært. Vi har vært, og er fortsatt, i en situasjon der pandemien i stor grad påvirker mulighetene for å levere og få svar på søknadene, og også hvilken informasjon det har vært mulig å gi. De fleste brukerne våre har vært inne på UDIs nettsider. Av dem som ikke har tatt kontakt med veiledningstjenesten, sier over halvparten at de fant informasjonen de trengte på nettsidene. Det er en økning på 18 prosentpoeng fra 2017, og et veldig positivt resultat.

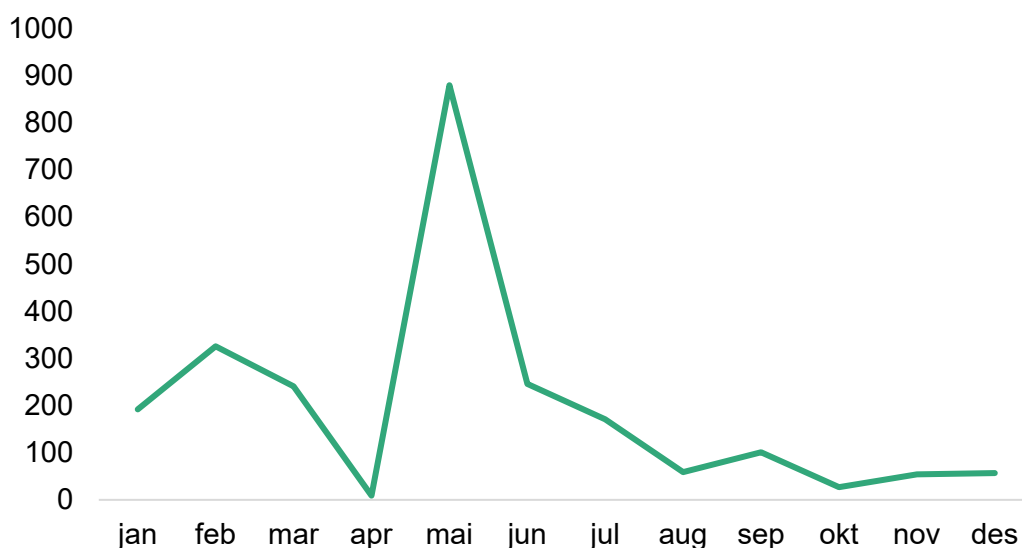
Av de som har vært i kontakt med veiledningstjenesten de siste seks månedene, er det litt færre som sier at de fikk den hjelpen de trengte sammenlignet med 2017 (en nedgang fra 82 prosent til 78 prosent). Med tanke på de stadige regelendringene og den uoversiktlige situasjonen som følge av pandemien, er dette likevel et godt resultat. Til tross for mye usikkerhet har de aller fleste som har tatt kontakt med UDI opplevd å få den hjelpen de trengte. Det er også positivt at hele ni av ti sier at de ble møtt med vennlighet og respekt sist de tok kontakt.

3.3.6 utfordringer og løsninger i arbeidssaker

Sesongarbeid

UDI har et mål om å tilrettelegge for at norske bønder skal få bistand fra utenlandske sesongarbeidere før høysesongen (fra og med april, til og med august). I 2017-2019 kom det i snitt rundt 3 000 sesongarbeidere årlig for å jobbe i det norske landbruket og med andre sesongbaserte oppgaver. Våren 2020 ble det imidlertid nesten umulig for utenlandske arbeidere å komme til Norge, med stengte grenser og færre flyavganger som følge av covid-19. Dermed sto norske arbeidsgivere i fare for å ikke få tilstrekkelig hjelp til sesongbasert arbeid.

Figur 9: Innvilgede sesongarbeidssaker 2020

Dette skapte naturligvis stor uro og fikk mye oppmerksomhet i media. Parallelt ble det jobbet intensivt for å få på plass nødvendige regelverksendringer slik at UDI kunne innvilge oppholdstillatelser med innreise til Norge. Da regelendringene kom i mai, mobiliserte UDI for å kunne behandle alle søknadene på kort tid. Covid-19 førte til flere nye utfordringer, blant annet fordi de fleste visumsøknadssentrene i utlandet var stengt inntil videre på grunn av lokale smittevernstiltak. UDI hadde

derfor tett kontakt med ambassader, arbeidsgivere og politi for å fortløpende løse problemstillinger og prioritere hensiktsmessig.

2 360 arbeidstakere, nesten halvparten fra Vietnam, kom seg etter hvert til Norge. Da sesongen var avsluttet, viste det seg imidlertid å bli vanskelig for flere å returnere til hjemland som hadde stengt ned flytrafikken. I tillegg hadde enkelte land innført tiltak som gjorde det tilnærmet umulig å returnere, selv for egne borgere. Det skulle vise seg å være særlig vanskelig å få reise tilbake til Vietnam, men det ble satt opp to repatrieringsfly fra Norge for vietnamesere som skulle hjem. Dette var ikke tilstrekkelig til å få alle hjem. Ved årsskiftet var det fortsatt en gruppe sesongarbeidere fra Vietnam som var i Norge, men som ikke fikk reist på grunn av pandemien. De kunne ikke fortsette å jobbe fordi oppholdstillatelsen deres hadde gått ut og den kunne ikke fornyes. I februar 2021 besluttet regjeringen å lage en midlertidig ordning for denne gruppen slik at de kunne få en ny tillatelse som sesongarbeider, med unntak fra den ordinære regelen om å måtte være ute av landet i minst seks måneder før vi kan gi ny tillatelse.

Faglært arbeid

UDI mottok færre førstegangssøknader om oppholdstillatelse som faglært etter at grensene stengte. Samtidig ventet mange arbeidsgivere på å få ansatte de hadde inngått kontrakt med til Norge, og som allerede hadde søkt om oppholdstillatelse. Flere hadde også fått innvilget tillatelse og utstedt innreisevisum, men kunne ikke reise før visumet hadde gått ut. I disse sakene hadde vi mange av utfordringene som er nevnt i punkt 3.3. UDI måtte utstede nye innreisevisum i saker som i utgangspunktet var ferdig behandlet. De hyppige regelendringene gjorde det vanskelig å vurdere sakene. Det ble også mer tungvint å få kontakt med søkerne og få inn riktig dokumentasjon på grunn av reduserte tjenester ved søknadssentrene, utenriksstasjonene og publikumstjenestene hos politiet. Vi måtte også gjøre skjønnsmessige vurderinger, som for eksempel å se på hvorvidt en jobb var nødvendig for å opprettholde «forsvarlig drift av kritiske samfunnsfunksjoner». Det var krevende, og i en del tilfeller måtte vi innhente ny dokumentasjon for å ta en endelig vurdering. Antall søknader økte i sommer, og ved årsskiftet var vi tilbake på et normalt nivå av innkomne søknader etter at utenriksstasjonenes søknadssentre og politiet delvis åpnet for å ta imot søknader.

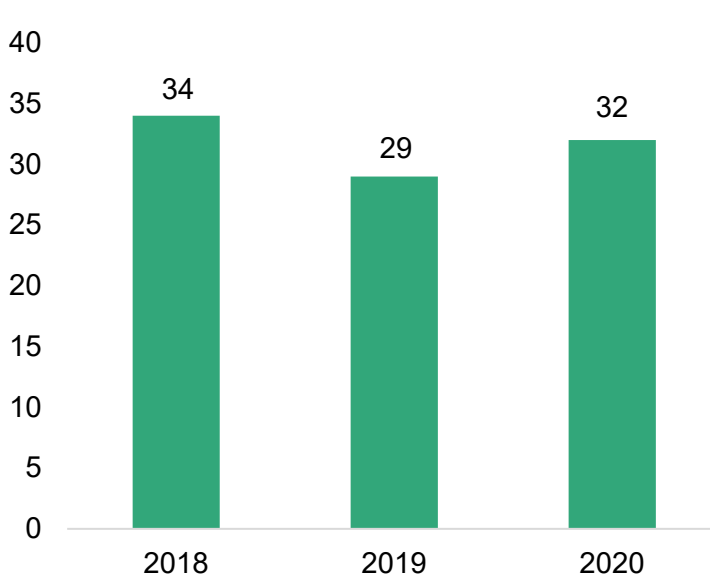
Samlet sett har disse faktorene gjort at både behandlingstiden og antallet ubehandlede saker har økt. Selv om vi lå godt an til å klare målet om bedre behandlingstid i begynnelsen av året, fikk utfordringene som fulgte med covid-19 så store konsekvenser for saksbehandlingstiden at vi ikke klarte å komme i mål ved årsskiftet. Resultatet for året ble at median saksbehandlingstid økte med 11 dager sammenlignet med 2019.

Utfordringene som nevnt over og i punkt 3.3, fikk også konsekvenser for søknadene for familiene til de faglærte arbeiderne. Median saksbehandlingstid økte med tre dager i 2020, men det er minimalt, forholdene tatt i betraktning.

Figur 10: Median saksbehandlingstid for søknader om familiegjenforening med faglærte arbeidere

Sammenlignet med median saksbehandlingstid i alle saker om familiegjenforening som er på 106 dager, er 32 dager uansett et godt resultat. 106 dager er for øvrig det samme resultatet som vi også fikk i 2019, samtidig som median restansealder endte på 136 dager, som er 17 dager mindre enn resultatet for 2019.

Med utgangspunkt i at 2020 har vært et spesielt år, mener vi at dette er et godt resultat og at vi har fulgt opp søknadene med arbeidsgivere, utenriksstasjonene, politiet, søkerne og deres familie på en god måte.

3.3.7 Studenter

Vi fikk rundt 1 800 færre førstegangssaker fra studenter, sammenlignet med 2018 og 2019. Vi mottok samtidig like mange fornyelsesaker som de nevnte årene, og fikk faktisk en liten oppgang fra 2019.

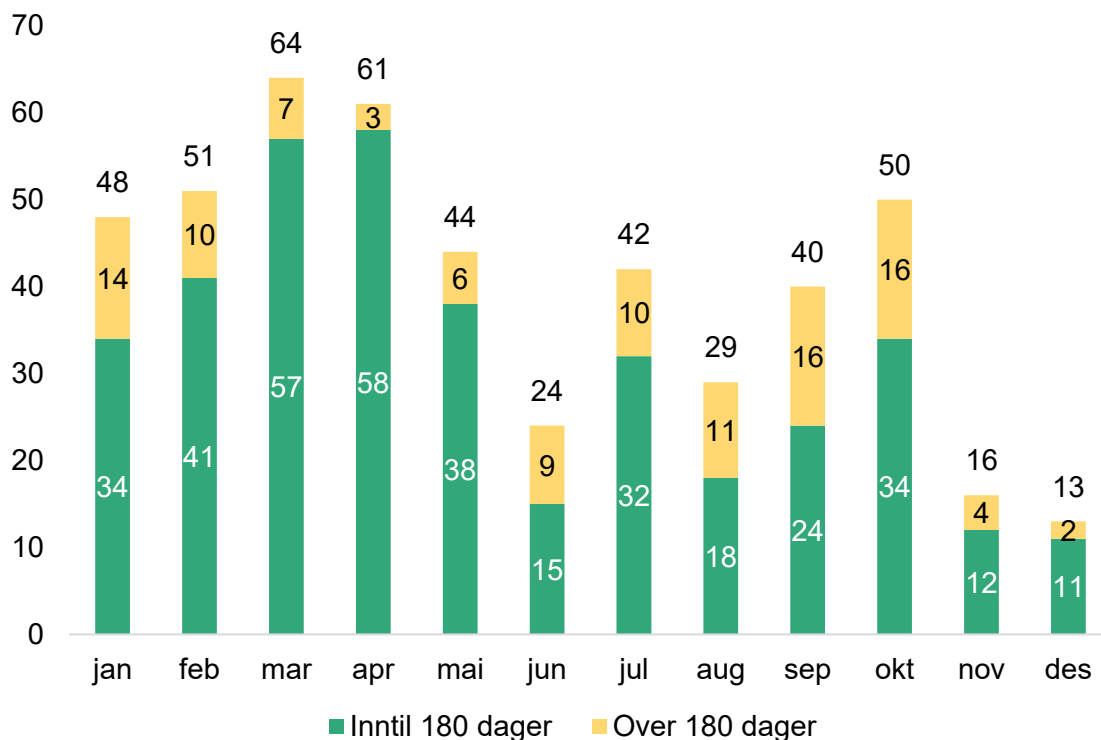
Høysesongen for studiesaker forflyttet seg fra sommeren til høsten 2020. Det var en naturlig følge av at innreiserestriksjonene for studentene ble opphevet med virkning fra og med 1. juli. Det gjorde det samtidig utfordrende for UDI å planlegge for saksavviklingen. Tidligere har vi bemannet opp med sommervikarer for å håndtere denne porteføljen, men i 2020 måtte vi klare oss uten.

Det vært en utfordring at ulike studier har hatt ulik oppstart dette høstsemesteret. Vi har derfor prioritert søknadene etter når studiet startet, og hatt tett kontakt med universitetene og høyskolene.

3.3.8 EØS og oppholdskort

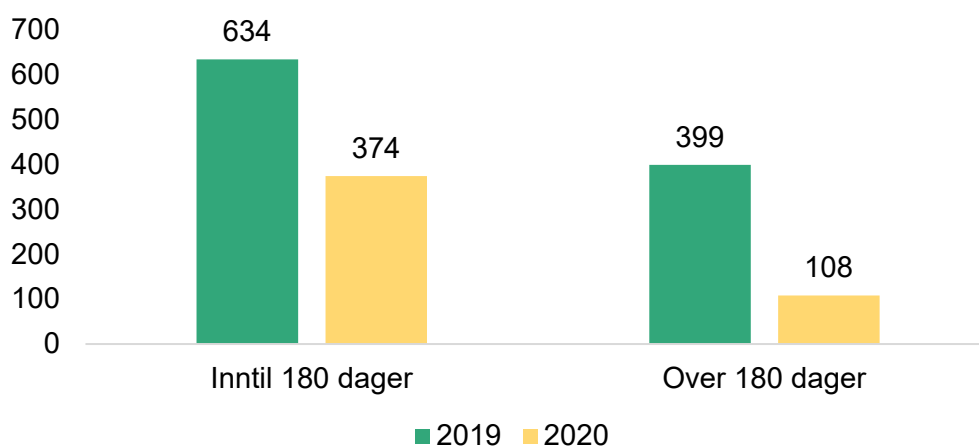
Utlendinger som er familiemedlem til en EØS-borger som har oppholdsrett, plikter å søke om oppholdskort dersom de skal oppholde seg i Norge i mer enn tre måneder. Utlendingsmyndighetene har en lovpålagt frist til å utstede disse oppholdskortene innen seks måneder. Politiet kan fatte vedtak i sakene, men dersom det er tvil om vilkårene er oppfylt, blir saken sendt til UDI. Dette er i mange tilfeller komplekse saker, hvor det kan være behov for mer informasjon før vi kan fatte et vedtak. Det er én av grunnene til at en del saker går over den lovpålagte fristen.

Figur 11: Antall og aldersfordeling av behandlede saker fra familiemedlemmer av EØS-borgere (utl. § 114 første ledd)

Det viktigste tiltaket for å redusere antallet saker som blir behandlet etter fristen, er å få flere saksbehandlere til å behandle dem. Det ga resultater i begynnelsen av 2020. Utover våren merket vi imidlertid konsekvensene av covid-19. Førstelinjen hadde ikke lenger samme kapasitet til å følge opp saker de hadde fått oversendt fra UDI for å innhente mer informasjon, det var et stort behov for veiledning på EØS-området og som tok ressurser fra saksbehandling, og det samme gjorde utvikling av regelverk knyttet til brexit.

Figur 12: Antall behandlede søknader i 2019 og 2020 fra familiemedlemmer av EØS-borgere (utl. § 114 første ledd) med saksbehandlingstid

I flere saker ventet vi også på informasjon fra søkeren selv, for eksempel dokumenter med offisielle godkjenningstempler fra hjemlandet. For mange søkere er det fremdeles vanskelig eller umulig å fremskaffe slik dokumentasjon, fordi mange offentlige kontorer krever personlig fremmøte, eller er stengt på grunn av covid-19.

I tillegg har saksinngangen til UDI vært svært ujevn fordi politiet og søknadssentrene har vært stengt eller hatt reduserte åpningstider i perioder gjennom året. En brå økning i saksinngangen gjør det vanskelig for oss å behandle alle sakene innen fristen, og en del av sakene nærmet seg, eller var allerede over seks måneder gamle, før de ble oversendt fra førstelinjen til oss.

Ved utgangen av året hadde UDI en restanse på 261 saker fra familiemedlemmer av EØS-borgere (utl. § 114, første ledd), hvorav 39 prosent var eldre enn seks måneder.

EØS-borgere kan få varig oppholdsrett etter fem år i Norge, og også i denne sakstypen har utlendingsmyndighetene en lovpålagt frist på seks måneder. Selv om for mange saker i denne kategorien fortsatt går over fristen, har vi klart å behandle en høyere andel saker innen 180 dager i 2020 enn i 2019. Vi ser også at restansene ved årsskiftet hadde en lavere andel saker over 180 dager, enn ved inngangen til 2020. I saksbehandlingen av varig oppholdsbevis (§ 115 og § 116) er vi ikke avhengig av førstelinjen for å innhente informasjon, så reduserte åpningstider hos politiet og søknadssentrene har ikke påvirket behandlingen av disse porteføljene i særlig grad. Men ujevn saksinngang, ekstra behov for veiledning og utvikling av regelverk og tekniske løsninger knyttet til brexit, har hatt betydning også her.

Tabell 6: Andel saker behandlet innen 180 dager i 2019 og 2020 etter hjemmelsgrunnlag

År/ sakstype	Varig oppholdsrett for EØS-borger (utl § 115)	Varig oppholdskort for familiemedlemmer som ikke er EØS-borgere (utl § 116)
2019	14 prosent	22 prosent
2020	56 prosent	52 prosent

Tabell 7: Andel av restansene som er mindre enn 180 dager i 2019 og 2020, etter hjemmelsgrunnlag

År/ sakstype	Varig oppholdsrett for EØS-borger (utl § 115)	Varig oppholdskort for familiemedlemmer som ikke er EØS-borgere (utl § 116)
2019	37 prosent	40 prosent
2020	66 prosent	63 prosent

Sivilombudsmannen har fulgt utviklingen i saksbehandlingstiden på oppholdskort i en lengre periode. Vi har rapportert til Sivilombudsmannen hvert halvår de seneste årene på andelen restanser over seks måneder. Også EFTAs overvåkningsorgan (ESA) har etterspurt denne informasjonen.

3.4 Nedgang i antall asylsøkere, men fortsatt utfordringer

Antall ulovlige grensekryssinger over Schengens ytre grense var de laveste siden 2013 (124 000) i 2020. Vi antar at årsaken er restriksjoner knyttet til covid-19. Over 460 000 asylsøknader ble fremmet i EU-landene i 2020. Det er nesten fire ganger så høyt som de ulovlige grensepasseringene samme år. Dette har sammenheng med at landene også mottar søknader fra personer som allerede er

i området, personer som har reist lovlig inn i området for så å søke asyl, eller som reiser mellom land for så å søke asyl på nytt.

Det er fortsatt et fåtall land som mottar den største andelen av asylsøkere, og forhandlingene om en fordelingsmekanisme/solidaritetsmekanisme står fortsatt høyt på agendaen i EU. Malta, Italia, Frankrike og Tyskland ble i september 2019 enige om en erklæring om å regulere ilandsettingen og fordelingen av båtmigranter. Dette var et frivillig tiltak som andre land kunne velge å slutte seg til. Norge sluttet seg ikke til dette forslaget. I mars 2020 tok Tyskland og EU-kommisjonen initiativ til frivillig relokalisering av 1 600 mindreårige asylsøkere fra Hellas, og inviterte andre europeiske land til å delta. Norge har signalisert politisk støtte til felles europeiske løsninger. Selv om initiativet ikke representerte en felles europeisk løsning, ble det besluttet at Norge skulle bidra til denne engangsløsningen under forutsetning av at minst åtte andre land allerede hadde relokalisert asylsøkere fra Hellas. Brannen i Moria i september gjorde situasjonen ytterligere prekær, og Norge tilbød da til sammen 50 plasser til relokalisering av asylsøkere som befant seg i Hellas. Det var krav om at personene som ble tilbudt relokalisering skulle være sårbare mindreårige med familie fra Syria. UDI hadde ansvaret for å koordinere dette uttaket i samarbeid med politiet; velge ut 50 asylsøkere som befinner seg i Hellas, fatte vedtak om overføring til Norge og vurdere søknaden om beskyttelse etter ankomst til Norge.

I tillegg til mangelen på en europeisk fordelingsmekanisme, er det også andre utfordringer ved det eksisterende asylsystemet. Antall asylsøkere fordeler seg fortsatt svært ujevnt blant EU-medlemslandene. Noen medlemsland er fortsatt under stort press, og sekundærbevegelse skaper store utfordringer. Sekundærbevegelse oppstår når en asylsøker reiser videre fra det første landet han/hun kom til i EU for å søke beskyttelse i et annet land. En trend i 2020 var økt bevegelse av asylsøkere over den engelske kanal. Over 8 000 asylsøkere reiste med små båter over fra Frankrike til Storbritannia. I tillegg meldte franske myndigheter at de hadde hindret mer enn 3 000 personer fra å reise i denne perioden.

3.4.1 Migrasjonspakten

I september 2020 presenterte EU-kommisjonen det de kalte migrasjonspakten, et omfattende forslag ment å bedre EU-medlemslandenes asyl- og migrasjonshåndtering.

EU-medlemslandene har allerede et felles asylsystem der mottak, prosedyrer og vurdering av beskyttelse er regulert i felles europeiske rettsakter. I den nye pakten foreslår EU-kommisjonen tiltak på tre områder; samarbeid med opprinnelses- og transitland, screening og hurtigprosedyrer på yttergrensene, og fordeling av ansvaret for asylsøkere. I pakten ser EU rettsaktene som regulerer asyl, migrasjon, grense og retur i sammenheng. Gjennomgangen av regelverket har blitt gjort med tanke på å gjøre prosessen fra en søker møter opp på en grense inn til EU, og frem til søkeren enten får beskyttelse eller blir returnert, mer strømlinjeformet og helhetlig.

I det videre arbeidet med pakten er det foreslått at medlemslandene kan vedta enkelte rettsakter, som det nye mandatet til EASO og Eurodac-forordningen, før alle rettsaktene er ferdig forhandlet. Det er imidlertid foreløpig ikke noe flertall for dette. Det nye mandatet til EASO fremhever rollen til dette byrået som en europeisk administrasjon på asylfeltet, og har som formål å styrke medlemslandenes felles innsats i håndtering av migrasjonsutfordringene på yttergrensen.

I denne pakkelsen fra EU-kommisjonen er Norge kun bundet av rettsakter som er Schengen-regelverk eller knyttet til Dublin/Eurodac-avtalen. Mens en helhetlig tilnærming og tett integrering av regelverket vil være en fordel for EU-

medlemsland, kan det være en utfordring i saksbehandlingen for Norge, når vi skal bruke et regelverk som har tette koblinger og henvisninger til regelverk vi ikke er bundet av.

Den foreslåtte Screeningforordningen er Schengen-relevant, og Norge deltar i diskusjonene om denne som andre medlemsland.

EU-kommisjonen har videre foreslått å oppheve Dublin-forordningen, men å videreføre kriteriene for ansvarsfastsettelsen for en asylsøknad i en ny forordning som også skal inneholde en solidaritetsmekanisme. EU-kommisjonen har vurdert at Norge fortsatt vil være bundet av ansvarskriteriene, men ikke av solidaritetsmekanismen.

En viktig oppgave for UDI i 2021 vil være å gå detaljert gjennom pakten for å se hvilke konsekvenser den vil ha for norsk regelverk og praksis.

3.4.2 Overføringsflyktninger

Overføring av flyktninger direkte fra land utenfor Europa er en form for solidaritetsmekanisme der et land bidrar til å avhjelpe flyktnings situasjonen i et annet land. UDI har ansvar for å gjennomføre uttaket av overføringsflyktninger til Norge, og i 2020 var det satt av 3 000 plasser for denne typen flyktninger.

Som regel reiser UDI og samarbeidende etater på uttakskommisjoner til landene flyktingene skal hentes ut fra. Dette ble umulig fra mars i 2020 på grunn av situasjonen med covid-19. På det tidspunktet var bare 3 av 15 planlagte uttak gjennomført. UDI måtte derfor tilpasse seg den nye situasjon og finne nye arbeidsmåter. Også UNHCR jobbet fra hjemmekontor og hadde varierende tilgang til flyktingene. Dette påvirket sakstilfanget i vesentlig grad.

UDI startet med fjernintervjuer i liten skala fra juni, og utover høsten økte både volum og omfang av dette. Den første gruppen som ble fjernintervjuet, var i Romania. Senere ble det gjennomført fjernintervjuer til Libya, Etiopia, Libanon, Rwanda og Kenya. I andre halvår innvilget UDI over 1 500 overføringsflyktninger gjennom fjernintervjuer, og til sammen fikk om lag 2 400 overføringsflyktninger en tillatelse i 2020.

Det er mer arbeidskrevende å foreta uttak av overføringsflyktninger gjennom fjernintervjuer både i planlegging, teknisk og kommunikasjonsmessig. I et fjernintervju er det vanskeligere å få verifisert eller sannsynliggjort opplysninger, enn når vi selv er til stede i uttakslandet. Det gjør at vi i flere saker enn normalt har for dårlig grunnlag til å kunne innvilge, og UNHCR må finne nye kandidater. Resultatet er at vi må behandle flere saker for å oppnå det samme antallet innvilgelser. Intervjuer ansikt til ansikt er dermed fortsatt den foretrukne metoden for uttak.

Også ankomstene av overføringsflyktninger ble preget av covid-19. Da landet stengte ned, hadde det bare ankommet 262 overføringsflyktninger og deretter kom det i praksis ingen før i slutten av august. Godt over 1 000 personer ankom i fjorårets siste tre måneder, og i desember alene ankom 537. Totalt ankom 1 527 overføringsflyktninger Norge i 2020 etter tett samarbeid med IMDi og med tilrettelegging og planlegging fra bosettingskommunene.

3.4.3 Ny asylprosess på Nasjonalt ankomstsenter

Høsten 2015 opplevde Norge og Europa at det kom historisk mange asylsøkere på kort tid, og det satte UDI og resten av utlendingsforvaltningen under enormt press. Lærdommen fra krisen var at vi måtte designe en ny ankomst- og asylprosess for å være bedre forberedt dersom det skulle oppstå en ny migrasjonskrise.

I løpet av 2016 arbeidet etatene i utlendingsforvaltningen fram et nytt konsept for en ny ankomst- og asylprosess. Sentralt i konseptet for prosessen var å samlokalisere etater og asylsøkere de første ukene i Norge. Dette innebar en videreutvikling av ankomstsentermodellen som hadde blitt etablert i Østfold og Finnmark senhøsten 2015.

Hovedmålene for den nye ankomst- og asylprosessen er bedre utnyttelse av samfunnets ressurser ved rask og effektiv asylsaksbehandling og riktige asylvedtak med påfølgende mulighet for rask retur eller tidlig integrering. Et annet sentralt mål er å øke beredskapskapasiteten for asylprosessen. Prosessen skal være skalerbar for å kunne håndtere svingninger i ankomstene.

Høsten 2017 fikk UDI og Politidirektoratet i oppdrag å videreutvikle ankomstsenterfunksjonen og innføre den nye ankomst- og asylprosessen (PUMA-prosessen) på Nasjonalt ankomstsenter så raskt som mulig.

Status 2020

I perioden 2017–2020 jobbet UDI og politiet sammen om å detaljere den nye ankomst- og asylprosessen, bygge om ankomstsenteret for å understøtte den nye prosessen i størst mulig grad, utvikle ny teknologi, samt flytte medarbeidere til ankomstsenteret.

UDI og Politiets utlendingsenhet brukte høsten til å forberede flytting og lage rutiner for oppstarten, og innføring av ny ankomst- og asylprosess fra og med 1. november 2020. For søkerne innebærer det at oppmøtestedet for å fremme søknaden om beskyttelse er Nasjonalt ankomstsenter.

Byggeprosjektet for ankomstsenteret er blitt gjennomført i henhold til godkjent fremdriftsplan, men covid-19 gjorde at det ble nødvendig å supplere bygget med karantenesone med samtalebåser underveis i byggeperioden. Dette arbeidet skal avsluttes i slutten av februar 2021. Sonen skal redusere konsekvensene av pandemien ved å gjøre det mulig å gjennomføre fjernintervju av søkere mens de er i karantene. Tiltaket vil øke den generelle kapasiteten og fleksibiliteten knyttet til informasjonsinnhenting på ankomstsenteret, også i en normalsituasjon.

Covid-19 med både innreisekarantene og smitteutbrudd på andre mottak, har ført til mindre mulighet for tidlig og tett samhandling enn vi hadde planlagt, både mellom etatene og med asylsøkerne. Både i Oslo og i bykommunene i nærområdene til ankomstsenteret har det vært pålagt hjemmekontor deler av høsten 2020, og dette har gjort at mange av medarbeiderne på senteret ikke har jobbet der fra oppstarten.

Ved overgang til det nye året er derfor ikke den nye ankomst- og asylprosessen fullt ut innført, men utlendingsforvaltningen jobber videre med innføring vinteren og våren 2021.

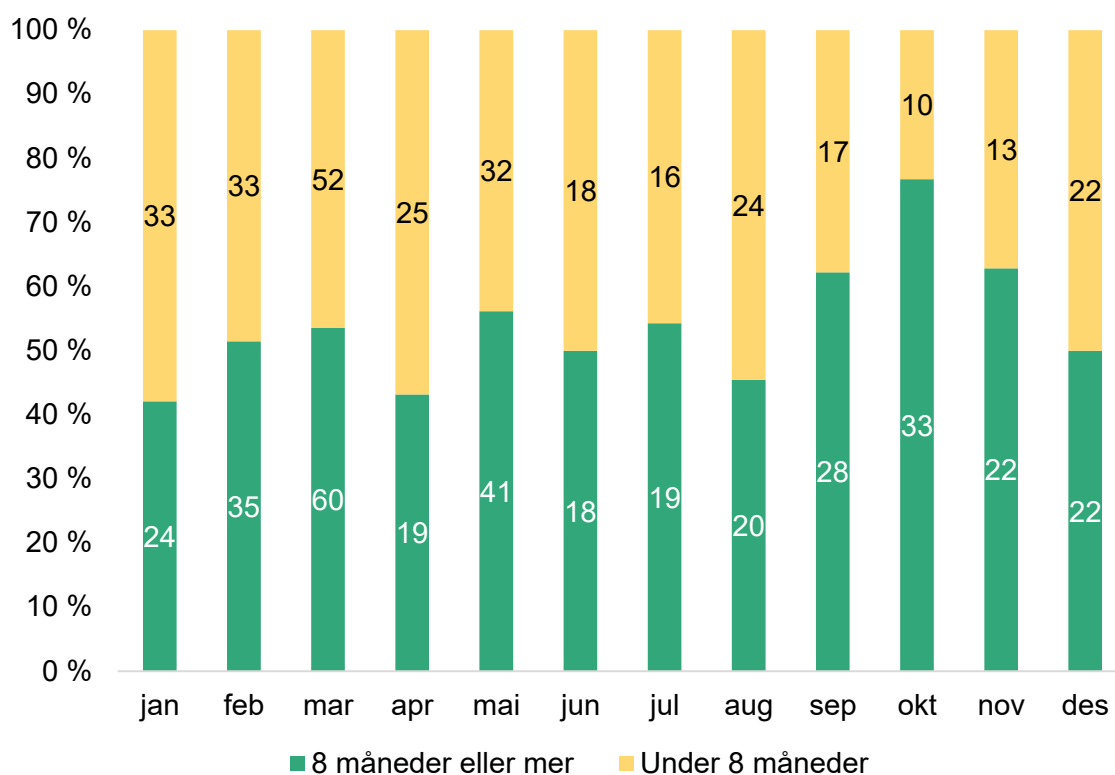
Målene om behandlingstid på asylsaker

Målet for den nye asylprosessen er at nyankomne asylsøkere skal få behandlet søknaden sin innen 21 dager fra de blir registrert som asylsøker i Norge. I 2020 skulle vi øke andelen som får vedtak innen 21 dager sammenlignet med 2019, men det klarte vi ikke. I 2020 ble kun 27 prosent av asylsakene behandlet innen fristen på 21 dager, mens det i 2019 var 39 prosent. Årsaken er knyttet til covid-19 og utfordringer med å avvikle intervjuer, se punkt 3.3.1. I tillegg har det vært ulike oppstartsutfordringer på Nasjonalt ankomstsenter som har gjort det vanskelig å nå målet (flere tilfeller av smitteutbrudd, med mer). Vi jobber kontinuerlig med å løse disse.

Median saksbehandlingstid for asylsøknader som ikke inngår i ny asylprosess har gått ned fra 280 dager i 2019, til 210 i 2020. Median alder på ubehandlede saker har imidlertid økt noe, fra 138 dager i 2019 til 145 dager i 2020.

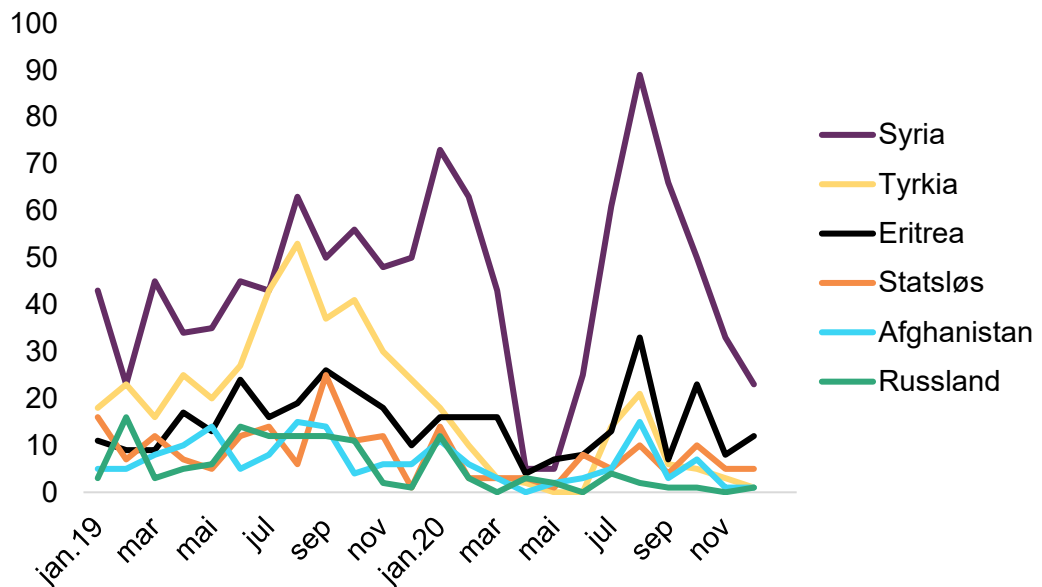
UDI klarte heller ikke kravet om at 80 prosent av påklagde avslagssaker ikke skal overstige åtte måneder i hele kjeden. Resultatet ble 46 prosent, mot 58 prosent i 2019. Dette resultatet henger sammen med at vi har måttet behandle porteføljen ut fra andre hensyn enn om søkeren ville få et avslag eller en innvilgelse. Før covid-19 prioriterte vi å behandle de eldste sakene fordi saksbehandlingstiden for mange var for lang. Etter covid-19 har de eldre sakene vært vanskelig å få avsluttet fordi det var behov for å få verifisert opplysninger i dem, enten gjennom politiet eller utenriksstasjonene. Det har også vært begrensninger på hvor raskt vi kunne gjennomføre intervjuer, fordi intervjukapasiteten på mottakene av ulike årsaker har vært dårlig, jf. punkt 3.3.1. Det er fortsatt en del søkere som har ventet lenge på å få avklaring på sin asylsøknad.

Figur 13: Saksbehandlingstid påklagde asylsaker. Andel og antall behandlet over/under 8 måneder i 2020

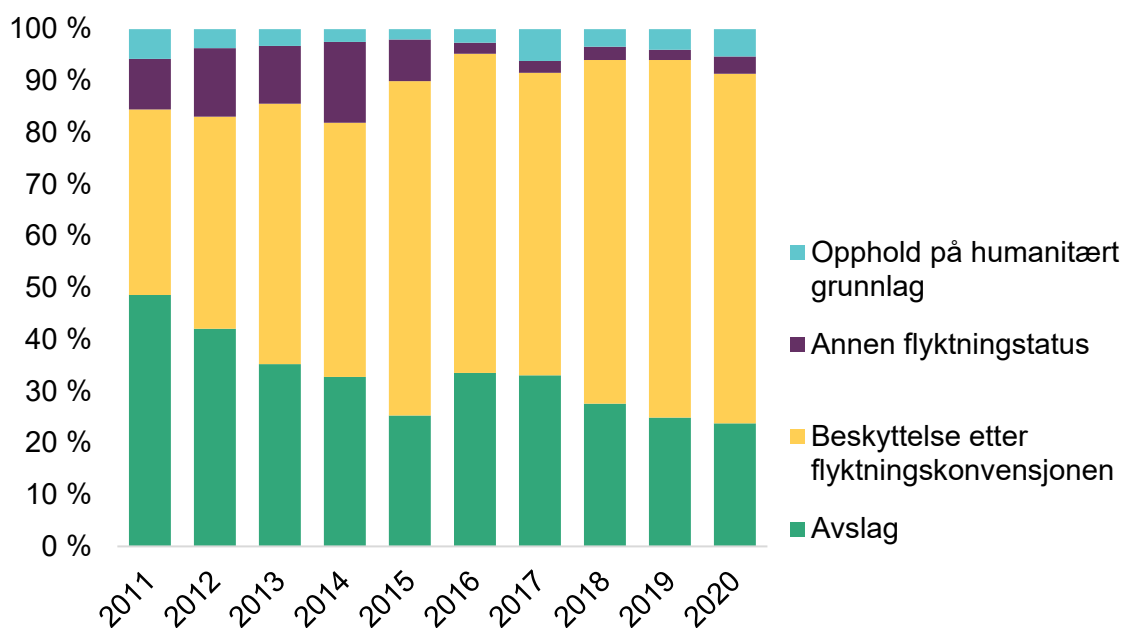
Nesten 40 prosent av de som søkte asyl i 2020 var syrere. Totalt mottok vi 537 søknader fra syriske borgere. Søkere fra Eritrea er den nest største gruppen med 162 søkere. Sommeren 2018 hadde vi en sterk økning i søkere fra Tyrkia. Siden høsten 2018 har antall søkere fra Tyrkia gått ned. Antall søkere i 2020 var kun 83 mot 360 i 2019.

Figur 14: Asylsøkere til Norge i 2019 og 2020, etter seks største land

Samtidig som antallet asylsøkere går ned, ser vi også at andelen innvilgelser går opp. Dette er positivt for UDIs mål om få asylsøkere uten beskyttelsesbehov. Det er imidlertid begrenset i hvilken grad UDIs arbeid direkte kan påvirke dette resultatet, selv om vi jobber langsiktig for riktig ID av alle som søker opphold, og raske returer for de som ikke skal bli i Norge. Forhold som i større grad påvirker både antallet asylsøkere og andel personer med beskyttelsesbehov, er beskrevet i del 5 Fremtidsutsikter, samt punktene 3.4 og 3.4.1.

Figur 15: Realitetsbehandlede asylvedtak i UDI etter utfall og vedtaksår

Vurdering av effekter av ny asylslyt

Til tross for en litt treg start på Nasjonalt ankomstsenter, og at vi ikke har nådd målsettingen for saksbehandlingstid, mener vi at vi nå ser at økt samhandling og samarbeid mellom etatene (politiet, UDI, IMDi) gir ønskede resultater gjennom en mer effektiv prosess og økt kontroll. Blant annet tilrettelegger vi for rask integrering ved at enkelte flyktninger er bosatt i en kommune i løpet av mindre enn to måneder fra søknaden om beskyttelse er registrert. Vi ser også at et tettere samarbeid mellom politiet og UDI i ankomstfasen øker kontrollen av søkerens

opplysninger ved å igangsette ID-undersøkelser tidligere. Det gjør at vi kan stille flere relevante spørsmål til søkeren i intervjuet/samtalen, og følge opp eventuelle funn. Tidlig kontroll og undersøkelser av søkerens opplysninger før samtalen, reduserer også behovet for at søkeren må møte forvaltningen gjentatte ganger. Vi ser også at det er et stort potensial for raskere returer som følge av tidligere avklaring av identitet. Vår vurdering er at ny asylprosess på ankomstsenteret øker muligheten til å nå flere mål, blant annet at det skal være få personer med opphold med feil identitet eller på feil grunnlag. På sikt mener vi også at dette vil gi resultater på målet om få asylsøkere uten beskyttelsesbehov.

Selvregistreringsløsningen Start kom på plass i 2020 og er utviklet for å gi søkeren informasjon underveis i prosessen, og for å innhente relevant informasjon fra søkerne. Gjennom dette verktøyet får vi informasjon om hver søker uten å være avhengig av verken tolk eller samtalerom. Dette gir oss en rask forståelse av hva slags type sak det dreier seg om, og hva som blir den videre prosessen for søker og søknaden. Ved høyere ankomster vil derfor Start være et viktig beredskapsverktøy.

UDI planlegger å ferdigstille et overordnet skalerings- og beredskapsplanverk for den nye ankomst- og asylprosessen våren 2021. Det vil gi veiledning for hvordan prosessen skal tilpasses og eventuelt overføres til andre lokasjoner dersom kapasiteten på Nasjonalt ankomstsenter blir utfordret.

3.5 Enslige, mindreårige asylsøkere

Barn i utlendingssaker er særlig sårbare. UDI har et ansvar for enslige mindreårige, og de blir prioritert gjennom hele asylsaksgangen fra de blir registrert, mens de bor i mottak og frem til de blir bosatt eller må reise hjem.

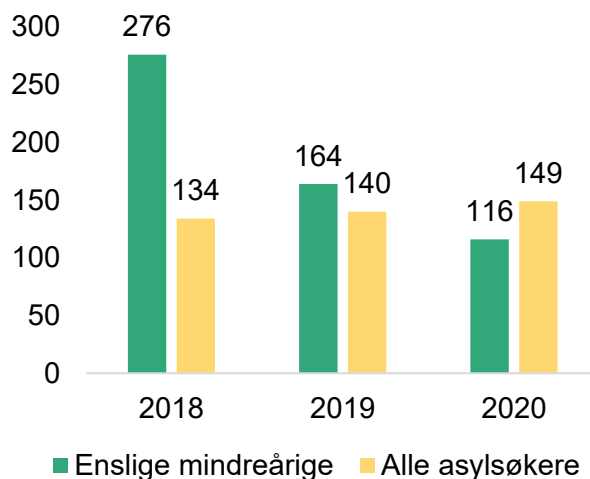
Figur 16: Median saksbehandlingstid for enslige mindreårige og alle asylsøkere de siste tre årene, i antall dager

Vi mottok 89 søknader fra personer som oppga at de var enslige mindreårige da de søkte om asyl. Det var flest søkere fra Syria, men også en god del fra Afghanistan.

For å ivareta enslige mindreårige og andre asylsøkere under pandemien, har vi fortsatt med asylintervjuer. Selv om det er utfordringer knyttet til å fjernintervjue sårbare, har det vært avgjørende for å få til en kort saksbehandlingstid,

kortere botid i mottak og raskere bosetting for de enslige, mindreårige asylsøkerne. Ved utgangen av 2020 ventet 18 enslige mindreårige asylsøkere på svar, og i tillegg hadde fire enslige mindreårige saker til dublinvurdering.

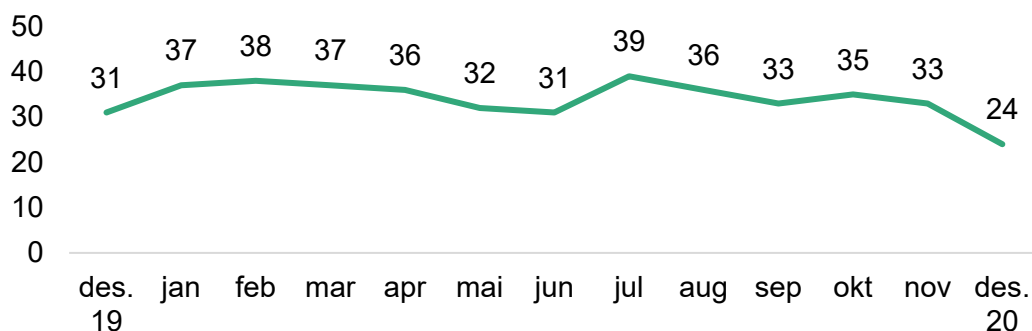
Et annet tiltak vi har jobbet med er å videreutvikle informasjonen på asylbarn.no slik at enslige mindreårige og andre barn får god informasjon som er tilpasset dem og støttespillerne deres. Det skal gi dem bedre forutsigbarhet og forståelse for asylprosessen.

Vi har ett transittmottak og ett ordinært mottak for enslige mindreårige. Median tid fra søknad til bosetting for enslige, mindreårige asylsøkere var 222 dager⁷. Median botid for alle som bodde på mottak i 2020, ligger på rundt 377 dager.

Ved årsskiftet bodde det ingen enslige mindreårige asylsøkere under 18 år med utreiseplikt i mottak, og vi prioriterte denne gruppen når det gjaldt assistert retur. I 2020 ble to enslige mindreårige returnert med programmet for assistert retur.

Figur 17: Beboere i mottak for enslige mindreårige

Covid-19 har påvirket situasjonen på mottak for enslige mindreårige asylsøkere, men mottakene har forsøkt å legge opp til en tilnærmet normal hverdag med aktiviteter og skole så langt det har latt seg gjøre. Sektormyndighetene har tilpasset arbeidet for beboerne i tråd med smitteverntiltakene, og det ordinære mottaket melder om at de enslige mindreårige har fått tett oppfølging fra BUP, barnevernstjenesten, skolen og helsetjenesten. I tillegg til ordinær bemanning har det også blitt gitt prosjektmidler til tre ekstra ansatte på mottaket som følger opp barna, og særlig de med ekstra behov.

3.5.1 Arbeidet med aldersestimering

UDI skal finne og utvikle metoder for aldersestimering. Det nasjonale ansvaret for biologiske aldersvurderinger av enslige mindreårige asylsøkere ligger til Avdeling for rettsmedisinske fag ved Oslo universitetssykehus (OUS), som er finansiert av UDI. I 2020 har en forskningsgruppe ved OUS arbeidet med å forbedre og oppdatere den nåværende metoden for biologisk aldersvurdering, BioAlder, og det er også brukt mye tid på prosjektet for å finne en ny og bedre metode for å estimere alder ved hjelp av DNA⁸.

BioAlder benyttes i dag som en del av aldersvurdering av enslige mindreårige asylsøkere, og verktøyet kombinerer håndskjelett og visdomstann for å estimere kronologisk alder. I 2020 fikk vi en ny versjon basert på et bredere datagrunnlag. Aldersintervallene vi får som resultat er nokså like som forrige utgave.

I arbeidet med DNA som metode for å estimere alder, har UDI finansiert et internasjonalt studium med samarbeid i fem ulike land. Dette arbeidet var godt i gang i 2019 og i begynnelsen av 2020. Covid-19 satte derimot all prøveinnsamling på vent i mars 2020. Gruppen i Libanon var nesten ferdige med innsamlingen, og Sør-Afrika var godt i gang. Libanon er per februar 2021 snart ferdig med innsamling, mens de andre landene er usikre når de kan starte opp igjen. Under disse forutsetningene har OUS arbeidet videre med å lage en metode ved hjelp av data fremskaffet av andre. OUS har påbegynt arbeidet med å kombinere en metode hvor de ser på DNA, sammen med skjelett og tannutvikling for å oppnå et bedre estimat av alder enn den BioAlder gir i dag.

⁷ Tallgrunnlaget omfatter kun de som var under 18 år da de ble bosatt

⁸ DNA-metylering

3.6 Identitetsavklaringsprogram for irakiske borgere

Fra 1. mai 2019 har det eksistert et tidsavgrenset identitetsavklaringsprogram for irakiske borgere (IA). Programmet gjelder for noen grupper irakiske borgere som har fått oppholdstillatelse i Norge før 2011 på tross av kjent tvil om identitet. Det er personer som har bodd lenge i Norge og som ellers ikke vil ha mulighet til å få norsk statsborgerskap fordi det er tvil om hvem de er. Formålet med ordningen er at denne gruppen, som av ulike årsaker er registrert med uriktig identitet i Norge, kan få registrert sin korrekte identitet slik at norske myndigheter får klarhet i hvem personene er.

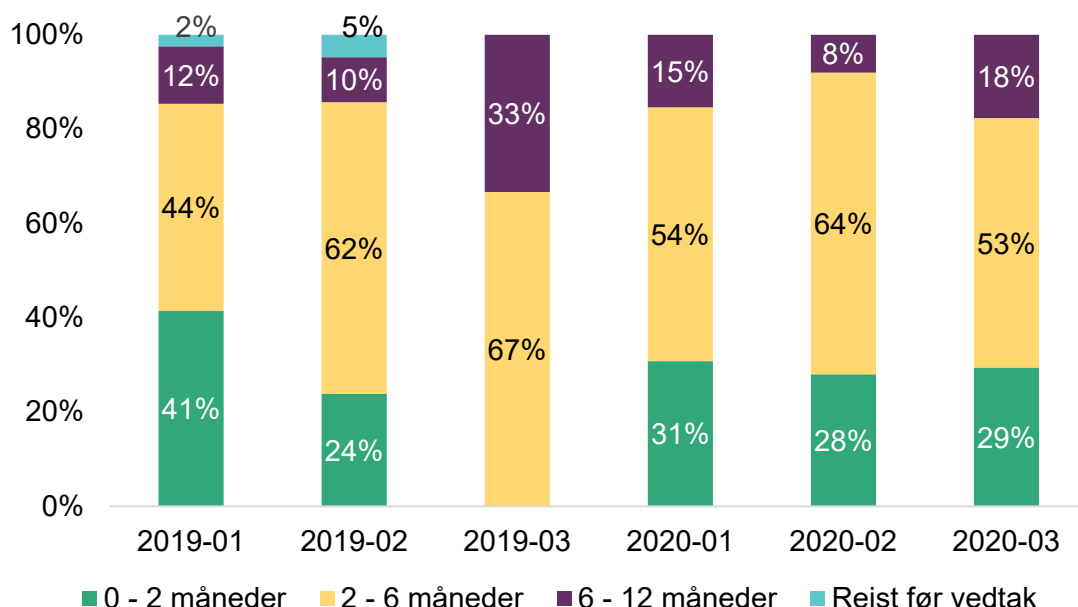
UDI trenger ulike typer verifiseringer for å kunne vurdere hvorvidt søkerne som omfattes av programmet har klarlagt identitet etter statsborgerloven. Verifiseringene utføres av Politiets utlendingsenhet. I 2020 har verifiseringsarbeidet av saksopplysninger blitt forsinket grunnet pandemien, men vi klarte å ferdigbehandle 52 søknader om norsk statsborgerskap som omfattes av IA-programmet. 556 søknader venter på å bli verifisert.

3.7 Retur

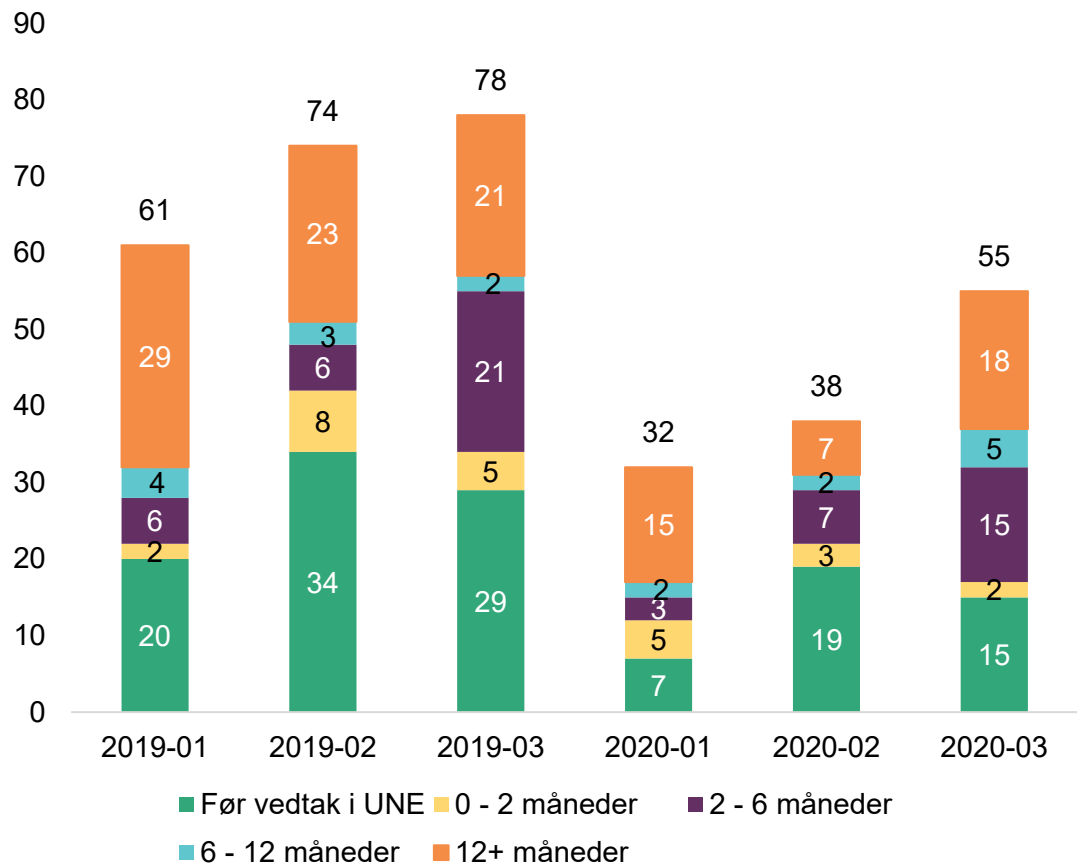
Hovedbildet er at det var en økning i andelen som reiste innen 12 måneder etter avslag i UNE i 2020, sammenliknet med året før. Det er videre en høyere andel av personer som reiste kort tid etter UNE-vedtaket i 2020 enn i 2019. Vi mener at målrettede tiltak over tid har bidratt til den gode måloppnåelsen, for eksempel vedtakssamtaler, informasjon om retur fra dag én i asylprosessen, returrådgivere i mottak og støtteordningen som gir insentiv for å reise tidlig.

Fra mars 2020 ble også returfeltet påvirket av pandemien, og arbeidet gjennom resten av året har i stor grad vært preget av hvordan vi skulle få til returer. I tillegg opprettholdt vi innsatsen med hensyn til rask retur og ressurskrevende personer.

Figur 18: Fordeling av de som reiste innen 12 måneder etter avslag i UNE per tertial i 2019 og 2020

Figur 19: Antall som har reist assistert, fordelt på tid etter vedtak i UNE per tertial i 2019 og 2020

UDI har innrettet returarbeidet etter en analyse av målgruppen, og føringer i tildelingsbrevet. Vi fokuserer på noen utvalgte innsatsområder, men vil også trekke frem viktigheten av at regelverket for tilskudd til assistert retur og tvangsretur ble forskriftsfestet 1. mars 2020. Det forbedrer det grunnleggende returarbeidet. Vi har gjennom hele året arbeidet med å iverksette forskriften.

De tre innsatsområdene vi hadde i 2020 var

- rask retur i nye avslagssaker
- retur av spesielt ressurskrevende personer
- retur av enslige mindreårige

3.7.1 Vi har fått til returer til tross for covid-19

Til tross for mange restriksjoner som følge av covid-19, klarte vi å gjennomføre 125 assisterte returer i 2020. Mange av de planlagte aktivitetene mot målgruppen har vi måttet gjennomføre på en annen måte enn tidligere. For eksempel har IOMs informasjonsbesøk på mottak fra Norge og utvalgte land foregått digitalt.

Mottaksansatte har gjennomført obligatoriske retursamtaler og andre motiverende samtaler gjennom løsninger som er tilpasset situasjonen vi er i. De har for eksempel hatt samtalene utendørs, eller på rom hvor hensynet til smittevern er ivarettatt. Organisasjonene som jobber med målgruppen utenfor mottak har også klart å gjennomføre tiltak og samtidig ivareta smittevernhensynene.

UDI har prioritert gjennomføring av asylintervju på mottakene på bekostning av antall vedtakssamtaler. På grunn av smittevernhensyn kunne ikke asylsøkere møte fysisk til asylintervju, og asylintervjuene ble gjennomført med fjernintervjuer på mottakene ved hjelp av det samme utstyret som normalt benyttes til vedtakssamtaler. Vi har likevel klart å gjennomføre noen vedtakssamtaler med personer som nylig har fått avslag på søknaden om beskyttelse.

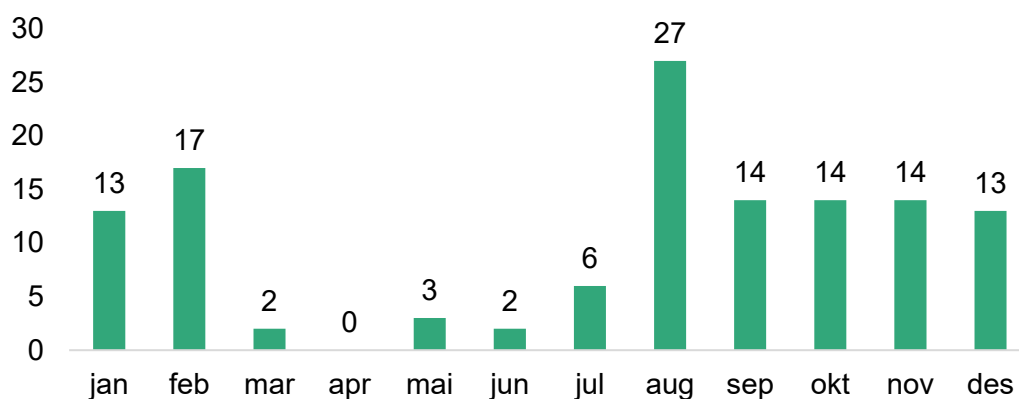
I 2020 fikk vi et jevnt tilfang av søknader om retur, og totalt mottok vi 430 søknader. Flest søkere ville reise til Russland (62), Etiopia (26), Somalia (24), Irak (21) og Eritrea (20). Vi ser også at gruppen «andre» er stor, den innebærer søknader om retur til om lag 60 forskjellige land.

Vi avsto en økende andel av søknader i 2020 sammenliknet med 2018 og 2019. I de to årene var avslagsprosenten på rundt en tredjedel (34 prosent), mens den økte til nesten halvparten (44 prosent) av søknadene i 2020. Grunnen til avslagene er i all hovedsak at søkerne faller utenfor regelverket for retur. Eksempelvis omfatter ikke regelverket søkere fra visumfrie land som utgjorde en fjerdedel (23 prosent) av søknadene i fjor. Dette var i all hovedsak søknader fra personer fra Latin-Amerika.

3.7.2 Utfordringer med å gjennomføre returene

Av de 125 personene som returnerte i 2020, returnerte 109 med IOM og 16 ble ledsaget av Politiets utlendingsenhet. I figur 22 ser vi at koronarestriksjonene på våren ga oss utfordringer i gjennomføringen av assisterte returer frem til sommeren. Det var i all hovedsak knyttet til stengte ambassader for å utstede reisedokumenter, få eller ingen flyavganger, og i noen tilfeller stengte landegrenser i returlandene. Vi fikk likevel gjennomført returer takket være et samarbeid med IOM og mottaksansatte. Hver enkelt retur ble tilpasset de gjeldende smitterestriksjonene. Fra sommeren lettet enkelte av restriksjonene, og vi fikk til flere avreiser.

Figur 20: Antall utreiser per måned i 2020

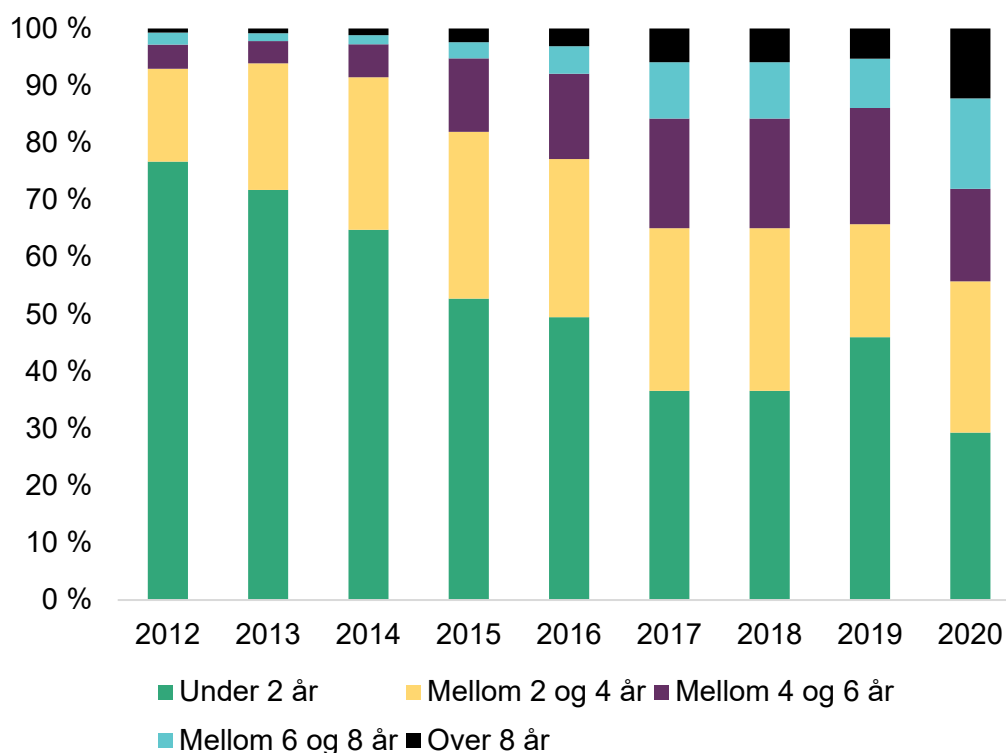
Vi ser at gruppen som søker assistert retur fortsatt er utfordrende, samtidig som vi i økende grad får gjennomført returer av denne gruppen. I 2020 utgjorde sårbare personer rundt en fjerdedel (30 personer) av de assisterte returene. I arbeidet med særskilt ressurskrevende personer returnerte 12 personer. Det er tilsvarende antall som i 2019. Grunnen til at vi får til disse returene er at vi har opprettholdt innsatsen og tiltakene over tid. Vi har blant annet fått til et godt og strukturert arbeid med Politiets utlendingsenhet og andre samarbeidspartnere. I tillegg er flere støttepersoner kjent med mulighetene i returordningene for å kunne løse ekstra kompliserte returer. I 2020 knyttet vi spesialutsendingene tettere inn i dette arbeidet, slik at de også kunne bidra til å finne individuelle løsninger for at returer for denne gruppen ble mulig.

3.7.3 Utfordrende målgruppe å motivere til retur

Antall utreisepliktige i mottak synker stadig og utgjorde 730 personer ved årsskiftet. Andelen utreisepliktige i mottak øker imidlertid, og det er mange som har vært i Norge lenge. Vi ser også at de fleste av de utreisepliktige som bor i

mottak blir værende lengre. Ved utgangen av 2020 hadde 12 prosent av gruppen vært utreisepliktige i mer enn åtte år.

Figur 21: Tid fra endelig vedtak til utreise, for utreisepliktige i mottak

I tillegg er det flere utreisepliktige personer med familier, som har ulik status i asylsaken. Ved utgangen av 2020 utgjorde personer med utreiseplikt om lag åtte prosent av personene der én i familien har opphold. Ofte er det barnet som har opphold. Det er vanskelig å motivere denne gruppen til retur.

3.8 Et mottakssystem i utvikling

Antallet asylsøkere som bor i mottak har minket kraftig de siste årene. Ved slutten av 2020 sank antallet til under 2 000 beboere. Det er det laveste antall registrerte beboere i mottak siden 1997. Totalt ble antallet beboere redusert med om lag 30 prosent i løpet av året, fra omkring 2 500 ved inngangen til 2020 til cirka 1 800 i begynnelsen av 2021. Nedgangen skyldes at det har kommet langt færre asylsøkere per år enn hva som var normalt før 2015. Utviklingen ble forsterket på grunn av pandemien og medfølgende reiserestriksjoner, samtidig som beboerne blir bosatt i kommunene eller returnerer.

UDI har i flere år jobbet med å utvikle et mer fleksibelt mottakssystem som raskere kan bygges opp eller ned ved behov. For å oppnå dette har vi utarbeidet en strategi for anskaffelse, forvaltning og utvikling av mottakssystemet (mottaksstrategien). Mottaksstrategien er ment å gi oss en strategisk innretning av arbeidet med å realisere føringene i mottaksinstruksen (GI-13/2017). Kort fortalt er de sentrale målene i mottaksstrategien å

- anskaffe mottak til riktig pris
- etablere et mottakssystem som håndterer raske endringer
- ha mottak som legger til rette for raskere saksbehandling, integrering eller retur

For å realisere mottaksstrategien, har vi inngått rammeavtaler med leverandører av mottak i alle regioner i landet. I 2020 gjennomførte vi minikonkurranser blant

leverandørene som har rammeavtaler, og kunne endelig åpne de første asylmottakene som har de nye kontraktene. I løpet av året har vi åpnet syv basismottak, hvorav to har tilrettelagte avdelinger. I tillegg gjennomførte vi minikonkurransen om ytterligere to ordinære mottak med tilrettelagt avdeling, som starter opp i januar 2021. Mottakene er fordelt i alle regioner.

Det var stor interesse for anskaffelsen av rammeavtalene, og også for de senere minikonkurransene. Vi oppnådde en bedre gjennomsnittlig pris enn det vi hadde i tidligere kontrakter.

Siden oppstarten av basismottakene har UDI også benyttet virkemidlene for økt fleksibilitet som ligger i de nye kontraktene. Vi har tilpasset tjenesteinnholdet til beboergruppene og brukt mulighetene for å utvide kapasitet i mange kontrakter. Vi har også benyttet de strengere reguleringene i kontraktene til sanksjon ved mangler i leveransene. Vi oppfatter derfor anskaffelsen som vellykket med hensyn til styrket kostnadseffektivitet, kapasitetsstyring, beredskap og den etterfølgende forvaltningen av kontraktene.

I løpet av 2020 har vi avviklet seks asylmottak som hadde utgående kontrakter. I tillegg ble avtalen med ett mottak sagt opp og erstattet med et basismottak i samme lokaler. I begynnelsen av 2020 hadde UDI til sammen 22 mottak, inkludert ankomstsenteret og særskilt bo- og omsorgstilbud. Dette tallet er nå i starten av 2021 nede i 21.

Sentrale mål med basismottak er å opprettholde regionale markeder for mottakstjenester med solid kompetanse, gi et styrket fundament for å utvikle tjenestene som ytes til beboerne, og samtidig realisere økonomiske gevinster. De nye basismottakene har langvarige kontrakter, inntil ti år, og erfarne leverandører.

I tillegg til å få på plass de langvarige kontraktene om basismottak, ønsker UDI også rammeavtaler som dekker det variable behovet for plasser. Arbeidet med dette har blitt forsinket fordi vi har måttet prioritere å håndtere pandemien. Vi antar at anskaffelsen av kontrakter for å håndtere det variable kapasitetsbehovet vil styrke de positive effektene vi allerede har sett etter anskaffelsen av basismottakene.

I høst har vi også lyst ut en ny konkurranse om særskilt bo- og omsorgsløsning, og konkurranse om ny avtale for drift av Nasjonalt ankomstsenter. Vi forventer å tildele nye kontrakter i disse konkurransene i løpet av første tertial 2021.

3.8.1 UDI har håndtert covid-19 i asylmottakene

Covid-19 har påvirket asylmottakene i 2020, både beboerne, de som jobber der og for UDIs arbeid. Mye av bosettings- og returarbeidet i mottakene ble påvirket i starten, noe som førte til at gjennomstrømmingen stoppet opp. Arbeidet ble gjenopptatt etter en tid, og det ble gjennomført både bosetting og assistert retur.

De økte smittetallene i landet, og de strenge restriksjonene regjeringen innførte i mars, førte til at vi måtte gjennomføre tiltak for å utvide bygningskapasiteten i mottakene. Det var først og fremst for å kunne overholde krav om sosial distansering, men også for å opprette løsninger for karantene og isolasjon. Dette ble løst ved å utløse avtalefestede opsjonsplasser i mottakene, inngå tilleggsavtaler noen steder, og utplassere brakkerigger ved Nasjonalt ankomstsenter. I tillegg forlenget vi avtalen med fire mottak som hadde avtaler som utløp i mai og juni med seks måneder, slik at beboerne kunne vente med å flytte til de nye mottakene var åpnet. Å flytte beboerne fra disse mottakene til andre mottak i en mellomperiode, ville gi en høy beboertetthet.

Da regjeringen kom med krav om at alle som ankommer fra utlandet skal i karantene, gjaldt dette også asylsøkere. Det ble derfor opprettet løsninger for dette på ankomstsenteret og ved de øvrige transittmottakene. Det ble også

tilrettelagt for håndtering av asylsøkere som tester positivt på covid-19 og må i isolat.

Smitte på mottakene

I perioden fra mars til november var det få tilfeller av smitte blant beboere eller ansatte i mottak. De tilfellene som var, ble i hovedsak håndtert lokalt. I november ble det imidlertid et større smitteutbrudd ved det nyopprettede Vinstra mottak, hvor over 50 beboere og ansatte ble smittet. For å håndtere situasjonen ble flere beboere innkvartert i karantene på hotell i nærheten, og smittede beboere ble isolert. Heldigvis ble ingen beboere alvorlig syke ved dette utbruddet.

Også Nasjonalt ankomstsenter opplevde smitte, og ble stengt for nye asylsøkere en periode. Kasper transittmottak overtok ankomstfunksjonen i denne perioden. I etterkant er det opprettet en soneinndeling i teltsalen på ankomstsenteret for å forhindre en slik situasjon igjen, og ved nye tilfeller av mistanke om smitte har ikke senteret måtte stenge for inntak. Fra januar 2021 testes alle søkere som kommer fra utlandet til ankomstsenteret, enten på senteret eller på teststasjon i Råde kommune.

Kontinuitetsplaner

UDI legger vekt på å formidle tydelig og samordnet informasjon til offentligheten og alle parter som blir berørt av endringer vi gjør. UDI har hatt tett kontakt med driftsoperatørene under pandemien. Alle mottak har utarbeidet kontinuitetsplaner, slik at de skal kunne levere tjenestene på en måte som ivaretar alle nasjonale og lokale føringer for smittevern. Kontinuitetsplanene skal bidra til en drift som ligger så tett opp til det normale som mulig. Den skal si noe om hvordan mottakene skal ivareta både lokale og nasjonale smittevernråd i den daglige driften og hvordan de skal håndtere smitte. Det siste inkluderer også hvordan mottakene sørger for at de har tilstrekkelig bemanning dersom det oppstår smitte blant de ansatte.

Det har vært viktig for UDI å identifisere risikopunkter slik at vi kan sette inn relevante tiltak og tilpasse krav. Det har gjort at vi har kunnet tilrettelegge for å ivareta beboerne best mulig og forebygge for smitte. Beboere på mottak er tett på andre selv om de er «hjemme». Vi har innvilget ekstraordinære tilskudd som blant annet er brukt til ekstra bemanning, renhold og hygienetiltak, innkjøp av smittevernutstyr, samt overnatting på hotell for beboere ved mottak med smitteutbrudd og for å løse karantenebehov. UDI har også styrket alle mottakene tilsvarende ett årsverk frem til sommeren 2021.

Aktiviteter ved mottakene

Tiltakene som ble innført i mars førte til at en rekke av aktivitetene ved mottakene ble avlyst og utsatt, slik som i resten av samfunnet. For å bøte på dette ble det gitt en ekstra bevilgning slik at mottakene kunne gjennomføre egne tiltak for barn i sommerferien og frem til og med høstferien. Mottakene måtte søke om å få tildelt midler til planlagte tiltak. 19 av 24 mottak har gjennomført aktiviteter, og mottakene har meldt om god nytte av midlene. Det har vært gjennomført et bredt spekter av aktiviteter, som kinoturer, besøk i dyrepark, kortere ferieturer med overnatting, handleturer til nærliggende byer og så videre.

UDI og mottakene har hatt tett dialog med lokale smittevernmyndigheter, og det er føringer fra dem mottakene har innrettet seg etter. Mottakene har et tett og godt samarbeid med helsetjenesten og smittevernlege i kommunene. UDI har også hatt kontakt og dialog med politi, IMDi, Bufdir, DSB, fylkesberedskapssjefer og helsemyndigheter på nasjonalt nivå gjennom krisen. Basert på anbefalinger fra Helsedirektoratet, har det å redusere beboertettheten i mottakene vært et hovedtiltak for å ta ned risikoen for smitteutbrudd.

Flytting av beboere

Vi har flyttet om lag 500 beboere fra mottakene som var under avvikling, og vi la smittevern hensyn til grunn for håndteringen av flyttingene. Vi begrenset så langt mulig flyttingene til egen region, og bestilte egne transportere, med unntak av noen få, nødvendige flyreiser.

Utviklingen i smittesituasjonen i landet medførte at vi hadde en midlertidig flyttestopp i november. I den forbindelse opprettet vi tettere dialog med Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet, og fikk tydelige føringer på smittevern i mottak. Denne dialogen har resultert i at UDI og Helsedirektoratet har fått et oppdrag om å utarbeide en veileder for smittevern i mottak. Veilederen ble ferdigstilt og publisert i februar 2021.

3.8.2 Ankomster og covid-19 krever ulike beredskapsløsninger

For mottakssystemet har beredskapsplanverket i all hovedsak vært laget for å håndtere uforutsette økninger i antallet asylsøkere som trenger et sted å bo, eller dersom vi har behov for å øke eller få ny kapasitet. Covid-19 har imidlertid stilt helt andre krav til beredskap og utfordrer beredskapsløsningene våre. Et eksempel er ankomstsenteret, der den store teltsalen er en del av beredskapen for å klare en brå økning i ankomster. Det er imidlertid ikke en hensiktsmessig løsning for å håndtere krav til sosial distansering. Innkvarteringsløsninger som legger opp til samlokalisering av ulike deler av asylprosessen og effektiv arealutnyttelse, står altså i et motsetningsforhold til sentrale smittevernhensyn.

Nedgangen i antallet asylsøkere de siste årene har medført en reduksjon i mottakskapasitet, slik at samlet kapasitet i mottak nå er på et lavt nivå. Det medfører også at det kan være utfordrende å bygge opp kapasiteten til det nivået vi hadde tidligere. Inntil vi har fått på plass rammeavtalene på variabel kapasitet, har vi behov for å ha andre tiltak tilgjengelig.

Vi har inngått nye rammeavtaler om leie av telt og akuttinnkvartering (campingplasser, hotell, pensjonat, eller liknende). Vi gjennomførte også en konkurranse om rammeavtale for leie av skip og floteller, som ble avlyst fordi vi ikke fikk inn relevante tilbud. Videre har vi klargjort en utlysning om leie av mobile boenheter og kontorer, men den blir av kapasitetshensyn utlyst først i 2021.

I 2020 ga JD oss oppdraget med å legge til rette for at UDIs telt med kapasitet på 500 plasser raskt kan tas i bruk ved en økning i antall asylsøkere. I den forbindelse ble vi bedt om å innhente erfaringer fra Skandinavia og andre europeiske land. Vi leverte en rapport på dette arbeidet i juni. Hovedkonklusjonen er at i et samarbeid med DSB/Siviltforsvaret vil UDI kunne montere én eller flere teltleirer med en samlet kapasitet på 500 plasser i løpet av en uke. Forutsetninger er tilgang på egnet tomt eller hall, med kommunal tillatelse til bruk for mottak, og at leverandører i mottaksmarkedet har interesse og kapasitet til å levere operativ drift.

I tillegg jobber vi særskilt med å finne løsninger for beredskap i Finnmark, ved Schengens yttergrense. Vi har startet arbeidet med å utforme en felles beredskapsplan med andre aktører, og med å etablere et ordinært mottak i Finnmark som også vil kunne fungere som transittmottak ved behov. Også dette arbeidet har blitt forsinket fordi vi har måttet bruke tid og ressurser på å håndtere pandemien.

UDI deltok i en beredskapsøvelse i regi av Frontex høsten 2020, som omhandlet asylankomster over grensen i Finnmark. Øvelsen tydeliggjorde behovet for tverretattlige planer, og UDI vil delta aktivt i dette arbeidet fremover. Øvelsen synliggjorde også at de gjeldende instruksene for registrering, saksbehandling og innkvartering av asylsøker ved grensen i Finnmark bør revideres siden grunnleggende forutsetninger er endret.

3.8.3 UDIs innsats for å tilrettelegge for rask og treffsikker bosetting

Rask bosetting av mottaksbeboere er et viktig tiltak for å sikre gjennomstrømming i asylmottak og for å understøtte regjeringens integreringspolitikk. I 2020 samarbeidet vi tett med Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) for å fremme rask og treffsikker bosetting gjennom bosettingsforberedende arbeid i mottak. Arbeidet ble påvirket av pandemien, som gjorde at bosettingstakten gikk kraftig ned i perioden mellom mars og juni 2020. Mottakene ble gitt dispensasjon fra en del krav til bosettingsforberedende arbeid for å kunne ivareta smittevernstiltak. Mottakene fant etter hvert tilpassede løsninger for å gjennomføre bosettingssamtaler og tilrettelegge for reise til bosettingskommunene, og bosettingskommunene åpnet opp for å ta imot bosettingsklare personer fra sommeren av. UDI og IMDi samarbeidet også om å prioritere bosetting av personer fra mottakene der kontrakten gikk ut og mottaket ble lagt ned i løpet av 2020. På denne måten klarte vi å unngå unødvendige flyttinger mellom mottak.

Høsten 2020 innførte UDI det nye elektroniske verktøyet for mottaksforvaltning «MOT», samtidig som IMDi innførte «IMDinett mottak», et nytt dataverktøy mottaksansatte kan registrere bosettingsrelevante opplysninger i. I løpet av 2021 vil vi innhente erfaringer med bruk av systemet og vurdere hvordan vi kan få til bedre informasjonsflyt mellom systemene og unngå manuelle overføringer av informasjon.

I 2020 utviklet vi også i samarbeid med IMDi en veileder for mottaksansatte om gjennomføring av bosettingssamtalen, for å sikre lik praksis på tvers av mottakssystemet og øke kvalitet i det bosettingsforberedende arbeidet.

I løpet av året har vi bidratt i en rekke utredninger og prosjekter på tvers av etater og departementer der målet var å fremme forslag til konkrete forbedringer i dagens system for bosetting. Målet for vårt bidrag var å få til et bedre bosettingsforberedende arbeid i mottak og sikre at bosettingskommunene får den informasjonen de trenger for å lykkes med bosetting. Vi forventer at arbeidet med forbedringstiltakene vil fortsette i 2021.

I 2020 hadde vi spesielt fokus på bosetting av personer med særlige helse- og omsorgsbehov. IMDi og UDI samarbeidet tett for å løse enkeltsaker. I løpet av året bosatte vi ti personer med omfattende helse- og omsorgsbehov. Alle var beboere på tilrettelagt avdeling, særskilt bo- og omsorgsløsning og institusjon. I tillegg ble ytterligere 23 personer med ulike typer helse- og andre oppfølgingsbehov bosatt. Det er fortsatt utfordringer med å bosette personene som har de mest omfattende helse- og omsorgsbehovene. Noen av dem har vært i mottakssystemet i opptil ni år. Sammen med IMDi, Husbanken, Helsedirektoratet og Bufdir deltok vi i et FOU-prosjekt som ble gjennomført av Rambøll og Oslo Economics for å identifisere de største utfordringene for bosetting av personer med særlige behov. Arbeidet ga en rekke forbedringsforslag som vi følger opp i samarbeid med IMDi i 2021.

Regjeringen har besluttet å videreføre integreringsmottak som en del av det ordinære mottakssystemet, og det er besluttet at UDI skal kunne bruke ubrukte plasser på integreringsmottak fleksibelt, for å sikre best mulig kapasitetsutnyttelse i mottakssystemet. På grunn av lave ankomster, ble integreringsmottaket i Bodø lagt ned. Vi har dermed kun to integreringsmottak igjen, i Kristiansand og Steinkjer.

3.9 Tilbakekall av tillatelser

Tilbakekall av tillatelser er et viktig virkemiddel for å nå det overordnede samfunnsålet om at Norge skal ha få personer med opphold på uriktig identitet eller på feil grunnlag. Tilbakekall vil si at UDI fatter vedtak om at tillatelsen eller flyktningsstatusen som personen har i Norge, ikke skal gjelde lenger. Det er politiet

eller UDI som oppretter en tilbakekallssak på bakgrunn av ny informasjon, enten fra personen selv eller fra andre.

Når vi vurderer om en sak er en mulig tilbakekallssak, vurderer vi tre ulike bestemmelser i utlendingsloven, §§ 63, 37 og 31 og en bestemmelse i statsborgerloven, § 26. Tilbakekallsvedtak kan innebære at vi kaller tilbake tillatelser, statsborgerskap, (deler av) botid, inndrar reisedokumenter som er tidligere utstedt og/eller personen kan miste flyktningstatusen.

Vi skal alltid vurdere om vi kan gi en ny tillatelse etter at tillatelsen er tilbakekalt. Dersom det ikke er grunnlag for å gi ny tillatelse kan personen bli utvist og må forlate landet. Det kan også være at UDI kommer til at det likevel skal bli innvilget en ny oppholdstillatelse i Norge selv om vi har tilbakekalt tillatelsen (ikke nødvendigvis den samme typen tillatelse personen hadde). En konsekvens av tilbakekall kan være at personen mister (deler av) botiden han har opparbeidet seg i Norge. Å miste botid betyr at det vil kunne ta lengre tid før personen kan få innvilget permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap.

Både UDI, politiet og utenriksstasjoner foretar undersøkelser i tilbakekallssaker dersom det er nødvendig. Det kan være en krevende og komplisert oppgave å utrede om det foreligger grunnlag for tilbakekall av en tillatelse. Det gjelder særlig når en person har kommet med uriktige opplysninger, enten om identiteten eller andre opplysninger som har vært av betydning for tillatelsen som ble gitt da de søkte om opphold i Norge. Andre saker, for eksempel hvor en au pair har byttet vertsfamilie, er enklere å behandle.

3.9.1 Konsekvenser for brukerne

Saksbehandlingstidene for tilbakekallssaker er lange i UDI grunnet store restanser og fordi det er krevende saker å utrede, og som kan involvere andre aktører som politiet. Sivilombudsmannen har uttalt at saksbehandlingstiden er uakseptabelt lang i mange tilbakekallssaker. Personene det gjelder lever i uvisshet i lange perioder med den påkjenningen det innebærer. Dette har lenge vært en utfordring, og vi har iverksatt tiltak for å få ned ventetiden. UDI har fokusert på å behandle de eldste sakene, har fornyet tillatelser og jobbet med prosessforbedringer.

Som en del av oppfølgingen av rapporten «Losing the Right to Stay»⁹ har UDI i 2020 jobbet med flere tiltak for å bedre kommunikasjonen med brukere som er i en tilbakekallsprosess, slik at de i større grad blir informert underveis. Dette omfatter blant annet brev som informerer om at ventetiden blir lengre enn opplyst og informasjon om prosessen og ventetider på udi.no. De fleste av tiltakene vil være på plass i løpet av første tertial 2021.

3.9.2 Tilbakekallssaker - utlendingsloven § 63

Tilbakekallssaker med flukt i bunn

Det overordnede målet for UDI i 2020 var at det skulle fattes 40 prosent flere vedtak etter utlendingsloven § 63 med flukt i bunn¹⁰ enn i 2019. Målsettingen for 2020 var å fatte vedtak i 560 saker. UDI klarte nesten målet med 524 vedtak.

I begynnelsen av året lå vi godt an til å klare dette kravet, men covid-19 førte til at saksbehandlingen stoppet opp. Saksbehandlerne jobbet hjemmefra, vi hadde begrenset med tilgang til eldre saksdokumenter i det fysiske arkivet og politiet kunne ikke forhåndsvarsle den det ble opprettet sak mot. Dette påvirket hvor

⁹ Institutt for Samfunnsforskning (2019)

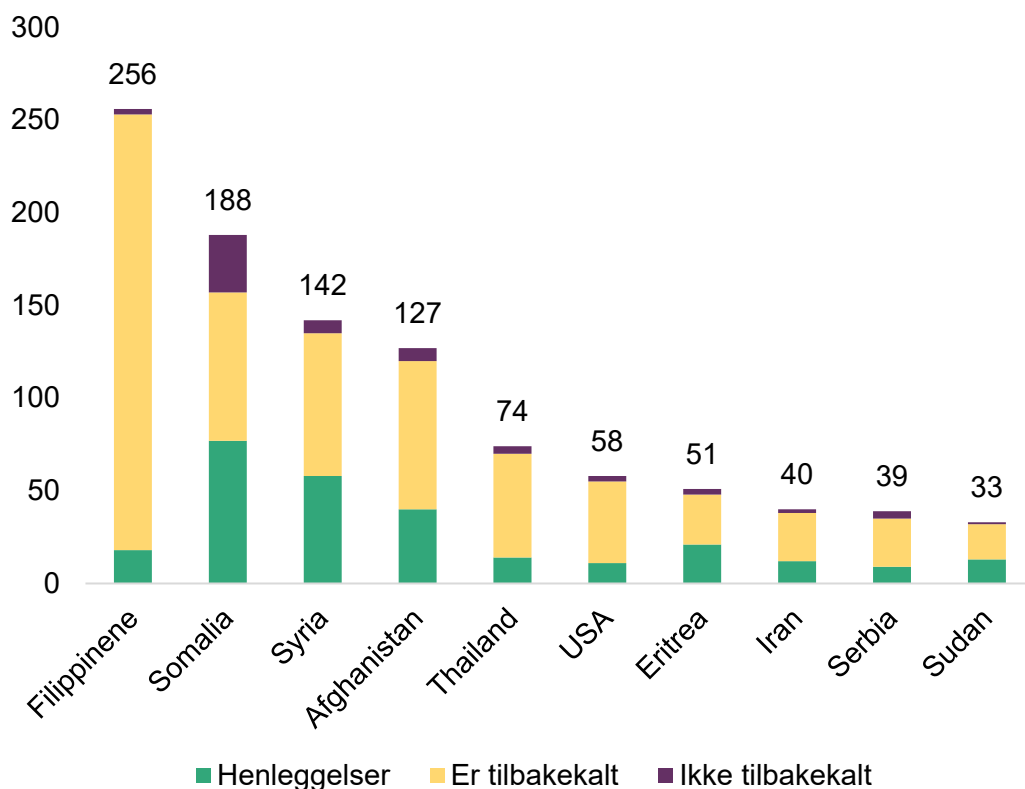
¹⁰ Flukt i bunn betyr at utlendingen søkte om beskyttelse i Norge og fikk en tillatelse på grunnlag av dette.

mange vedtak vi klarte å fatte. UDI har imidlertid i tredje tertial iverksatt tiltak for å nå målet, blant annet å forhåndsvarsle direkte til bruker og sette flere saker i prosess.

Arbeidet med tilbakekallssaker generelt

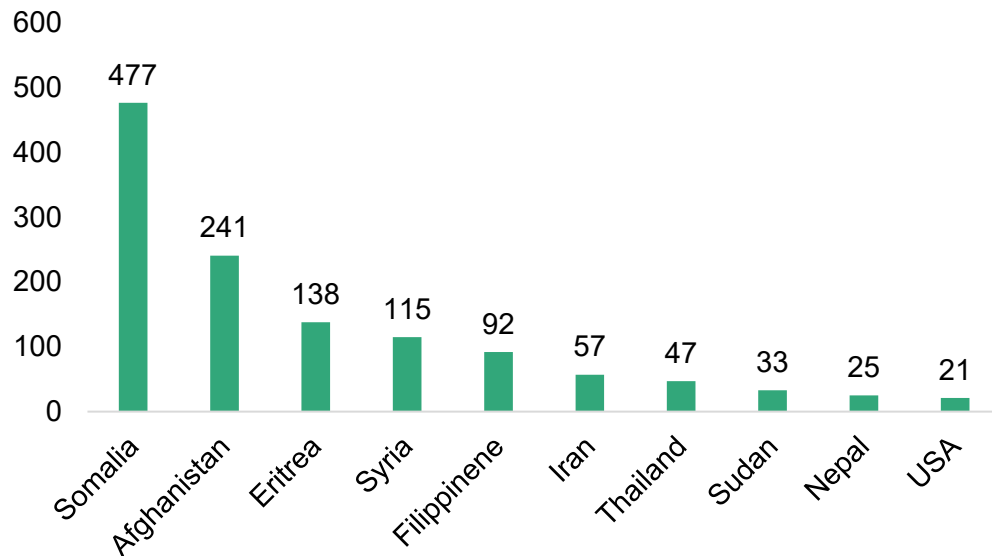
UDI behandlet totalt 1 766 tilbakekallssaker og klager etter § 63 i 2020 sammenlignet med 1 826 saker og klager i 2019. I totalt 1 207 saker og klager ble det fattet vedtak om tilbakekall, hvorav 235 var fra Filipinene og i hovedsak gjaldt tilbakekall av studietillatelse. Det ble fattet 80 tilbakekallsvedtak i henholdsvis saker fra Somalia og Afghanistan og 77 vedtak i saker fra Syria (hovedsakelig saker med flukt i bunn). 444 saker ble henlagt og 115 saker fikk vedtak om ikke tilbakekall.

Figur 22: Vedtak i saker og klager etter utlendingsloven § 63 etter utfall og de ti landene med flest behandlede saker og klager

UDI hadde 2 087 saker og klager etter § 63 i restanse ved utgangen av 2020 sammenlignet med 2 083 saker og klager på samme tidspunkt i 2019. Somalia-saker utgjorde 477 saker av den totale restansen. 241 saker fra Afghanistan og 138 saker fra Eritrea ventet på svar.

Figur 23: Restanse per 31.12.2020 fra de ti landene med flest ubehandlede saker og klager etter utlendingsloven § 63

I 2020 har UDI brukt cirka 27 årsverk totalt til å jobbe med tilbakekallssaker etter §§ 63 og 37, en økning på fem årsverk fra 2019.

Det er flere årsaker til at antallet ubehandlede tilbakekallssaker etter § 63 er på så å si samme nivå som for 2019, selv med en økning i årsverk. UDI har både jobbet med å ta unna de eldste sakene samtidig som vi har satt nye saker inn i en ny saksprosess. Det har likevel ikke vært mulig å prioritere begge deler like godt og UDI har lagt vekt på å behandle de eldste og vanskeligste sakene. Av de 1 766 behandlede sakene og klagerne etter § 63 i 2020, var 1 066 av disse mottatt før 2020. Ved utgangen av 2019 hadde UDI en restanse på 2 083 saker og klager etter § 63. I løpet av 2020 har denne restansen (saker mottatt før 2020) blitt redusert med 821 saker, en nedgang på cirka 40 prosent, og er nå på 1 262 saker.

Antallet ubehandlede saker og klager som er mottatt i 2020 har økt jevnt gjennom året og endte på cirka 1 000 per 31. desember 2020. I tillegg til forklaringen over, skyldes noe av denne økningen at UDI, spesielt i tredje tertial, har opprettet flere saker etter § 63 med flukt i bunn enn prognosen tilsa i oktober 2019. Vi har blant annet opprettet saker på grunn av funn vi har gjort gjennom program for automatisert ansiktsgjenkjenning¹¹. UDI har brukt en del ressurser på å sette disse sakene i prosess. Av de 1 000 ubehandlede sakene er det sendt forhåndsvarsel i cirka 370 saker og rundt 50 saker er registrert som sendt til uttalelse. Flesteparten av de andre sakene er i UDI, men ikke kommet langt nok til at de er forhåndsvarslet, blant annet fordi undersøkelsene er krevende og tar tid.

UDI bruker også tid i veiledningstjenesten for å hjelpe brukerne som kontakter oss. Vi får 1,11 henvendelser per tilbakekallssak, noe som er det høyeste av alle sakstyper (gjennomsnittet for alle sakstyper er 0,55 henvendelser per sak). Årsverksressursene vi har brukt til å behandle tilbakekallssaker jobber dessuten ikke utelukkende med denne porteføljen. I lys av utfordringene og usikkerheten året brakte med seg, har ikke UDI ment at det har vært hensiktsmessig å gjøre store omprioriteringer av ressurser internt til tilbakekall.

Det er vanskelig å estimere effekten av de ulike aktivitetene på tilbakekallsporteføljen i løpet av et år, men det er mulig at det er en effekt i det lange løp. Det gjelder spesielt avdekking av misbruk og den allmennpreventive effekten det kan sies å ha, i tillegg til at det bidrar til å opprettholde legitimiteten til asylinstituttet. På

¹¹ Programmet bruker en algoritme til å omregne egenskaper i ansikter til en matematisk representasjon og å gjenkjenne et ansikt på bakgrunn av denne.

denne måten kan tilbakekallsarbeidet bidra til målet om få personer med opphold med feil identitet eller på feil grunnlag.

I 2021 vil UDI jobbe videre med å utvikle saksprosessen i denne porteføljen. Dette betyr blant annet at vi har ambisjoner om å forbedre datakvaliteten og systemet vi bruker for å styre sakene.

3.9.3 Opphørs- og tilbakekallssaker – utlendingsloven § 37

En tillatelse kan opphøre og bli tilbakekalt dersom det skjer generelle endringer i hjemlandet til søkeren som gjør at det er trygt å returnere. UDI skal også vurdere opphør i saker der det er endringer i personlige forhold som gjør at personen ikke lenger har et individuelt beskyttelsesbehov.

De fleste opphørssakene og klagen vi behandlet etter instruksen i 2020 har blitt henlagt og er fra Somalia¹². Totalt har vi henlagt cirka 620 av 700 opphørssaker og klager. Rundt 490 saker er blitt registrert henlagt av roboten Ada. Sakene ble henlagt fordi vi mente at saksbehandlingstiden var så lang at vi hadde brutt forvaltningsloven¹³. I disse sakene var det søkt om permanent oppholdstillatelse før 27. mars 2017 og vilkårene for permanent tillatelse var oppfylt på søknadstidspunktet¹⁴. I tillegg har saksbehandlere fattet vedtak om henleggelse i 133 saker. Disse sakene ble henlagt fordi personen enten hadde et beskyttelsesbehov eller sterk tilknytning til Norge.

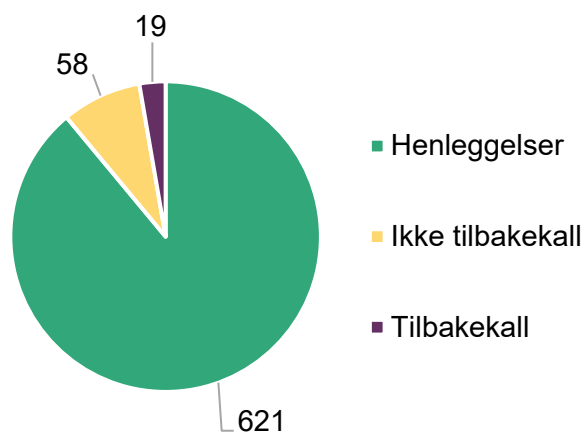
Figur 24: Utfall i opphørssaker og -klager etter utlendingsloven § 37, i 2020

UDI hadde 733 ubehandlede opphørssaker og klager mot slutten av 2019. Etter at praksis som gjelder vilkår for henleggelse ble avklart i mars, var porteføljen av opphørssaker fra Somalia så å si nedarbeidet i august. Vi hadde 20 saker igjen til behandling ved utgangen av 2020. Opphørssakene krever spesialisert kompetanse og vi har brukt cirka to saksbehandlerressurser på å behandle sakene i tillegg til å vurdere sakene som har blitt registrert av roboten.

I saker som ikke regnes som opphørssaker, det vil si behandlet etter § 37 bokstav a-d, har UDI henlagt 66 saker. I 55 saker ble det fattet vedtak om tilbakekall og 18 saker fikk vedtak om ikke tilbakekall.

Eritrea-instruksen GI-04/2019 - utlendingsloven §§ 37 og 63

Instruksen sier at UDI skal gjennomføre en stikkprøvekontroll av 150 asylsaker fra Eritrea for å vurdere om det er grunnlag for tilbakekall. Mottatte tips eller andre opplysninger UDI blir kjent med i Eritrea-saker, som kan danne grunnlag for

¹² Utlendingsloven § 37 bokstav e og f og i tråd med instruks GI-15/2020.

¹³ I tråd med instruks GI-16/2020.

¹⁴ 20.03.2020 fikk UDI ny instruks, GI-06/2020, som sier at 27.03.2017 er skjæringsstidspunktet for når endringen i sikkerhetssituasjonen i Mogadishu, Somalia, kan regnes som vesentlig og varig.

tilbakekall, inngår i denne totalen¹⁵.

UDI har sett på 100 tilfeldig utvalgte saker som vi har sendt til Politiets utlendingsenhet for undersøkelser. Basert på funn gjort av politiet, har vi vurdert om det skal gjøres flere undersøkelser. Det har vært vanskelig å vite hvor mye arbeid vi skal legge i disse sakene, fordi de er vanskelige å bevise. Det er gjort få funn knyttet til instruksene, og det er hittil opprettet 10 saker om tilbakekall i denne porteføljen.

I tillegg har UDI sett på 50 saker på bakgrunn av tips eller andre opplysninger, som kan være omfattet av instruksens punkt 3. Dette har i hovedsak vært konkrete tips fra privatpersoner og organisasjoner. I tillegg har vi identifisert saker der det for eksempel foreligger grunnlag for tilbakekall på grunn av hjemreise eller uriktige opplysninger om identitet og/eller asylgrunnlag. Det har imidlertid vært spredte funn i sakene UDI har sett på i 2020 og ikke noe som har pekt seg ut som en modus. Disse sakene er blitt sendt til lokale politidistrikt for nærmere utredning.

3.9.4 Tilbakekall av statsborgerskap - statsborgerloven § 26

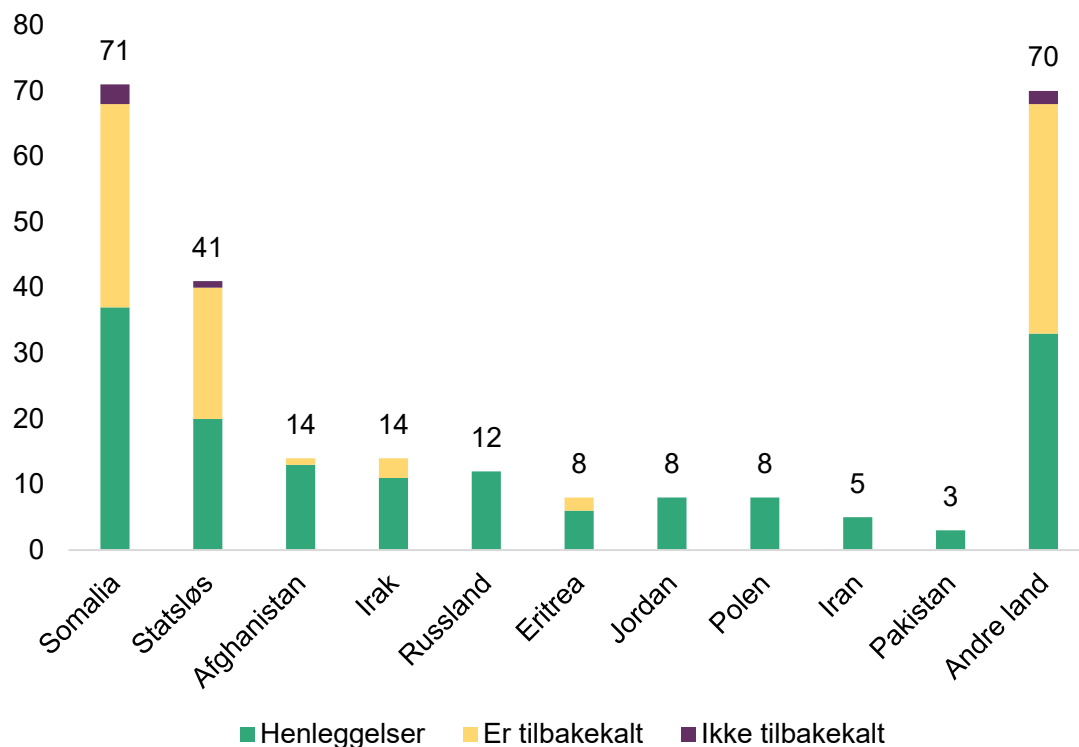
Tilbakekallssaker opprettet etter statsborgerloven § 26 har vært berostilt siden 6. februar 2017. UDI begynte å jobbe med disse sakene igjen etter at endringene i statsborgerloven trådte i kraft 15. januar 2020. Ved inngangen til 2020 hadde vi cirka 890 slike saker og klager i restanse. Porteføljen har vært prioritert både i UDI og i politiet. UDI fikk 13 øremerkede årsverk for 2020 til å jobbe med disse sakene.

UDIs arbeid med porteføljen har vært preget av innkjøringsproblemer på grunn av den nye loven og pandemien. UDI hadde ingen vedtaksklare saker i begynnelsen av året og måtte gjøre en praksisavklaring på ny lov samtidig som vi lærte opp nye medarbeidere. I tillegg er sakene i seg selv krevende, og mye tid går med på innledende undersøkelser og forberedelser. Covid-19 førte også til at politiet stoppet intervjuene sine. Det kom i gang igjen mot sommeren, og flesteparten av sakene har så langt vært tatt av Oslo politidistrikt. De andre distriktene har hatt behov for mer opplæring og har hatt ressursutfordringer.

UDI behandlet 254 saker og klager om tilbakekall av statsborgerskap i 2020 og cirka 90 fikk vedtak om tilbakekall. I tillegg behandlet UDI 41 tilbakekallssaker som hadde blitt returnert fra Utlendingsnemnda.

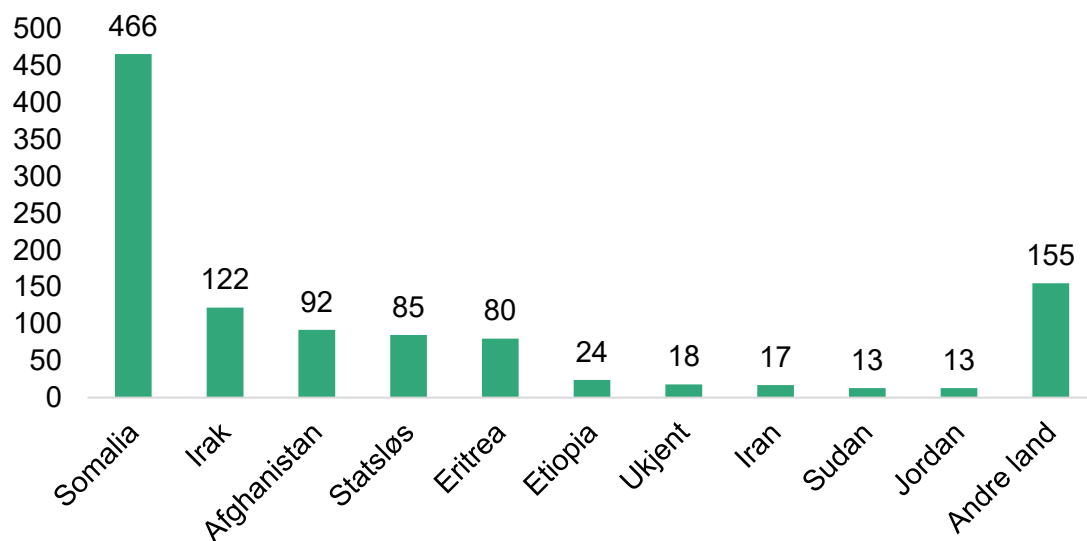
¹⁵ Departementets presisering til instruks av 25.11.2019.

Figur 25: Vedtak i saker og klager etter statsborgerloven § 26 etter utfall og de ti landene med flest behandlede saker og klager.

UDI har prioritert saker som berører barn, saker med avhengigheter (for eksempel ektefelle med søknad om familieinnvandring inne til behandling) og saker som har ligget lenge til behandling. 156 av sakene har blitt henlagt. Den høye andelen henleggelse skyldes at det var en lav terskel for å opprette saker under berostillelsen, og som senere viste seg å ikke oppfylle vilkårene for tilbakekall. En del av henleggelsene gjelder også saker til barn, siden UDI som hovedregel ikke skal tilbakekalle barns statsborgerskap. Restansene har økt fra cirka 890 ved utgangen av 2019 til 1 085 saker og klager ved utgangen av 2020. Det er opprettet flere saker i 2020 enn prognosen tilsa.

Figur 26: Restanse per 31.12.2020 i saker og klager opprettet etter statsborgerloven § 26.

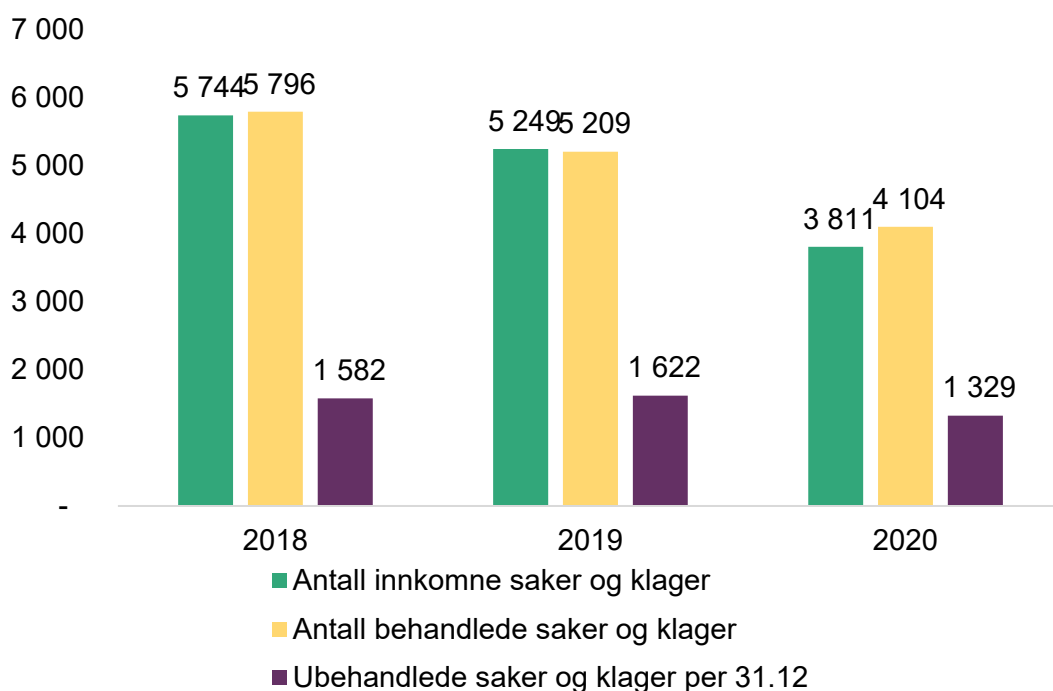
For mer informasjon om tall og virkninger rundt tilbakekall av statsborgerskap, se effektrapporten i vedlegg 3.

3.10 Utvisningssaker

I 2020 har UDI behandlet flere utvisningssaker enn det har kommet inn. Det har ført til en vesentlig reduksjon av ubehandlede saker sammenliknet med tidligere år, og andelen gamle saker er redusert.

Det har vært en nedgang i antall innkommende saker sammenliknet med 2018 og 2019. Blant annet kom det inn nærmere 900 færre saker til hastevakten. Dette er saker hvor personen som vurderes utvist ikke har tilknytning til Norge, hvor uttransport er planlagt om kort tid og hvor avgjørelse i saken blir tatt samme dag eller påfølgende dag.

Figur 27: Utvikling i utvisningssaker 2018–2020

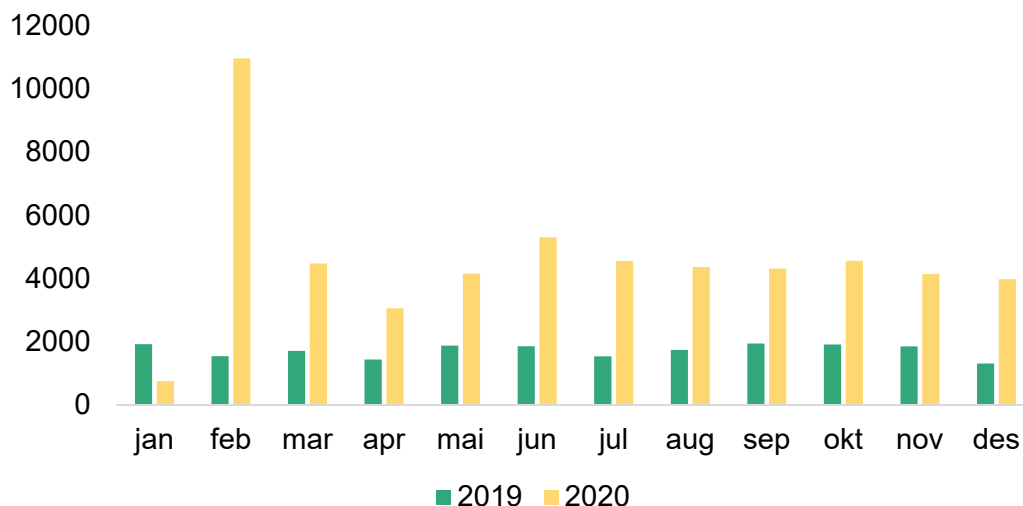
3.11 Nytt regelverk åpnet for dobbelt statsborgerskap

3.11.1 Stor økning i søknader om statsborgerskap

Norge tillot å ha ett eller flere statsborgerskap i tillegg til det norske fra og med 1. januar 2020. Dette refereres til som "avviklingen av prinsippet om ett statsborgerskap".

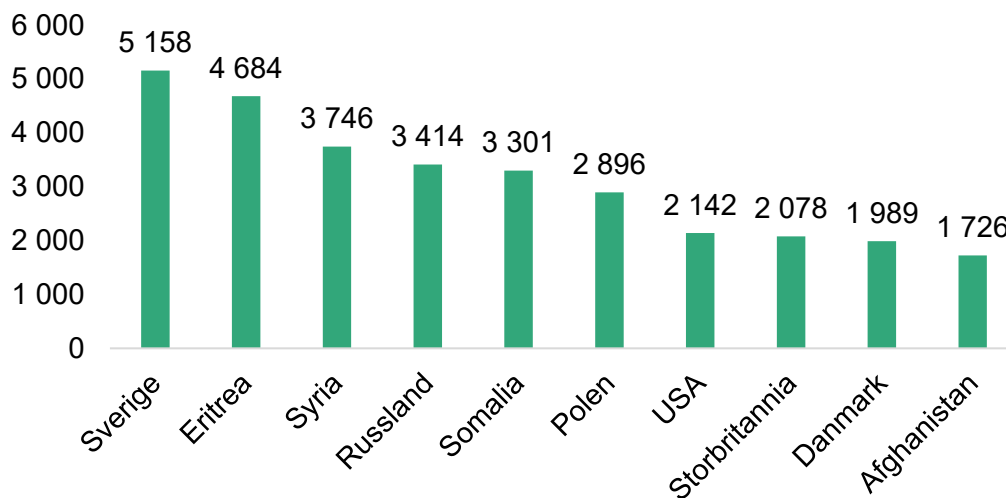
Som en følge av lovendringen, fikk vi en betydelig økning i antallet søknader om statsborgerskap. I 2019 ble 20 659 søknader registrert på nett, men i 2020 økte dette tallet til 54 645. Det utgjorde nesten en tredobling. I februar måned alene ble det registrert nesten 11 000 søknader.

Figur 28: Antall søknader og meldinger om statsborgerskap per måned 2019 og 2020

Sammenlignet med 2019 har det også skjedd en endring i hvilke land søknadene kommer fra. I 2020 har det vært flest registrerte søknader fra svenske statsborgere, som lå på 16. plass året før. UDI har sett en stor økning i antall søknader fra russere, polakker, amerikanere, briter og dansker. I tillegg har søknadstallene for Eritrea, Syria og Afghanistan økt. I 2019 var det ingen vestlige land blant de ti største søkerlandene.

Figur 29: Statsborgerskapssøknader. Ti største land 2020

UDI behandlet 21 578 statsborgerskapssaker i 2020 mot 15 608 saker i 2019, noe som tilsvarer en økning på 38 prosent. Det har skjedd en nesten tilsvarende prosentvis økning i antall ubehandlede saker, og restansen ved utgangen av året var på 21 700 saker.

For mer informasjon om tall og virkninger rundt avviklingen av prinsippet om ett statsborgerskap, se effektrapporten i vedlegg 3.

3.11.2 Søkerne må vente lenge på å få svar

I 2020 har søkerne måttet vente lenge fra de har levert søknad på nett til de får en oppmøtedato hos politiet. Det er først når søknaden er levert hos politiet at den kan sendes over til UDI. Den lange ventetiden har flere årsaker, blant annet den

kraftige økningen i antall søknader, situasjonen rundt covid-19 som førte til stengte saksmottak i politiet og begrensede åpningstider, samt kapasitetsutfordringer. Mot slutten av 2020 var ventetiden fra en søknad var registrert på nett til oppmøtedato for å levere søknaden hos politiet på 145 dager i gjennomsnitt, og søkerne måtte vente lengst i Oslo politidistrikt¹⁶.

UDIs brukerundersøkelse fra 2020 viste at tilliten til UDI har gått opp for alle sakstyper bortsett fra for statsborgerskapssaker, og at søkere om statsborgerskap generelt var mindre fornøyde enn søkere på andre tillatelser. Undersøkelsen pekte på at dette sannsynligvis har sammenheng med lange ventetider, og at nye søkergrupper kan ha en høyere forventning til forvaltningen.

UDI har jobbet sammen med politiet for å gjøre søknadsprosessen enklere. I statsbudsjettet for 2021 har også UDI og politiet blitt tilført mer ressurser for å håndtere den økte mengden av saker.

3.11.3 Automatisering

UDI startet automatisert behandling av statsborgerskapssaker i 2020. Det gjør at ventetiden kuttes drastisk for de sakene som omfattes av løsningen.

Automatisering betyr at søknaden blir behandlet uten at en saksbehandler behøver å se på saken. I stedet er det en regelmotor eller et system som vurderer om vilkårene i regelverket er oppfylt eller ikke. Dette kalles fullautomatisering. Regelmotoren klarer imidlertid ikke å vurdere alle vilkår, for eksempel ved manglende datakvalitet. Her må en saksbehandler i UDI gå inn i saksbehandlingsverktøyet for å vurdere de vilkårene som krever manuell vurdering. Slike saker betegnes som delautomatiserte. Enkelte søkergrupper omfattes per dags dato ikke av fullautomatisering, blant annet som følge av ID-problematikk.

UDI hadde problemer med å få automatiseringen opp å gå i første halvår av 2020, men fra august av har cirka 70 prosent av søknadene fra nordiske borgere vært fullautomatiserte. Fra oktober av har alle statsborgerskapssaker gått gjennom regelmotoren og cirka 10 prosent av alle sakene har vært fullautomatiserte. Dette betyr at i 2020 har cirka 2 200 personer fått svar på søknaden sin med én gang saken ble oversendt fra politiet til UDI. I tillegg kommer tidsbesparelsen i sakene som har blitt delautomatiserte. UDI har et mål om en fullautomatiseringsgrad på 30 prosent av alle statsborgerskapssaker i 2021.

Regelverket kan vanskeliggjøre automatiseringen

Statsborgerskapssaker egner seg i utgangspunktet godt for automatisering fordi regelverket består av mange objektive vilkår og færre skjønnsvurderinger. Unntaksregler for grupper av søkere kan imidlertid vanskeliggjøre automatiseringen og overgangen til en mer digitalisert forvaltning. Det er derfor viktig å legge til rette for et regelverk som er automatiseringsvennlig.

Norskgift¹⁷ er eksempelvis én av mange grupper som kan omfattes av unntak fra kravet om syv års opphold i Norge. For å vurdere dette unntaket er det ikke nok å beregne oppholdstiden i Norge. Vi må også beregne tiden søkeren har vært bosatt sammen med ektefellen, i Norge eller utlandet, etter at ektefellen ble norsk. For at slike saker skal kunne automatiseres må opplysningene være digitalt tilgjengelige for utlendingsforvaltningen.

¹⁶ Hvis vi inkluderer tiden fra søknaden ble levert på nett til UDI behandlet saken, tok det i snitt 413 dager i 2019 mot 396 dager i 2020. Årsaken til dette er at saksbehandlingen var automatisert i noen saker.

¹⁷ Søkere som er gift, registrert partner eller samboer med norsk statsborger.

3.12 UDI i digital transformasjon

En vanlig måte å tenke om digital transformasjon på, er at det innebærer å erstatte manuelle prosesser med digitale prosesser. I realiteten handler det om mye mer. Digital transformasjon er en prosess, en stor endring og en omstrukturering av virksomheten på mange plan.

For offentlige virksomheter, kan digital transformasjon deles inn i følgende temaer

- brukerorientering
- virksomhetsutvikling og ledelse
- innovasjon
- digital teknologi
- utnyttelse av data
- samhandling med andre aktører

3.12.1 Digital brukerorientering

Digitalisering av utlendingsforvaltningen er et sentralt element i UDIs strategi, og viktig for å kunne nå målet om å levere mer brukervennlige og effektive tjenester til brukerne våre. Å legge til rette for selvbetjening er et sentralt element.

Et eksempel er nettsidene «asylbarn.no» og «asylinfo.no» hvor vi har lagt vekt på å etablere gode dialogmekanismer som skal sikre at søkerne våre blir hørt, forstått og fulgt opp på en effektiv, profesjonell og respektfull måte. I utviklingen av nettsidene har vi også gjennomført brukertesting for å sikre at brukernes behov ble ivaretatt før sidene ble lansert. Nettsidene bruker mye film og illustrasjon og finnes også på flere språk.

Høsten 2018 startet UDI et langsiktig prosjekt for å modernisere den aldrende løsningen for å levere søknad på nett. Her har vi både vært opptatt av at løsningen er universelt utformet og dermed brukbar for alle, og at den kan brukes likeverdig på ulike plattformer, som mobil, PC, og så videre. Vi jobber tverrfaglig med dette i et team som består av både IT-medarbeidere, fagressurser og en kommunikasjonsrådgiver.

3.12.2 Innovasjon

I stedet for å satse på store IT-prosjekter, utvikler vi løsningen gradvis, såkalt smidig utvikling, og hvor det er mer rom for å eksperimentere og feile. Etableringen av et innovasjonsforum noen år tilbake har gitt grobunn for mange spennende initiativer gjennom de siste årene. Her kan vi nevne eksperimentering med chatbot, som et ledd i hvordan veiledningstjenesten kan effektivisere dialogen med brukerne.

Vi har også tatt i bruk et verktøy for å spore hvor en sak ligger i prosessløpet (eksempelvis hos politiet, eller venter på svar fra søkeren), og hvor lang tid saken tar i hvert steg. Det startet som en innovasjonsaktivitet, og brukes nå aktivt i UDI for å styre de ulike saksprosessene, i tillegg til å skaffe innsikt og å rapportere. Verktøyet hjelper oss med å identifisere flaskehalsen og fjerne unødig liggetid hvor det ikke foregår noe som tilfører sakene verdi.

I tillegg har vi fått erfaring med maskinlæring, gjennom et lite innovasjonsprosjekt der vi brukte maskinlæring for å sortere ut hvilke saker som egnet seg for automatisering.

Den største positive effekten av innovasjonsforumet så langt handler ikke om hva vi har utrettet eller oppnådd gjennom utprøving av ny teknologi, men mer om hva vi har utrettet og oppnådd gjennom samhandling og samarbeid på tvers av fagmiljøene i UDI. Innovasjonsforumet begynte som en møteplass for noen få nysgjerrige og teknologiinteresserte medarbeidere, og har senere utviklet seg til å

bli et sentrum for deling og utveksling av kunnskap og ideer mellom medarbeidere på tvers av ulike fagmiljøer og interesseområder i UDI. Vår satsing på innovasjon i løpet av de siste årene har vist at det er fullt mulig å jobbe med teknologi selv om man ikke er teknolog, og at det går bra å prøve og feile, så lenge det gjøres på en rask og kontrollert måte.

3.12.3 Digital teknologi

UDI har innført mange nye teknologier de senere årene, som automatisering og roboter. Robotene «Ada» og «Kalle» utfører oppgaver hele døgnet og opptil femti ulike arbeidsprosesser. De registrerer opplastede dokumenter, siler og merker søknader og sender ut bekreftelser på lovlig opphold, som mange brukere henvender seg til UDI for. I 2020 har robotene også sendt ut vedtak om statsborgerskap for å avhjelpe at publikumsekspedisjonene hos politiet har hatt redusert kapasitet under covid-19. Til sammen har Ada og Kalle utført over 105 000 oppgaver.

UDI lanserte det nye logistikk-, økonomi- og saksbehandlingssystemet MOT. Dette prosjektet har gitt UDI og mottaksfeltet en helhetlig IT-løsning slik at arbeidsprosesser for saksbehandling, logistikk og økonomi skal kunne utføres på en effektiv måte.

Prosjektet automatisering av statsborgerskap utviklet en løsning som håndterer både full- og delautomatisering av søknader om norsk statsborgerskap. Målet for 2021 er en fullautomatiseringsgrad på 30 prosent, og gitt det store volumet av søknader på området vil dette utgjøre et stort antall enkeltsaker. Automatisering gir kortere ventetid for brukerne, og frigjør tid i forvaltningen til mer komplekse saker. I punkt 3.11.3 er det en nærmere omtale av dette.

Det er et stort potensial for automatisering også i andre porteføljer. Det er imidlertid en utfordring at vi må utvikle ny funksjonalitet på toppen av en gammel grunnmur som består av utdaterte systemer som er krevende å vedlikeholde. For å utnytte potensialet er vi derfor avhengige av å fortsette det gradvise moderniseringsarbeidet, blant annet ved å sikre at informasjon vi har lagret kan brukes i automatisering og for å kunne gi relevante persondata til samarbeidspartnere. Skal vi klare å behandle flere saker maskinelt, må regelverket være tilpasset digitalisering. Det innebærer først og fremst at regelverket ikke legger opp til skjønnsmessige vurderinger som krever avveininger en maskin ikke kan ta. Det krever endringer i eksisterende regelverk, og en bevissthet rundt hvordan vi utformer nytt regelverk.

3.12.4 Utnyttelse av data

Digital transformasjon handler om at vi klarer å utnytte informasjonen til å lage moderne og effektive digitale tjenester. Det forutsetter at vi og andre kan stole på at informasjonen vår er riktig. Tradisjonelt har det vært en utfordring at mye av dataene våre ikke har vært strukturerte, og gjerne bortgjemt i filer knyttet til enkeltsaksbehandling.

Bedre utnyttelse av data vil gi store samfunnsgevinster i form av økt effektivitet i saksbehandlingen, en mer sømløs offentlig forvaltning, bedre identitetskontroll og enklere løsninger for brukerne våre.

Prosjektet «Modernisering person» i UDI har vært første fase i en forbedringsprosess for å modernisere og forbedre datakvaliteten til personinformasjon i utlendingsforvaltningen. Prosjektet har endret måten data fra folkeregisteret og utlendingsforvaltningens egne data blir brukt i utlendingsforvaltningens systemer. Målsettingen er å alltid bruke den mest oppdaterte informasjonen samtidig som vi får mulighet til å sammenligne, og

dermed forbedre datakvaliteten både hos folkeregisteret og utlendingsforvaltningen.

Prosjektet «Modernisering av folkeregisteret» hos Skatteetaten ble ferdigstilt i 2020. Prosjektet har pågått siden 2016 og har ferdigstilt løsninger som ivaretar utlendingsforvaltningens ansvar med å produsere data inn i modernisert folkeregister. Løsningen handler i all hovedsak om deling av persondata. Personvern har hatt et stort fokus i prosjektet, hvor vi har sikret at løsningen er i tråd med GDPR. Datakvalitet har vært sentralt i prosjektet, og vi har vært opptatt av å sikre at vi deler persondata som er av god kvalitet. ID-forvaltning har også stått sentralt, og Skatteetaten gjenbraker vår ID-kontroll. En riktig og tidlig kobling mellom d-nummer¹⁸/fødselsnummer og DUF-nr. hindrer muligheten for at personer kan operere med flere identiteter i Norge.

Biometriprosjektet er ett av tiltakene i en større biometrisatsing fra Justis- og beredskapsdepartementet, og UDI samarbeider tett med Politidirektoratet. All biometri i utlendingsforvaltningen vil i fremtiden hentes, lagres og søkes i en nasjonal database (ABIS). Biometriprosjektet skal etter planen produksjonssette løsningen i mars 2021. Løsningen vil bidra til færre feilregistreringer og dobbeltregistreringer og i tillegg gjøre det vanskelig å ha flere identiteter i Norge. UDI har også tilpasset systemene våre til produksjon av nye utlendingspass og reisebevis med forbedret biometrisk kvalitet.

Gjennom Schengen-samarbeidet er Norge forpliktet til å foreta nasjonale endringer og betale en andel av kostnader knyttet til utviklingen av EUs informasjonsverktøy på grense-, migrasjons- og sikkerhetsområdet. Felles systemer er viktig for å styrke forvaltningen av Schengen-yttergrenser og bidra til styrket indre sikkerhet. UDIs arbeid knyttet til de internasjonale systemene i 2020 er beskrevet nærmere i punkt 3.14.

3.12.5 Samarbeid i forvaltningen

Våre digitale løsninger er en del av et større økosystem, ikke bare i utlendingsforvaltningen, men også samfunnet ellers. UDI og UNE har fått i oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet å skissere ulike forslag for modernisering av IKT i utlendingsforvaltningen i en konseptvalgutredning. Vi utreder ulike måter å fremme effektiv samhandling og bedre samarbeid mellom utlendingsforvaltningen og øvrige relevante aktører i samfunnet. Det er mye å hente på deling og gjenbruk av strukturerte data, men det kan også være utfordrende når etatene har utviklet systemer tilpasset sine egne behov, i tillegg til at informasjonsutvekslingen skal oppfylle kravene til personvern i GDPR.

UDI sin samhandling med andre aktører strekker seg også utover Norges grenser gjennom Schengen-samarbeidet, der UDI og politiet utvikler løsninger for å bedre grensekontroll og ID-forvaltning i tråd med våre internasjonale forpliktelser. Implementering av grensekontrollsystemene er nærmere omtalt under punkt 3.14.

3.13 Internasjonal deltakelse og samarbeid

UDI deltar i en rekke internasjonale fora på asyl- og migrasjonsområdet. Covid-19 påvirket vår internasjonale deltakelse og samarbeid i 2020, først og fremst ved at alle internasjonale møter og konferanser ble flyttet over på digitale plattformer.

Covid-19 preget også dialogen i de internasjonale nettverkene og samarbeidet i EU med mye informasjonsdeling om hvordan medlemslandene håndterte pandemien og konsekvensene for de nasjonale myndighetene på asyl og mottaksfeltet. Et nettverk som European Migration Network (EMN) har prioritert å

¹⁸ Et d-nummer er et midlertidig identitetsnummer som kan tildeles utenlandske personer som i utgangspunktet skal oppholde seg i Norge i mindre enn seks måneder.

belyse de mer langsiktige konsekvensene av covid-19, og har i samarbeid med OECD og EU-kommisjonens Knowledge Centre on Migration and Demography (KCMD) arrangert flere webinarer om hvordan covid-19 har påvirket blant annet arbeidsmigranter, internasjonale studenter, pengeoverføringer til opprinnelsesland samt retur- og reintegreringsarbeidet.

Med mange og gode tilpasninger har mye av det planlagte arbeidet i nettverkene og arbeidsgrupper blitt gjennomført som planlagt, på tross av pandemien. Nettverkene og EU-formannskapet har i løpet av året blitt profesjonelle på å gjennomføre møter og seminarer digitalt.

For andre deler av det internasjonale samarbeidet gjorde pandemien det vanskelig å gjennomføre oppgaver som var planlagt i 2020. Vår deltakelse i det europeiske asylstøttekontoret EASO og arbeidet med EØS-midlene er viktige deler av UDIs internasjonale arbeid. Dette er samarbeid der vi i flere år har hatt mulighet til å bidra med støtte, både i form av økonomiske midler, eksperter og kompetanse, til land med store asyl- og migrasjonsutfordringer.

UDI har som oppgave å følge opp rollen som programpartner for EØS-midlene ovenfor greske, bulgarske og rumenske myndigheter. Disse midlene er Norges bidrag til sosial og økonomisk utjevning i EØS-området. Støtten skal også styrke forbindelsene og samarbeidet mellom Norge og mottakerlandene. Ett år med covid-restriksjoner slo uheldig ut for arbeidet med EØS-midlene, spesielt for programmet der UDI jobber i en forberedende fase sammen med statlige myndigheter i Hellas. Fasen krever tett samarbeid med greske myndigheter og behov for fysiske møter. Programmet i Bulgaria har også blitt forsinket ettersom det oppsto behov for endringer som vi ikke kunne følge opp grunnet pandemien. Videre har også alle bilaterale initiativ i alle tre samarbeidsland blitt satt på vent.

Gjennom det europeiske asylstøttekontoret EASO har UDI de fem siste årene sendt ut medarbeidere for å bistå andre medlemsland som har et asylsystem som står under press. Det er en viktig måte Norge kan støtte andre land på. I mars måtte UDI kalle hjem ekspertene som var ute på oppdrag, og vi har ikke hatt mulighet til å gjennomføre de planlagte utsendingene for 2020. Vi har imidlertid en ekspert utplassert for en lengre periode ved hovedkontoret til EASO på Malta for å arbeide med statistikk og analyse.

3.14 Implementering av nye system for grense- og territorialkontroll (EES og ETIAS)

UDI har fått tildelt 36,5 mill. kroner for tilpasninger til schengensystemer og -forordninger i våre nasjonale systemer i 2020. I dette beløpet er det tatt høyde for endringer i både UNEs og UDIs arbeidsprosesser i de sentrale saksbehandlingsløsningene NORVIS i visumsaker og DUF i oppholdssaker. På grunn av covid-19 ble det en midlertidig forsinkelse i enkelte planlagte utviklingsaktiviteter (Force Majeure), men prosjektet hentet inn forsinkelsen på de sentrale leveranseelementene i 2020.

3.14.1 EES

All visumbehandling blir gjort i saksbehandlingssystemet NORVIS med unntak av klagebehandlingen for UNE. Den blir saksbehandlet i DUF. UNE har lesetilgang til NORVIS for søk mot VIS, men fatter vedtak i DUF der de henviser til Utlendingsloven. Det er stilt nye krav til klagebehandlingen, og UNE vil henviser til vilkår i Schengen i vedtakene sine og at registreringen av vedtak etter klagebehandling vil skje i henhold til Schengen-regelverket. Det ble tilført ekstra midler til dette prosjektet i revidert nasjonalbudsjett for å få realisert løsninger slik at behandlingen av klagesaker visum blir i tråd med Schengen-regelverket. UDI ferdigstilte alle de interne utviklingsoppgavene i henhold til opprinnelig plan i 2020.

For å møte kravene til UNEs klagebehandling, leverte prosjektet medio september 2020 første versjon av et nytt delsystem som håndterer søk mot VIS fra DUF, fra Grense og Territorialkontrollen (GTK) samt fra andre klienter. En viktig del av delsystemet er å håndtere myndighetsliste (rolle og rettigheter) mot VIS. Det nye delsystemet skal benyttes i UNE sin klagebehandling av visumsaker i DUF og vil gjøre at UNEs vedtak blir registrert i VIS i henhold til Schengen-regelverket. Den nye funksjonaliteten ble innført uke 49 i 2020.

I UDI er arbeidet med EES delt i to prosjekter; visum og opphold:

- EES-Visum vil aksessere EES direkte gjennom sentrale VIS. Det er ingen spesielle avhengigheter til politiet.
- EES-Opphold vil aksessere EES gjennom National Uniform Interface og politiets løsninger får tilgang til den.

Leveransene i 2020 innebærer at UDI og de øvrige etatene i utlendingsforvaltningen var klare til å starte utvidet testing av EES-Visum fra januar 2021. Dette er i henhold til plan.

3.14.2 ETIAS

UDI vurderer sine IT-oppgaver i ETIAS til å bistå den nasjonale ETIAS-enheten med tilgang til opplysninger i Utlendingsdatabasen. I samarbeid med politiet etablerte UDI i 2020 faste arbeidsmøter for å få opp en omforent plan. Vi arbeider ut fra planverket til eu-LISA som sier at utviklingsarbeidet for ETIAS i hovedsak vil pågå i 2021 og 2022, og at alle aktører skal være klare med arbeidet sitt i slutten av 2022.

3.14.3 SIS Recast

Første versjon av funksjonalitet for automatisering av innmeldinger i SIS ble levert uke 49 i 2020. Dette reduserer behovet for e-postkorrespondanse mellom UDI og Sirenekontoret. Prosjektet har laget en plan for overtakelse av ansvaret for disse sakene i samarbeid med PIT og Sirenekontoret.

SIS Recast krever større endringer i Utlendingsdirektoratets fagsystem og etablering av nye automatiserte arbeidsoppgaver. Arbeidet med arkitekturutredninger og konseptvurderinger ble gjennomført i 2020.

3.14.4 Visa Code Recast

Den nye Visa Code trådte i kraft i februar 2020. UDI har gjort endringene som var nødvendige i nasjonale systemer på grunn av lovendringene. Det sentrale VIS er imidlertid ikke endret i henhold til ny lov. Det vil trolig bli gjort samtidig med endringene etter VIS Recast i 2021–2022. Noen nødvendige tilpasninger ble levert i 2020. UDI var ansvarlig for planlegging og utvikling av disse løsningene. Det er ingen avhengigheter til politiet for disse aktivitetene.

4 Styring og kontroll i virksomheten

Statens prinsipper for mål- og resultatstyring er grunnlaget for UDIs interne styring. UDIs måloppnåelse er omtalt i kapittel 3. Virksomhetsstyringen skal understøtte den samlede måloppnåelsen i virksomheten. Sentrale styringsverktøy som strategi, virksomhetsplan, budsjett, mål- og disponeringskrav, risikovurderinger og øvrig styringsinformasjon skal ses i sammenheng, og det er gode rutiner og prosesser for dette. Hensikten er å sikre konsistens og sammenheng i UDIs prioriteringer, målsettinger, disponible rammer og risikoer som truer måloppnåelse. UDI startet en organisasjonsutviklingsprosess i 2020, og ny organisasjon skal iverksettes våren 2021. I organisasjonsutviklingsprosessen ser vi på flere sider ved UDIs virksomhet der vi vektlegger både nye arbeidsformer, lederutvikling og styring. Vi har hatt et stort flyttestraksjekt i 2020 og vi flytter inn i nye lokaler i mars 2021. Det gir oss nye muligheter til å jobbe fleksibelt, og skape en mer tilpasningsdyktig organisasjon i måten vi styrer, leder og organiserer oss på.

UDI arbeider kontinuerlig med å forbedre virksomhetsstyringen og internkontrollen gjennom utvikling og tilpasninger av systemer, retningslinjer og prosedyrer. Vi har innført flere tiltak for å styrke virksomhetens styringsprosesser og internkontroll.

4.1 Nærmere omtale av vesentlige forhold ved styring og kontroll

4.1.1 Internkontroll

For å understøtte god styring, har vi jobbet for å gjøre styringsinformasjon både kvalitativt bedre, og lettere tilgjengelig for alle nivåer i virksomheten i 2020. Vi har fortsatt utviklingen av Qlik, et rapportverktøy som sammenstiller og tilgjengeliggjør informasjon til bruk i styring i UDI. Vi har tatt i bruk ny funksjonalitet for prosessanalyser (process mining), for å støtte bedre prosessstyring. Det er også utviklet bedre styringsverktøy for flere prosesser, blant annet asylprosessen. I tillegg er det gjort et løft på visuell profil og brukergrensesnitt for Qlik. Videre ble en digital løsning for UDIs virksomhetsplan innført i 2020, og den blir brukt som et styrings- og rapporteringsverktøy i samspill med Qlik.

UDI har et godt utviklet rammeverk og en struktur for internkontroll knyttet til saksbehandlingen, som er tilgjengeliggjort gjennom portalen UDI Regelverk. Vi har opprettet et prosjekt for å lage et helhetlig rammeverk for internkontroll. Fase 1 av prosjektet startet høsten 2020 og skal strukturere og samle styrende dokumenter, retningslinjer og prosedyrer som ikke inngår i UDI Regelverk. Retningslinjer og prosedyrer vil bli utarbeidet eller revidert, roller og ansvar vil bli tydeliggjort og det vil bli innarbeidet et system for oppdatering. Dette gjelder også retningslinjer og prosedyrer som er knyttet til økonomi og regnskap.

Høsten 2020 vedtok UDI en retningslinje for internkontroll som tydeliggjør roller og ansvar for internkontroll i organisasjonen etter trelinjemedellen. Rutiner for varsling av kritikkverdige forhold ble oppdatert og iverksatt i januar 2020, og opplæring rundt dette vil bli gitt i sammenheng med utrulling av nytt avvikssystem. Vi satte også i gang et arbeid med nytt avvikssystem som skal samle alle avviksrapporteringer i en felles portal (kritikkverdige forhold, personsikkerhet og HMS). Det nye avvikssystemet vil være på plass i løpet av våren 2021.

Pandemien medførte en rekke ekstraordinære behov og tiltak som måtte behandles raskt, for eksempel ved smitteutbrudd. Dette gjaldt særlig på mottaksområdet. Beslutninger har dermed blitt tatt på svært kort varsel, uten tid

til å gjøre de normale utredningene vi ellers ville ha gjort. UDI har derfor måttet konsentrere arbeidet med internkontroll om å holde god oversikt over tiltakene og å kunne dokumentere beslutningene og vurderingene. Arbeidet har vært vellykket, og UDI mener at covid-19-tiltakene er iverksatt på den for staten mest kostnadseffektive måten gitt situasjonen.

UDI skal i 2021 utrede om vi skal ta i bruk statlige regnskapsprinsipper (SRS) og vi har dermed utsatt å utarbeide eget eiendelsregister til dette er avklart. Se ellers kommentar om varetelling av kleslager under punkt 4.1.4 internkontroll på mottaksområdet.

I 2019 innførte UDI styringsverktøyet økonominfo fra DFØ sitt regnskapssystem. Systemet har blitt rullet ut i alle avdelinger og det har gitt en økt kvalitet og styrket økonomistyring.

I forbindelse med internrevisjon av UDIs fullmakter, ble det avdekket enkelte svakheter rundt forståelse av retningslinjene. Disse vil derfor i løpet av første kvartal 2021 bli tydeliggjort, og det vil bli gitt nødvendig opplæring.

UDI har tatt i bruk flere av fellestjenestene og tilleggstjenestene fra DFØ. I september 2020 gikk vi over fra Wintid til SAPtid, en funksjonalitet i SAP. Overgangen har effektivisert en del arbeidsoppgaver innenfor lønn- og personalfeltet. Vi har også forberedt overgangen til Tidstyring (aktivitetsregistrering) fra DFØ, som vi tok i bruk fra 1. januar 2021. Videre har vi tatt i bruk DFØ sin robot for enkle reiseregninger, samt rapport- og analyseverktøyet Fagbrukerinnsett og Lederinnsett. Lønnspolitikken ble modernisert og forenklet. Et overordnet dokument gir fellesføringer for lønnspolitikken og inneholder nå kun det partene er enige om. Klargjørende vedlegg til lønnspolitikken er under utarbeidelse.

Vi har også tatt i bruk flere av e-skjemaene fra DFØ, og flere vil bli tatt i bruk i 2021. UDI tok i mars 2020 i bruk elektronisk signatur for kontrakter i UDIs kontraktsadministrasjonsverktøy (KAV) og ved utøving av budsjettmyndighet.

I forbindelse med en internrevisjon av UDIs bevertningsreglementet, ble det avdekket enkelte svakheter rundt dokumentasjon for å vurdere sats benyttet på arrangementer. Retningslinjene vil derfor i løpet av første kvartal 2021 bli tydeliggjort og det vil bli gitt nødvendig opplæring.

4.1.2 Risikostyring

Kravene departementet stiller i tildelingsbrevet utgjør grunnlaget for den risikobaserte styringsdialogen. Utgangspunktet for identifisering og vurdering av risikoer er resultatkravene i tildelingsbrevet. I tillegg vurderer vi risiko for at vi ikke oppfyller de tre internkontrollmålsettingene målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering og etterlevelse av lover og regler, og om det er risiko knyttet til HMS-området eller vesentlige prosjekter. UDI opplever at dialogen med departementet har blitt forbedret etter at vi begynte med ny måte å avviksrapportere på i 2018. Vi diskuterer de riktige og viktige temaene i etatsstyringsmøtene og risikovurderingene våre bidrar til tydeligere målstyring.

Arbeidet med utvikling av risikovurderinger i UDI har blitt videreført i 2020. Modenhetsnivået knyttet til risikovurderinger er utviklet gjennom opplæring i organisasjonen, og støtte og fasilitering av risikoprosessen i virksomheten. Vi har fortsatt et potensiale i å følge opp tiltakene løpende, og vi vil videreutvikle dette i 2021.

Covid-19 har siden mars påvirket UDI og hvordan vi løser oppgavene våre. Smittevern hensyn og begrensninger (isolasjon/karantene av søkere, reiserestriksjoner, verifiseringer fra politiet/utenriksstasjonene, uttak av OFF)

påvirker fortsatt saksinngangen, saksporteføljen og hvilke saker vi kan behandle. Stadige endringer i regelverket er krevende å håndtere og fører til mange henvendelser fra brukere. Smittevernregler har medført endringer på mottaksområdet og reiserestriksjoner gjør assistert retur mer utfordrende. Situasjonen endrer seg fortløpende og raskt, så det er uforutsigbart hvordan pandemien vil påvirke UDIs arbeid fremover. Dette gjør det også mer utfordrende å gjennomføre risikovurderinger. Risikoarbeidet har vært omfattende og flere nye risikoer er vurdert og håndtert. Flere av risikoene oppstår grunnet covid-19. Risikobildet ved inngangen til 2021 blir presentert i en egen risikorapport som blir oversendt departementet samtidig med årsrapporten.

4.1.3 Anskaffelser

UDI hadde god oversikt over inngåtte kontrakter, og en stor del av leveransene av tjenester kunne etter hvert tilpasses situasjonen. UDI har derfor kun en kontrakt vi ikke kunne motta leveranser av tjenester fra grunnet covid-19. Vi har gjort hasteanskaffelser for visse tjenester, og særlig for mottaksleveranser har det vært forsterket beredskap slik at avdelingen raskt kunne håndtere endringen i smittesituasjonen i Norge. For anskaffelser som er knyttet til importerte varer ble det lagt inn økt leveringstid og gjort risikoreduserende tiltak i anskaffelsene for å ivareta UDIs og leverandørmarkedets behov i en ustabil situasjon.

Byggeprosjektet på Nasjonalt ankomstsenter har hatt noen utfordringer på grunn av smitte blant asylsøkerne med dertil hørende karantene i teltsalen. Det har ikke ført til forsinkelser som har påvirket byggeprosjektet med overleveringer, men noen tilleggsarbeider ble litt forsinket. UDIs prosjekt for å flytte inn i nye lokaler på Helsefyrt har blitt håndtert med minimal forsinkelse, og et tett kunde- og leverandørsamarbeid og god prosjektstyring bidro til å redusere risiko.

Samlet plan for alle anskaffelser, tverrfaglig samarbeid, god leverandørdialog og kontinuerlig oppdatert kontraktoversikt med tett kontraktstyring har vært med på å redusere risikoen og konsekvensen av covid-19 for UDIs leveranser i 2020.

4.1.4 Internkontroll i mottak

Mye av arbeidet med å forsterke internkontrollen i 2020 har vært knyttet til innføringen av det nye systemet for saksbehandling, økonomi og logistikk (MOT), og tilhørende nye rutiner. Det gjelder blant annet internkontrollen knyttet til tilskudd- og stønadspostene. Innføringen av MOT ble forsinket på grunn av covid-19. Implementeringen ble ytterligere utsatt, grunnet tekniske og funksjonelle feil som ble oppdaget under testing. MOT ble iverksatt i oktober 2020, og tiden etterpå har blitt brukt til opplæring, feilretting og justering. MOT vil bli videreutviklet i 2021, og vi vil arbeide videre for å optimalisere løsningen og ta ut gevinster.

MOT gir oss god styringsinformasjon, og har automatiserte kontrollsystemer som skal utvikles videre. For eksempel er utbetaling av basisytelser til asylsøkere automatisert, slik at vi unngår eventuelle feilutbetalinger. Videre gir MOT oss bedre styringsinformasjon til økonomi- og kvalitetskontrollen. Dette må sees sammen med en betydelig skjerping av sanksjonsregimet i de nye kontraktene. Eventuelle avvik vil oppdages lettere og sanksjonerer strengere.

UDI har utviklet en ny budsjettmodell for post 21 (spesielle driftsutgifter, asylmottak) i 2020. Modellen skiller tydeligere mellom faste og volumavhengige utgifter, og skal i motsetning til den forrige modellen fungere for alle nivåer av asylankomster.

Vi har innført en ny måte å anskaffe og forvalte mottakskontrakter på i tråd med mottaksstrategien, og de første mottakene som har nye kontrakter, åpnet i 2020. Nye kontrakter i kombinasjon med innføringen av MOT, gir oss bedre kontroll i og bedre oversikt over utgiftene knyttet til mottak. Det er fastsatte priser for ulike

elementer i kontraktene, som bemanning og bygningsmasse. Det gir oss et oversiktig utgiftsbilde og gjør at vi unngår prissvingninger i løpet av kontraktperioden. Eventuelle endringer i driftsperioden gjøres ved endringsbilag, med dertil kontroll og rapportering, til forhåndsavtalte priser. I tillegg har vi rammeavtaler som angir makspriser, slik at vi også har kontroll på utgiftene som gir oss større forutsigbarhet på pris når vi oppretter nye mottak. Dette gir oss i sum en kostnadseffektiv forvaltning.

Det er også innført et nytt automatisert logistikksystem som gjør at plassene i mottakene blir utnyttet bedre. De nye kontraktene krever en større fleksibilitet i den tilbudte boligmassen. I sum gir dette en mer kostnadseffektiv forvaltning av plassene og er et bedre verktøy til å håndtere svingninger i ankomster og beredskap.

Vi har ferdigstilt arbeidet med endringer i «Retningslinjer om ytelser til beboere i asylmottak (pengereglementet)». Endringene er gjennomført med tanke på å gjøre regelverket mer tilgjengelig for brukere og saksbehandlere, og tilpasset funksjonaliteten i MOT. Etter anbefalingen i revisjonsrapport 1/2018 «Styring og kontroll post 70 (økonomiske ytelser til beboere i asylmottak)», satte vi i 2020 i gang et arbeid med å utvikle kvalitetsstandarder for vedtak etter pengereglementet. Arbeidet vil fortsette i 2021. Vi viser også til pågående arbeid med forskriftsfesting av pengereglementet.

UDI har tidligere rapportert om kleslageret. Det er i løpet av året utarbeidet rutiner for oppfølging og lagerforvaltning, og vi ser en betydelig forbedring i internkontrollen. Det ble blant annet gjennomført en stikkprøvekontroll ved kleslageret i august, som ikke viste noen avvik. De nye rutinene gjelder alle lagrene UDI bruker.

4.1.5 Porteføljeprosess

UDI innførte porteføljestyring av de sentrale utviklingsprosjektene i 2020. Det er en modningsprosess og vi har gjennom året høstet nyttige erfaringer som vi bruker for å iverksette tiltak for å forbedre styringen av porteføljen. Blant annet har vi iverksatt tiltak for å styrke prosjektkompetansene i virksomheten slik at vi både klarer å utvikle og innføre endringene som gjør at vi oppnår de forventede gevinstene. Videre har vi i andre halvår jobbet med tiltak for å få en bedre samlet oversikt over igangsatte og foreslåtte endringsprosjekter på tvers av fagområdene i UDI. Disse tiltakene vil sikre at vi i større grad klarer å prioritere de riktige prosjektene, samt balansere drift- og endringsprosjektene på en bedre måte.

Det er gjort en oppdatering og tydeliggjøring av gevinstveilederen, særlig knyttet til roller og ansvar. Det er videre gjennomført opplæring i metodikken i porteføljestyret, og metodikken er innlemmet i UDIs prosjektmetodikk PROFF.

4.1.6 Personvern

Gjennom 2020 har vi rapportert én risiko knyttet til internkontroll på personvernområdet. UDI har implementert retningslinjer som skal ivareta kravene som følger av behandlingsansvaret som beskrives i utlendingsloven og personopplysningsloven. UDI har også videreutviklet personverntiltak for å kunne ivareta eget ansvar, herunder ivareta rettighetene til de som er registrert, bedre.

Aktiviteter som er gjennomført på personvernområdet inkluderer

- implementering av system for protokoll over behandlingsaktiviteter, jf. art 30 i personvernforordningen
- gjennomførte automatiske og periodiske manuelle kontroller av aktivitetslogger i fagsystemer med personopplysninger

- at det skal gjennomføres et prosjekt for sletting og sperring av personopplysninger i UDIs systemer
- revisjon av avtaler med øvrige deler av utlendingsforvaltningen for å implementere ny ansvarsfordeling, jf. utlendingsforskriften § 17-7b
- en utredning av UDIs behandlingsansvar ved behandling av personopplysninger til forskningsformål, jf. art. 89
- formalisert arbeid med, og forankring av, personvernkonsekvensvurderinger og risiko- og sårbarhetsanalyser

Datatilsynet gjennomførte et tilsyn av visumbehandlingen i UDI høsten 2019, men det foreligger ikke et resultat fra denne per februar 2021. Vi vil arbeide videre med systemer og rutiner innenfor personvernområdet i 2021.

4.1.7 Internrevisjon

UDI har en uavhengig internrevisjonsfunksjon som skal evaluere og bidra til å forbedre de interne styrings- og kontrolltiltakene vi har for å sikre at vi når målene våre. I tillegg til operasjonell revisjon, har internrevisjonen ansvaret for å forvalte direktoratets varslingsordning for kritikkverdige forhold, samt utrede saker der det er grunnlag for mistanke om at det foreligger misligheter.

Internrevisjonen har levert følgende revisjonsrapporter for 2020

- 2/2020 Vurdering av barnets beste
- 3/2020 Fullmakter i UDI
- 4/2020 Etterlevelse av retningslinjer for bevertning, representasjon og utgifter til overtidsmat

Det er i tillegg tre pågående revisjoner som vil bli ferdigstilt tidlig i 2021

- 1/2020 Helse, miljø og sikkerhet i UDI
- 5/2020 Organisering av tolketjenester
- 6/2020 Kvalitetssikring av vedtak

Rapportene er unntatt offentlighet jf. § 14 i offentleglova, og vil derfor ikke omtales her.

4.1.8 Sikkerhet og beredskap

UDI har aktivt tatt i bruk Digitaliseringsdirektoratets veileder i internkontroll for informasjonssikkerhet i 2020. Det er etablert et informasjonssikkerhetsteam på IT, og den interne kompetansen er styrket gjennom sertifisering av en «ISO27001 Lead implementer». UDI har et risikoregister for oppfølging av risikoreduserende tiltak som har blitt identifisert i ROS-analyser for informasjonssikkerhet. Vi vil fortsette å operasjonalisere arbeidet med internkontroll for informasjonssikkerhet i 2021, og retningslinjer og prosedyrer knyttet til informasjonssikkerhet vil bli integrert i UDIs prosjekt helhetlig rammeverk for internkontroll. Tiltakene vi har gjort på informasjonssikkerhet i 2020 har integrert sikkerhet tettere i virksomhetsstyringen.

For å styrke arbeidet med sikkerhetskulturen blant UDIs ansatte ble det i september gjennomført en phishingtest for alle ansatte, og resultatene ble brukt i en intern informasjonskampanje for bevisstgjøring om risiko for phishing. UDI har i 2020 også styrket sin passordpolicy ved å erstatte passord med passfraser, samt å øke minimumslengden for passfraser betraktelig. Sikkerhetsstaben har jobbet tettere opp mot sikkerhetskontaktene i avdelingene og det er planlagt en gjennomgang av forebyggende sikkerhetsarbeid med ledelsen etter at UDI har flyttet over til nye lokaler i 2021.

4.2 Fellesføringer

4.2.1 Inkluderingsdugnad

Måten rekrutteringsarbeidet har blitt innrettet på for å nå målet, er først og fremst at UDI besluttet at vi skal delta på Traineeprogrammet i staten minst to ganger i året. Det ble gjennomført første gang høsten 2020 med god erfaring. Vi har også oppdatert malene og utlysningstekstene våre slik at mangfoldserklæringen i utlysningene er i henhold til DFØ sine anbefalinger. Rekrutterende ledere blir bedt om å særskilt vurdere søkere som har huket av for at de er i målgruppen, og disse vurderingene må omtales i innstillingen. HR-rådgiverne i avdelingen blir anbefalt å delta på webinarer med tema som «mangfold i rekrutteringsprosessen» fra DFØ (noe mange har gjort) og vi har dette med i opplæringen av ansettelsesrådet og ansattrepresentanter. Ledere som skal gjennomføre en rekrutteringsprosess blir også gitt en innføring i mangfoldsrekruttering.

Ved en feil ble funksjonaliteten «hull i CV» først slått på i Webcruiter i april 2020. Vi har derfor ikke data for 1. tertial.

Høsten 2020 hadde organisasjonen flere utlysninger. En del av disse rekrutteringene er fremdeles ikke avsluttet. Det gjelder blant annet rekruttering av cirka 50 saksbehandlere. Effekten av dette vil være en del av rapporteringen i 2021.

Foreløpige tall fra Webcruiter viser at vi i 2020 ansatte 63 personer til både faste og midlertidige stillinger. Dette innbefatter en rekruttering i henhold til Traineeprogrammet i staten. På traineestillingen mottok vi 136 søkere, hvorav 107 huket av for nedsatt funksjonsevne eller hull i CV. En søker som tilfredsstilte vilkårene, ble ansatt.

I ordinære rekrutteringsprosesser mottok vi til sammen 3 588 søknader, hvorav 185 søkere huket av for enten nedsatt funksjonsevne eller hull i CV. Av disse viser foreløpige tall at én person er ansatt. Dette viser en foreløpig måloppnåelse på 3,17 prosent.

UDI er opptatt av måloppnåelse i tråd med departementets anbefaling, og vil fokusere ytterligere på dette i 2021.

5 Fremtidsutsikter

I denne delen vil vi peke på noen utviklingstrekk vi tror vil påvirke vår evne til å løse samfunnsoppdraget vårt i årene som kommer, og hvilke muligheter og utfordringer dette medfører for UDIs oppgaveløsning.

Under flyktningkrisen i 2015 kom over 31 000 asylsøkere til landet, mens ankomstene i etterkant av 2015, har stupt. En av årsakene til denne utviklingen, er at det har blitt innført strengere grensek kontroll internt i Schengen, og at EU har gjort avtaler som innskrenker mulighetene for migranter til å komme til Europa. På grunn av covid-19 har vi dessuten fått en ytterligere forsterkning av grensekontrollene, og i perioder stenging av grensene. En endring i retning av mindre grensekontroller vil raskt kunne gi endringer i antall søkere. Det gjelder ikke bare grensene internt i Schengenområdet, men også kontrollen av grensene på Balkan og EUs yttergrenser. Samtidig er det flere internasjonale tiltak som skal bidra til bedre kontroll av Schengen-grensene, som EU-programmet «Smart borders og interoperabilitet». I tillegg jobber EU-kommisjonen med å etablere en felles søknadsportal for Schengenvisum og en løsning for elektroniske visumetiketter (e-visum). Et felles system vil gjøre det enklere for søkerne, og bidra til mer enhetlig behandling og likere praksis mellom medlemslandene. Økt tilgang til informasjon fra felles EU-systemer vil forbedre saksbehandlingen i utlendingsforvaltningen og styrke ID-kontrollen. Dessuten ligger det nært frem i tid at også borgere av land som er visumfrie må registrere seg på forhånd og gå gjennom en kontroll før innreise. Med disse endringene vil kontrollen i større grad foregå utenfor Norges grenser.

Men selv med sterke kontrolltiltak på grensene, vil migrasjonen til Europa fortsatt påvirkes av nye konflikter, fattigdom og forverrede levevilkår på grunn av klimaendringer. Vi vet av erfaring at antallet asylsøknader kan øke drastisk på kort tid. Nye ruter for migrasjon kan oppstå, og en del asylsøkere reiser også lovlig inn i Europa, enten med visum eller visumfritt. Det kan også komme en stor økning i antall søknader i andre sakstyper. I 2020 trådte det i kraft en lovendring som åpnet for å kunne ha flere statsborgerskap, og det ble registrert nesten 55 000 søknader på nett bare i 2020. For 2021 må vi ta høyde for at brexit vil medføre ekstra arbeid. En relevant problemstilling for UDI i årene fremover, er derfor hvordan vi skal innrette oss for bedre å kunne håndtere svingninger i saksinngangen.

Covid-19 har hatt stor innflytelse på driften vår i 2020, men pandemien kan virke inn på migrasjonsmønsteret til Norge også på lenger sikt. Vi kan ha blitt mer skeptiske til å reise generelt og søker tryggheten der vi er. I hvilken grad dette vil påvirke saksinngangen til UDI, utover visumsøknadene, gjenstår imidlertid å se. Den største utfordringen for Norge vil kanskje være at vi ikke klarer å tiltrekke oss ønsket arbeidskraft, men vi kan også se for oss at arbeidslivet kan organiseres på tvers av landegrenser og at arbeidstakere jobber hjemmefra, uavhengig av hvilket land de er bosatt i. UDI jobber aktivt med scenarioarbeid som grunnlag for å planlegge fremover.

Samtidig ser vi at det ikke bare er antallet søknader som virker inn på om vi klarer å behandle sakene raskt nok, men også kompleksiteten i sakene. Regelverket har betydning for hvor lang tid det tar å behandle en sak, og det henger også sammen med hvor mye ressurser vi må bruke på å veilede brukerne våre på telefon og e-post. Dette har blitt enda tydeligere under pandemien. Et stadig mer komplekst regelverk skaper også utfordringer for digitalisering av saksbehandlingen og påvirker i hvor stor grad det er mulig å automatisere og effektivisere behandlingen av saker. Det vil være viktig å etablere et regelverk som bidrar til forenkling, samtidig som de ivaretar de politiske hensynene.

En hovedutfordring basert på utviklingstrekkene vi har skissert ovenfor, er hvordan UDI kan bygge en organisasjon som har best mulig forutsetninger for å tilpasse seg endringer i migrasjonsbildet over tid. Det innebærer at vi må kunne håndtere svingninger i ankomster og saksinnngang gjennom å bygge inn fleksibilitet og beredskap i virksomheten. I tillegg vil det bli et større press på offentlige utgifter og strengere krav til innsparinger fremover. Vår organisering og hvordan vi jobber, må understøtte begge disse hensynene. UDI står nå midt i et organisasjonsutviklingsprosjekt som ser på hvordan vi kan løse samfunnsoppdraget vårt på en bedre måte. Endelig organisering blir iverksatt i 2021. I tillegg skal en stor del av UDI flytte til nye lokaler som legger til rette for andre arbeidsformer. Vi har høye forventninger om at disse endringene vil gi positive effekter på tjenestene våre de neste årene.

En viktig del av å utvikle UDI i retning av mer brukervennlige tjenester, er å automatisere saksbehandlingen, ta i bruk offentlige fellesløsninger og gi forbedret informasjon til andre etater. Digitalisering vil gi muligheter for å endre saksflyten i utlendingsforvaltningen knyttet til hvilke oppgaver som gjøres i førstelinjen hos politiet eller på utenriksstasjonen, og hvilke oppgaver som gjøres i UDI. En helhetlig tilnærming til utlendingsforvaltningen vil være positivt for brukerne, samt at det vil sikre at løsningene ivaretar krav knyttet til kontroll og sikker ID-håndtering. Dette er også utviklingstrekk vi ser i EU. UDI fastsetter ID for alle som søker en tillatelse i Norge, og er et sentralt element i ID-forvaltningen. UDI ser at vi kan ha en viktig rolle i å forvalte og dele informasjon om ID og oppholdsgrunnlag til andre aktører i Norge i årene som kommer. Det er et stort potensial i økt deling og bruk av fellesdata som kan gi økt kontroll og mer brukervennlige og sammenhengende tjenester for brukerne. Digitalisering av UDI er helt nødvendig for å møte de forventningene som brukerne, og samfunnet for øvrig, har til tilgjengelighet og brukervennlighet i tjenestene det offentlige tilbyr.

Samtidig er det viktig å understreke at hvordan UDI innretter seg, ikke alene er nok for å utvikle gode tjenester. Hvordan vi leverer på samfunnsoppdraget, avhenger også av hvordan andre aktører i utlendingsforvaltningen organiserer og prioriterer arbeidet sitt. Tjenestene må dessuten ses på tvers av sektorer, og dette er en krevende oppgave. UDI kan bidra med initiativ til samarbeid, men kan ikke bestemme hva som skal prioriteres utover egen virksomhet.

6 Årsregnskap

6.1 Ledelseskommentar årsregnskapet 2020

6.1.1 Formål

UDI ble opprettet i 1988 og er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (JD). UDI skal iverksette regjeringens flyktning- og innvandringspolitikk på henholdsvis Justis- og beredskapsdepartementets, Arbeids- og sosialdepartementets og Kunnskapsdepartementets ansvarsområder. UDI har ansvar for å behandle søknader etter utlendingsloven og statsborgerloven. Videre skal vi utøve direktorats- og støttefunksjoner på utlendingsfeltet, og delta i internasjonale fora om migrasjon. UDI skal gi JD og samarbeidende departementer faglig baserte bidrag til regelverks- og budsjettprosesser. UDI har ansvaret for etablering, drift og nedleggelse av mottak, botilbud for asylsøkere, samt omsorg og botilbud for enslige, mindreårige asylsøkere i aldersgruppen 15- 18 år. Videre skal UDI informere personer som har en søknad om asyl til behandling, om mulighetene for assistert retur, og motivere til og behandle søknader om assistert retur for personer uten lovlig opphold. UDI skal også bidra til at politiet kan iverksette tvangsretur.

UDI er ansvarlig for drift, forvaltning og videreutvikling av utlendingsforvaltningens felles IKT-systemer, herunder datautveksling med andre offentlige instanser som Skattedirektoratet, NAV, Lånkassen og Arbeidstilsynet. Vi skal følge opp tilpassing til nye og endrede krav til IKT-løsninger knyttet til forpliktelsene til EU- og/eller Schengensystemer.

6.1.2 Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra JD i økonomi- og virksomhetsinstruks (vedtatt 17. desember 2019). Direktoratet er et ordinært forvaltningsorgan med bruttobudsjettering, som fører regnskap etter kontantprinsippet, slik det fremgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Direktøren i UDI mener regnskapet gir et dekkende bilde av UDIs disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter og regnskapsførte inntekter, eiendeler og gjeld. Detaljert rapportering på alle poster presenteres i regnskapsrapporten, se vedlegg 1.

6.1.3 Vurdering av vesentlige forhold

Disponible midler

I 2020 har UDI samlet disponerte tildelinger på sitt kapittel 0490 på 2 269,159 mill. kroner (nota A i årsregnskapet). UDI disponerer bevilgninger på 13 kapittelposter. I 2020 mottok UDI fire belastningsfullmakter, to fra Justis- og beredskapsdepartementet, en fra Arbeids- og sosialdepartementet og en fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Totale disponible midler var dermed 2 271,831 mill. kroner i 2020 (bevilgningsrapporten).

Samlet forbruk og avvik i forhold til bevilgningene

I 2020 har UDI hatt et samlet forbruk på utgiftspostene på 2 084,478 mill. kroner. I tillegg har UDI belastet andres kapittelposter med til sammen 1,656 mill. kroner. Totalt har UDI dermed hatt utgifter på 2 086,133 mill. kroner i 2020. UDI har tildelt politiet ved Kripos en belastningsfullmakt på 0,3 mill. kroner som ikke ble benyttet.

UDI går ut av 2020 med en mindreutgift på 186,053 mill. kroner, som hovedsakelig er oppstått på overførbare poster. Post 45 større utstyrsanskaffelser og vedlikehold har en mindreutgift på 54,108 mill. kroner, post 21 spesielle driftsutgifter, asylmottak har en mindreutgift på 52,177 mill. kroner og post 01 driftsutgifter har en mindreutgift på 28,796 mill. kroner. Til sammen utgjør disse postene 135,082 mill. kroner av mindreutgiften. UDI søker om å få overført 125,524 mill. kroner av årets ubrukte bevilgning til 2021.

Regnskapet viser en mindreutgift på 28,796 mill. kroner på UDI sin driftspost etter at posten er korrigert for merinntekter på 1,372 mill. kroner. Mindreutgiften er i stor grad knyttet til lavere administrative kostnader som følge av færre uttak og ankomster av overføringsflyktninger, samt kostnader knyttet til pågående IKT-prosjekter som kommer først i 2021.

På mottaksdriftsområdet er det en samlet mindreutgift på 52,177 mill. kroner, som er 9 prosent av tildelt bevilgning på posten. Omtrent halvparten av mindreutgiften er volumavhengige utgifter og skyldes hovedsakelig betalingsforskyvninger til 2021. Videre er det mindreutgifter knyttet til øremerkede midler, samt covid-19-tiltak. Totalbevilgningen på posten var 597,874 mill. kroner og bevilgningen skal dekke statens utgifter knyttet til mottak av asylsøkere.

Det ble benyttet 116,927 mill. kroner til bygging av Nasjonalt ankomstsenter i 2020. Byggeprosjektet ble overlevert 1. oktober 2020 og ankomstsenteret vil ha en prøvedriftperiode på seks måneder etter ferdigstilling som utløper 1. april 2021. Mindreutgiften på 15,606 mill. kroner blir søkt overført og vil dekke tilbakeholdt betaling i prøveperioden og tilleggsarbeider som forfaller i 2021.

Det ble utbetalt 68,885 mill. kroner i stønader til beboere i asylmottak i 2020. Det var 5,356 mill. kroner mer enn tildelt bevilgning. Hovedårsaken til merutgiften er endringer i beboersammensetningen enn det som lå til grunn for bevilgningen.

I 2020 hadde UDI en bevilgning på 141,5 mill. kroner til større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, midlene skal dekke moderniseringsprogrammet og internasjonale forpliktelser. Moderniseringsprogrammet har som formål å levere nye løsninger på asyl- og mottaksområdet, samt gradvis modernisere utlendingsforvaltningens databaser og systemer. På posten er det en mindreutgift på 54,108 mill. kroner som søkes overført til 2021 for videreføring av prosjektene.

Det har ankommet færre overføringsflyktninger til Norge i 2020, samt lavere uttak av overføringsflyktninger enn det som ligger til grunn i bevilgningen. Det påvirker postene for reiseutgifter til og fra utlandet og for beskyttelse til flyktninger utenfor Norge. Det er lagt opp til at gjenstående kvote på overføringsflyktninger i 2020 overføres til 2021. UDI søker dermed om å få overført mindreutgiftene på disse postene som er på 28,825 mill. kroner og 5,442 mill. kroner.

På returområdet ble det benyttet 7,669 mill. kroner mindre enn tildelt. Totalbevilgningen på posten var på 30,814 mill. kroner. Ved utgangen av året var det regnskapsført 23,145 mill. kroner. Hovedårsaken til avviket er at de ble gjennomført færre returer enn forventet, på grunn av restriksjoner og tiltak knyttet til covid-19.

Oslo, 23. februar 2021

Frode Forfang
direktør

6.2 Årsregnskap

6.2.1 Revisjon

Riksrevisjonen er ekstern revisor og deres oppgave er å bekrefte årsregnskapet til UDI.

6.2.2 Prinsipper

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 i Reglementet for økonomistyring i staten med bestemmelsene, -grunnleggende prinsipper for årsregnskap:

- a) Regnskapet følger kalenderåret (ettårsprinsippet).
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret (fullstendighetsprinsippet).
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet. Utgifter og inntekter skal føres opp i regnskapet med brutto beløp (bruttoprinsippet).

6.2.3 Bevilgningsrapportering

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som UDI har rapportert til statsregnskapet. Det er satt opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som UDI har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser UDI står oppført med i statens kapitalregnskap

6.2.4 Artskontorrapportering

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter.

6.2.5 Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2020

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2020	Merutgift (-) og mindreutgift
0490	Utlendingsdirektoratet	01	Utlendingsdirektoratet - driftsutgifter	1 037 565 000	1 010 140 524	27 424 476
0490	Utlendingsdirektoratet	21	Utlendingsdirektoratet - spes. driftsutg., statlige mottak	597 874 000	545 696 704	52 177 296
0490	Utlendingsdirektoratet	22	Utlendingsdirektoratet - spes. driftsutg., tolk og oversettelse	9 345 000	7 657 281	1 687 719
0490	Utlendingsdirektoratet	23	Utlendingsdirektoratet - spes. driftsutg., kunnskapsutvikling og migrasjon	6 387 000	3 640 487	2 746 513
0490	Utlendingsdirektoratet	30	Ombygginger, ankomstsenter for asylregistrering og mottak	132 533 000	116 927 273	15 605 727
0490	Utlendingsdirektoratet	45	Utlendingsdirektoratet - større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	141 500 000	87 391 542	54 108 458
0490	Utlendingsdirektoratet	60	Tilskudd til vertskommuner for asylmottak	157 232 000	152 253 600	4 978 400
0490	Utlendingsdirektoratet	70	Stønader til beboere i asylmottak	63 529 000	68 884 524	-5 355 524
0490	Utlendingsdirektoratet	71	Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i mottak	8 217 000	8 035 450	181 550
0490	Utlendingsdirektoratet	72	Tilbakevending av flyktninger	30 814 000	23 144 683	7 669 317

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2020	Merutgift (-) og mindreutgift
0490	Utlendingsdirektoratet	73	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge	17 693 000	12 250 900	5 442 100
0490	Utlendingsdirektoratet	74	Internasjonale forpliktelser, kontingenter mv.,	36 672 000	37 481 592	-809 592
0490	Utlendingsdirektoratet	75	Reiseutgifter for flyktninger til/fra utlandet	29 798 000	10 973 181	18 824 819
0400	Justisdepartementet	23	Spesielle driftsutgifter, forskning og kunnskapsutvikling	1 230 000	474 307	
0601	Utredningsvirksomhet og forskning m.m.	21	Spesielle driftsutgifter, Utredningsvirksomhet og forskning	500 000	335 000	
0858	Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen	01	Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse	817 000	762 472	
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	125 000	83 750	
Sum utgiftsført				2 271 831 000	2 086 133 271	

Inntekts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2020	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3490	Utlendingsdirektoratet	05	Refusjonsinntekter	5 045 000	6 416 741	1 371 741
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse	0	3 199 724	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift	0	87 260 392	
Sum inntekts- ført				5 045 000	96 876 857	
Netto rapport- ert til bevilg- nings- regn- skapet					1 989 256 414	

Kapitalkontoer

Kapitalkonto nr.	Kapitalkontonavn	2020
60085501	Norges Bank KK /innbetalinger	54 853 365
60085502	Norges Bank KK/utbetalinger	-2 043 304 109
705010	Endring i mellomværende med statskassen	-805 670
Sum rapportert		0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Balanse	Balansenavn	31.12.2020	31.12.2019	Endring
705010	Mellomværende med statskassen	-24 197 827	-23 392 158	-805 670

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler). Se note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år for nærmere forklaring.

6.2.6 Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
490 01	5 101 000	1 032 464 000	1 037 565 000
490 21		597 874 000	597 874 000
490 22		9 345 000	9 345 000
490 23	1 755 000	4 632 000	6 387 000
490 30	132 533 000	0	132 533 000
490 45	66 528 000	74 972 000	141 500 000
490 60		157 232 000	157 232 000
490 70		63 529 000	63 529 000
490 71		8 217 000	8 217 000
490 72		30 814 000	30 814 000
490 73		17 693 000	17 693 000
490 74		36 672 000	36 672 000
490 75		29 798 000	29 798 000
Sum	205 917 000	2 063 242 000	2 269 159 000

6.2.7 Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kap. og post	Stikkord	Merutgift (-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings - fullmakter(-)	Mer-/ mindre- utgift(+) etter avgitte belastnings - fullmakter	Mer-/ mindre- inntekter (-) iht. mer- inntekts- fullmakt	Omdisp . fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Fullmakt til å overskride bevilgning med overtid, reisetid og timelønn for nov. 2020*	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp **	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
49001		27 424 476		27 424 476	1 371 741				28 796 217	51 623 200	28 796 217
49021		52 177 296		52 177 296					52 177 296	29 893 700	29 893 700
49022		1 687 719		1 687 719					1 687 719	467 250	467 250
49023	"kan overføres"	2 746 513		2 746 513					2 746 513	9 143 000	2 746 513
49030	"kan overføres"	15 605 727		15 605 727					15 605 727	64 827 000	15 605 727
49045	"kan overføres"	54 108 458	0	54 108 458					54 108 458	128 173 000	54 108 458
49060		4 978 400		4 978 400					4 978 400		
49070		-5 355 524		-5 355 524					-5 355 524		
49071		181 550		181 550					181 550		

Kap. og post	Stikkord	Merutgift (-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings - fullmakter(-)	Mer-/ mindre-utgift(+) etter avgitte belastnings - fullmakter	Mer-/ mindre-inntekter (-) iht. mer-inntekts-fullmakt	Omdisp . fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Fullmakt til å overskride bevilgning med overtid, reisetid og timelønn for nov. 2020*	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp **	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
49072	"overslagsbevilgning"	7 669 317		7 669 317					7 669 317		
49073	"kan nyttes under kap. 291 post 60, kan overføres"	5 442 100		5 442 100					5 442 100	38 759 000	5 442 100
49074	"kan overføres"	-809 592		-809 592					-809 592	36 672 000	-809 592
49075	"kan overføres"	18 824 819		18 824 819					18 824 819	48 312 000	18 824 819

*Denne kolonnen er kun aktuell for virksomheter som er lønnskunde av DFØ og som er berørt av omleggingen av utbetalingsløsningen i DFØ. DFØ har i 2020 endret utbetalingsløsningen for overtid, reisetid og timelønn. Dette medfører at virksomheter som er lønnskunder av DFØ for regnskapsåret 2020 vil utbetale overtid for 13 måneder (november og desember 2019 og januar til november 2020). Berørte virksomheter har fått fullmakt til å overskride bevilgning i 2020 tilsvarende engangseffekten knyttet til omlegging av utbetalingsløsningen i DFØ.

****Maksimalt beløp som kan overføres er 5 prosent av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.**

Forklaring til bruk av budsjetfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter (gjelder for både utgiftskapitler og inntektskapitler)

- Justis- og beredskapsdepartementet har i supplerende tildelingsbrev nr. 2 på kapittel 400 post 23 fått stilt til disposisjon 1 000 000 kroner til arbeidet med European Migration Network (EMN). Regnskapet viser at det ble brukt 245 226 kroner til EMN.
- Justis- og beredskapsdepartementet har i supplerende tildelingsbrev nr. 3 på kapittel 0400 post 23 fått stilt til disposisjon 230 000 kroner til pilotprosjektet opplæring av immigrasjonsforvaltningen i Somalia. I 2020 ble 229 081 kroner brukt til dette prosjektet.
- Bufdir har i en egen fullmakt stilt 817 000 kroner til disposisjon på kapittel 858 post 01 til dekking av lønnsutgifter til kompetanseteamet mot tvangsekteskap. Regnskapet viser at 762 472 kroner ble brukt i 2020.
- Arbeids- og sosialdepartementet har i egen fullmakt stilt 500 000 kroner eksklusive merverdiavgift på kapittel 601 post 21 og tilhørende merverdiavgift på kapittel 1633 post 01. Regnskapet viser at det ble brukt 335 000 kroner på kapittel 601 post 21 i 2020.

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre på utgiftskapitler og inntektsført av andre på inntektskapitler)

- UDI har gitt Kripos fullmakt på 300 000 kroner til Biometriprosjektet på kapittel 490 post 45. Kripos ha brukt 129 470 kroner av denne fullmakten i 2020.

Romertallsvedtak Innstilling 16 S (2019-2020)

- Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger på kapittel 490 post 01 mot tilsvarende merinntekter på kapittel 3490 post 05, romervedtak III. UDI fikk inndrevet 1 371 741 kroner mer i inntekter enn forutsatt. Dette beløpet øker summen som kan søkes overført til 2021.

- UDI har romertallsvedtak V på post 21, post 60 og post 70. Innkvartering av utlendinger som søker beskyttelse og kapittel 7.1 i tildelingsbrevet. Ikke benyttet i 2020.

Øvrig

- Fullmakt til å overskride investeringsbevilgninger på post 45 mot tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger på post 01. Kan omdisponere inntil 5 prosent av bevilgningen på post 01. Gjelder under samme budsjettkapittel. Ikke benyttet i 2020.
- Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår. Ikke benyttet i 2020.
- Innsparing i regnskapsåret som følge av bruk av fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår. Ikke benyttet i 2020
- Mulig overførbart beløp, se tabellen over.
- Stikkordet «kan overføres» på postene 23, 30, 45, 73, 74 og 75. Maks. overførbart på postene 23, 30, 45, 73, 74 og 75 er årets og forårets tildeling.
- Stikkordet «kan benyttes under» på posten 73
- Stikkordet «overslagsbevilgning» på posten 72
- Fullmakt til å overskrive bevilgning i 2020 tilsvarende engangseffekten knyttet til omlegging av utbetaling av overtid, reisetid og timelønn, UDI kan ta hensyn til denne engangseffekten ved beregning av overføring av ubrukt driftsbevilgning fra 2020 til 2021. Denne fullmakten er ikke benyttet i 2020.

6.2.8 Oppstilling av artskontorapportering 31.12.2020

Rapporterte driftsutgifter	Note	2020	2019
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	1 064 984	2 221 841
Salgs- og leieinnbetalinger	1	5 404 832	3 494 163
Andre innbetalinger	1	0	0
Sum driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		0	0
Utbetalinger til lønn	2	713 415 855	688 638 975
Andre utbetalinger til drift	3	1 002 834 969	1 072 918 585
Sum driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		1 716 250 824	1 761 557 560
Netto rapporterte driftsutgifter		1 716 250 824	1 761 557 560

Rapporterte investerings- og finansutgifter	Note	2020	2019
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
Sum investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		0	0
Utbetaling til investeringer	5	94 298 577	52 164 210
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	9 900
Utbetaling av finansutgifter	4	10 857	24 132
Sum investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		94 309 434	52 198 243
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		94 309 434	52 198 243

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	Note	2020	2019
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	2 030 824	3 486 050
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		2 030 824	3 486 050

Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	Note	2020	2019
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	275 542 339	333 103 798
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		275 542 339	333 103 798

Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *	Note	2020	2019
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		1 168 900	1 161 800
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		87 260 392	83 975 647
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		83 750	0
Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *		-88 345 542	-85 137 447

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	Note	2020	2019
Netto rapporterte driftsutgifter	1,2,3	1 716 250 824	1 761 557 560
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	4,5,8B	94 309 434	52 198 243
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	6	2 030 824	3 486 050
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	7	275 542 339	333 103 798
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		-88 345 542	-85 137 447
Sum netto rapportert til bevilgningsregnskapet		1 999 787 878	2 065 208 204

Oversikt over mellomværende med statskassen

Eiendeler og gjeld	Note	2020	2019
Fordringer		133 737	339 251
Kontanter		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-23 940 364	-23 577 131
Skyldige offentlige avgifter		-391 201	-154 278
Annen gjeld		0	0
Sum mellomværende med statskassen	8	-24 197 827	-23 392 158

6.2.9 Note 1 Innbetaling fra drift

Innbetalinger fra drift	31.12.2020	31.12.2019
Tilskudd fra EU	1 064 984	2 221 841
Salgsinntekt brukt utstyr (Post 01)	53 075	0
Refusjon DUF	2 772 147	2 544 764
Refusjon - Diverse	2 579 610	949 399
Sum innbetalinger fra drift	6 469 816	5 716 004

6.2.10 Note 2 Utbetalinger til lønn

Utbetalinger til lønn	31.12.2020	31.12.2019
Lønn	576 119 201	552 039 966
Arbeidsgiveravgift	87 260 392	83 975 647
Pensjonsutgifter*	66 701 974	63 764 383
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-29 917 918	-27 126 070
Andre ytelser	13 252 206	15 985 049
Sum utbetalinger til lønn	713 415 855	688 638 975
Antall utførte årsverk**:	862	834

* Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2020 er 12 prosent. Premiesatsen for 2019 var 12 prosent.

** Antall utførte årsverk er hentet fra DFØs rapport i fagbrukerinnsett. Tallet for 2019 avviker noe fra tidligere beregninger.

6.2.11 Note 3 Andre utbetalinger til drift

Andre utbetalinger til drift	31.12.2020	31.12.2019
Husleie	183 233 162	222 537 903
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	476 937	552 124
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	40 044 548	42 028 300
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	0	0
Mindre utstysanskaffelser	4 996 358	461 465
Leie av maskiner, inventar og lignende	119 059 105	84 459 143
Kjøp av konsulenttjenester	146 006 003	175 259 960
Kjøp av andre fremmede tjenester	428 972 536	472 855 070
Reiser og diett	4 341 470	14 291 813
Øvrige driftsutgifter	75 704 850	60 472 807
Sum andre utbetalinger til drift	1 002 834 969	1 072 918 585

6.2.12 Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

Finansinntekter	31.12.2020	31.12.2019
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

Finansutgifter	31.12.2020	31.12.2019
Renteutgifter	10 857	24 132
Valutatap	0	0

Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	10 857	24 132

6.2.13 Note 5 Utbetalinger til investeringer og kjøp av aksjer

Utbetaling til investeringer	31.12.2020	31.12.2019
Immaterielle eiendeler og lignende	260 959	20 209 319
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	93 433 983	15 388 319
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	603 636	16 566 573
Sum utbetaling til investeringer	94 298 577	52 164 210

Utbetaling til kjøp av aksjer	31.12.2020	31.12.2019
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	9 900
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	9 900

6.2.14 Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	31.12.2020	31.12.2019
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)	2 030 824	3 486 050
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	2 030 824	3 486 050

6.2.15 Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	31.12.2020	31.12.2019
Tilskudd til kommuner - Grunnsats	152 253 600	162 840 262
Tilskudd til andre	10 973 181	17 768 591
Tilskudd til husholdninger - Basisbeløp	68 884 524	86 130 628

Tilskudd til ideelle organisasjoner	31 180 133	45 298 318
Tilskudd til gjenbosetting (utlandet)	12 250 900	21 066 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	275 542 339	333 103 798

6.2.16 Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen	31.12.2020 Spesifisering av bokført avregning med statskassen	31.12.2020 Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Sum finansielle anleggsmidler	0	0	0
Kundefordringer	-1 592 439	0	-1 592 439
Andre fordringer	-215 280	133 737	-349 017
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum omløpsmidler	-1 807 719	133 737	-1 941 456
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum langsiktig gjeld	0	0	0
Leverandørgjeld**	-47 171 511	0	-47 171 511
Skyldig skattetrekk	-23 940 364	-23 940 364	0
Skyldige offentlige avgifter	-391 396	-391 201	-195
Annen kortsiktig gjeld	-1 755 813	0	-1 755 813
Sum kortsiktig gjeld	-73 259 084	-24 331 565	-48 927 519
Sum totalt	-75 066 803	-24 197 827	-50 868 976

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B.

** UDI har åpne poster på 3 546 000 kroner, som er avhengig av utfallet av pågående tvist.

Oversikt over omtale av rapporteringskravene

Tabell 8: Mål, styringsparametere, oppdrag og rapporteringskrav fra tildelingsbrevet (tdb)

Ref. tdb	Tekst fra tildelingsbrevet	Referanse i årsrapporten
M1	Få asylsøkere uten beskyttelsesbehov.	3.4.3
M2	Rask retur av personer uten lovlig opphold.	3.7
M3	Få personer med opphold med feil identitet eller på feil grunnlag.	3.5.1 3.6 3.9 4.1.4
M4	Rask og treffsikkerbosetting av flyktninger.	3.8
M5	Personer med oppholdssak får avklart sin sak raskt.	3.1 3.3.2 3.3.3 3.3.4 3.3.6 3.3.7 3.3.8
M6	Mottakssystemet forvaltes kostnadseffektivt og håndterer svingninger i antallet asylsøkere.	3.8 4.1.4
SP1	«Påklagde avslagssaker beskyttelse» (asyl): Samlet saksbehandlingstid fra asylsøknaden fremmes i politiet til klagesaken er ferdigbehandlet i Utlendingsnemnda (UNE).	4.1.4
SP2	Realisere ny asylprosess.	4.1.4
SP3	Andelen utreisepliktige som reiser med assistert retur.	3.1 3.7
SP4	Vedtak i tilbakekallssaker med flukt i bunn.	4.1.4 3.9.2
SP5	Saksbehandlingstid i familieinnvandringsaker.	3.1 3.3.6
SP6	Saksbehandlingstid i arbeidssaker faglært.	3.1 3.3.6

Ref. tdb	Tekst fra tildelingsbrevet	Referanse i årsrapporten
O1	UDI skal prioritere enslige mindreårige asylsøkere i alle ledd i saksbehandlingen.	3.5
O2	UDI skal legge til rette for at UDIs telt med kapasitet på 500 plasser raskt kan tas i bruk ved en økning i antall asylsøkere.	3.8.2
O3	UDI skal ha beredskapsplaner for en økning i antallet asylsøkere, som også tar høyde for ekstraordinære ankomstnivåer.	3.8.2
O4	Forskning og kunnskapsutvikling.	Vedlegg 5
R1	UDI skal redegjøre for status for porteføljen av alle asylsaker, herunder aktuelle problemstillinger knyttet til saksbehandlingstider, omfang av ubehandlede saker, og prioriteringer innenfor saksporteføljen.	3.1 3.2 3.3.1 3.3.2 3.3.3 3.3.4 3.4 3.5 3.6
R2	UDI skal rapportere på arbeidet med opphørs- og tilbakekallssaker etter utlendingsloven § 37 og instruks GI-14/2016, herunder omfang av arbeidet, hvor mye ressurser som er benyttet, antall vedtak og restanser fordelt på nasjonalitet.	3.9.3
R3	UDI skal redegjøre for antall returer, samt gjennomførte, pågående og planlagte tiltak i arbeidet med assistert retur i henhold til føringer og prioriteringer fra departementet, herunder arbeidet med myndighetsarrangert retur og tiltaket returrådgivere i mottak.	3.7
R4	UDI skal gi en vurdering av hvilke resultater som er oppnådd gjennom samarbeidet i ankomstsenterfunksjonen når det gjelder tidlig avklaring av identitet.	3.4.3
R5	UDI skal rapportere om arbeidet med å utvikle og finne nye metoder for aldersestimering.	3.5.1
R6	UDI skal rapportere på arbeidet med tilbakekallssaker, herunder omfang av arbeidet, hvor mye ressurser som er benyttet, antall tilbakekallsvedtak og restanser fordelt på nasjonalitet og hjemmelen for tilbakekall	3.9

Ref. tdb	Tekst fra tildelingsbrevet	Referanse i årsrapporten
	(utlendingsloven § 63 og statsborgerloven § 26). I tillegg til tall må UDI forklare utviklingen.	
R7	UDI skal redegjøre for status og utvikling i porteføljen av oppholdssaker, inkludert utvisningssaker. Det skal legges vekt på saksbehandlingstid, omfang og alder på ubehandlede saker, samt prioriteringer og utfordringer innenfor saksporteføljen.	3.1 3.2 3.3.2 3.3.3 3.3.4 3.3.6 3.3.7 3.3.8 3.10 3.11
R8	UDI skal redegjøre særskilt for utviklingen i saksbehandlingstid for familieinnvandringsaker hvor referansepersonen er arbeidsinnvandrere.	3.3.6
R9	UDI skal rapportere på saksbehandlingstid for søknader om oppholdskort til tredjelandsborgere etter utlendingsloven § 118. Rapporteringen skal inneholde en redegjørelse for hvor mange saker som har lengre saksbehandlingstid enn 6 måneder (180 dager) i utlendingsforvaltningen.	3.3.8
R10	UDI skal redegjøre i årsrapporten for hvilke type søknader om oppholdskort som går over lovpålagt saksbehandlingstid, årsakene til den lange saksbehandlingstiden og om de tiltakene UDI har satt i gang har gitt resultater.	3.3.8
R11	UDI skal redegjøre for arbeidet med etablering og avvikling av mottaksplasser, herunder involvering av andre virksomheter og samarbeid med kommunene og andre sentrale aktører.	3.8
R12	UDI skal redegjøre for virksomhetens nye eller forsterkede internkontrollaktiviteter siste tertial, og antatte effekter aktivitetene har hatt på målet om at mottakssystemet forvaltes kostnadseffektivt og håndterer svingninger i antall asylsøkere.	4.1.4
R13	UDI skal redegjøre for virksomhetens internkontrollaktiviteter og antatte effekter aktivitetene har hatt på målet om at mottakssystemet forvaltes kostnadseffektivt og håndterer svingninger i antall asylsøkere.	4.1.3 4.1.4
R14	UDI skal rapportere status for prosjektet knyttet til Ankomstsenter Østfold i henhold til fremlagt	3.4.3

Ref. tdb	Tekst fra tildelingsbrevet	Referanse i årsrapporten
	styringsdokumentasjon og godkjente planer. Rapporteringen skal vektlegge avvik og være samordnet med POD.	4.1.3
R15	UDI skal redegjøre for utfordringer og behov knyttet til ankomstberedskap. UDI skal også rapportere på arbeidet med relevante beredskapstiltak. UDI skal i sin rapportering om ankomstberedskap skille mellom de utfordringer UDI håndterer selv og de utfordringene som UDI mener skal håndteres av departementet. Rapporteringen skal inkludere beredskap knyttet til registrering og asylsaksbehandlingskapasitet.	3.4.3 3.8.2 4.1.3
R16	UDI skal gi en kort redegjørelse for hovedtrekk i UDIs internasjonale arbeid foregående år, samt føringer og prioriteringer for kommende år. UDI skal i vedlegg oppdatere den foreliggende oversikten over deltakelse i internasjonale fora.	3.4.1 3.13 Vedlegg 2
R17	UDI skal gi følgende rapportering om styring og kontroll (kapittel IV i årsrapporten) • Overordnet redegjørelse og vurdering av den interne kontrollen i virksomheten. • Ev. nærmere omtale av vesentlige forhold ved virksomhetens interne kontroll. • Virksomhetens vurdering av hvor det finnes utfordringer i den interne kontrollen som departementet bør være kjent med. • Omtale av konkrete svakheter som er avdekket, hvilke tiltak som eventuelt er satt i verk og effekten av tiltakene	4.1
R18	UDI skal redegjøre for fremdrift i det samlede moderniseringsprosjektet, herunder samarbeidet med POD når det gjelder biometriprosjektet.	3.4.3 (START) 3.11.3 3.12 4.1.4 Vedlegg 1 Regnskapsrapport, punkt 7.1
R19	Virksomheten skal i årsrapporten for 2020 redegjøre for arbeidet med å integrere sikkerhetsstyringen i øvrig virksomhetsstyring, hvorvidt det er etablert rutiner for ledelsens gjennomgang av virksomhetens forebyggende sikkerhetsarbeid og om dette er gjennomført.	4.1.8
R20	Det er tilført midler til implementering av nye system for grense- og territorial-kontroll (EES og	3.14

Ref. tdb	Tekst fra tildelingsbrevet	Referanse i årsrapporten
	ETIAS), jf. pkt. 7. Det forventes at POD samarbeider med UDI om gjennom-føring for å sikre en hensiktsmessig fremdrift mht. ev. avhengigheter. UDI skal rapporterer på prosjektet.	
R21	UDI skal i årsrapporten gjøre rede for hvordan rekrutteringsarbeidet har blitt innrettet for å nå målet om 5 pst., vurdere eget arbeid opp mot målene og omtale utfordringer og vellykkede tiltak. Har UDI hatt nyansettelser i faste eller midlertidige stillinger i 2020, skal UDI i årsrapporten rapportere tallet på de med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en, sammen med nyansettelser i faste og midlertidige stillinger totalt. I tillegg til å rapportere på andel ansatte i målgruppen, skal det også rapporteres på andel søkere i målgruppen fra og med 1.1.2020. UDI skal rapportere i tråd med den digitale veiledningen som ble publisert 26.11.2019 (se www.difi.no).	4.2.1
R22	UDI bes om å rapportere på status og funn i tilknytning til instruks GI-04/2019 -instruks om å gjennomgå asylsaker fra Eritrea og vurdere tilbakekall av oppholdstillatelse dersom det foreligger opplysninger om at en flyktning har fått opphold i Norge på uriktig grunnlag mv. Vi ber om at UDI særskilt rapporterer på status og ev. funn når det gjelder sakene som er valgt ut på bakgrunn av stikkprøver, jf. GI-04/2019 punkt 4, underpunkt 1 og 2.	3.9.3

Tabell- og figuroversikt

Tabeller

Tabell 1: Utvalgte nøkkeltall i UDI, 2018–2020	6
Tabell 2: Antall behandlede saker og klager	7
Tabell 3: Antall restanser	7
Tabell 4: Nøkkeltall fra årsregnskapet 2018–2020	7
Tabell 5: Totaloversikt kap. 490 Utlendingsdirektoratet. Tall i tusen kroner.	8
Tabell 6: Andel saker behandlet innen 180 dager i 2019 og 2020 etter hjemmelsgrunnlag	21
Tabell 7: Andel av restansene som er mindre enn 180 dager i 2019 og 2020, etter hjemmelsgrunnlag	21
Tabell 8: Mål, styringsparametere, oppdrag og rapporteringskrav fra tildelingsbrevet (tdb)	77

Figurer

Figur 1: UDI sett i sammenheng med de andre aktørene i utlendingsforvaltningen	5
Figur 2: UDIs organisasjonskart	6
Figur 3: Antall førstegangssøknader innkommet til UDI om statsborgerskap, arbeid, familie, utdanning, visum, permanent opphold og EØS sammenlignet med 2019	11
Figur 4: Antall asylsøkere til Norge 2011-2020	11
Figur 5: Førstegangsinvilgede oppholdstillatelser i 2020	12
Figur 6: Endringer i restanser 2020 per saksgruppe	12
Figur 7: Andel asylsøkere med og uten tillatelse på søknadstidspunktet 2015-2020	14
Figur 8: Antall asylsøkere til Norge i 2015-2020 med tillatelse i Norge på søknadstidspunktet	14
Figur 9: Innvilgede sesongarbeidssaker 2020	17
Figur 10: Median saksbehandlingstid for søknader om familiegjenforening med faglærte arbeidere	19
Figur 11: Antall og aldersfordeling av behandlede saker fra familiemedlemmer av EØS-borgere (utl. § 114 første ledd)	20
Figur 12: Antall behandlede søknader i 2019 og 2020 fra familiemedlemmer av EØS-borgere (utl. § 114 første ledd) med saksbehandlingstid	20
Figur 13: Saksbehandlingstid påklagde asylsaker. Andel og antall behandlet over/under 8 måneder i 2020	25
Figur 14: Asylsøkere til Norge i 2019 og 2020, etter seks største land	25
Figur 15: Realitetsbehandlede asylvedtak i UDI etter utfall og vedtaksår	26
Figur 16: Median saksbehandlingstid for enslige mindreårige og alle asylsøkere de siste tre årene, i antall dager	27
Figur 17: Beboere i mottak for enslige mindreårige	28

Figur 18: Fordeling av de som reiste innen 12 måneder etter avslag i UNE per tertial i 2019 og 2020.....	29
Figur 19: Antall som har reist assistert, fordelt på tid etter vedtak i UNE per tertial i 2019 og 2020.....	29
Figur 20: Antall utreiser per måned i 2020.....	31
Figur 21: Tid fra endelig vedtak til utreise, for utreisepliktige i mottak.....	32
Figur 22: Vedtak i saker og klager etter utlendingsloven § 63 etter utfall og de ti landene med flest behandlede saker og klager	38
Figur 23: Restanse per 31.12.2020 fra de ti landene med flest ubehandlede saker og klager etter utlendingsloven § 63.....	38
Figur 24: Utfall i opphørssaker og -klager etter utlendingsloven § 37, i 2020.....	40
Figur 25: Vedtak i saker og klager etter statsborgerloven § 26 etter utfall og de ti landene med flest behandlede saker og klager.	42
Figur 26: Restanse per 31.12.2020 i saker og klager opprettet etter statsborgerloven § 26.....	42
Figur 27: Utvikling i utvisningssaker 2018–2020.....	43
Figur 28: Antall søknader og meldinger om statsborgerskap per måned 2019 og 2020.....	44
Figur 29: Statsborgerskapssøknader. Ti største land 2020	44

Vedleggsliste

Vedlegg 1: Regnskapsrapport 2020

Vedlegg 2: Deltakelse internasjonale fora

Vedlegg 3: Virkninger av utvalgte bestemmelser i utlendings- og statsborgerregelverket (effektrapport 2020)

Vedlegg 4: Rapport kvalitetsmåling

Vedlegg 5: FoU 2020